

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות; אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טרפא = טרףא – שני רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מעניין מסוים; מקף- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא ו- סודר שבחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מנח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישייה; (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש – גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואלא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע. פ.

1.1 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יג,א – ב:

[א] וינדבר ה' אל-משה ואל-אהרן לאמר:

[ב] אדם כי-יהיה בעור-בשרו שאת או-ספחת או בהרת והיה בעור-בשרו לנגע צרעת

והובא אל-אהרן הכהן או אל-אחד מבניו הפתנים:

אדם – רביע, כי-יהיה בעור-בשרו – מהפך פשטא, שאת או-ספחת או בהרת – מהפך פשטא זקא-קטן

ספרא תזריע פרשה א פרשת נגעים. פרק א

פרשת נגעים. פרק א (משנה) (היינו ברייתא) א (ג,א) וינדבר ה' אל-משה ואל-אהרן לאמר: (ג,א) אדם כי-יהיה בעור-בשרו,

מה תלמוד לומר לפי שנאמר (וי תזיג,א) ואיש או-אשה כי-יהיה בעור-בשרם בהרת לבנת: טהורות, אין צריך לומר בהרות שאין

בהם מראות נגעים ושלא באו לכלל אלא בהרות שבהם מראות נגעים שהיו בגוי ונתגיייר, בקטן ונולד, בקמט ונגלה בראש ובזקן

בשחין ובמכוה בקדח המורדין.

נשתנו מראיהם בין להקל בין להחמיר, ר' אלעזר בן עזריה מטהר, רבי אלעזר בן חסמא אומר להקל טהור ולהחמיר תראה כתחלה רבי

עקיבא אומר בין להקל בין להחמיר תראה כתחלה לכך נאמר (וי תזיג,א) אדם כי-יהיה.

בספרא לכולי עלמא (כל התנאים) לא מתיחסים לנגע שהיה.

התורה והמצוה (מלב"ם) מבאר את המשנה תורת כהנים כי אם היה כתוב מלת אשר היה מורה על קנין הנמצא בעצם מכבר, נגע צרעת

שכבר היה באדם. אלא כתיב כי-יהיה ומלת כי מורה כי יהיה מעתה משעת החיוב, שרק אם נולדו משעת החיוב, מטמאות.

נקדים ונאמר מידיעת הפרשה בהמשך, שבפסוק זה התורה מגדירה את מה נכלל בנגעי אדם ומה לא נכלל בנגעי אדם. הדרשה מתבניות

הטעמים תהיה:

כי-יהיה – משוער כי טעם מקף בתפקיד רב-מצב זמן הופעת מראה הנגע: א) זמן פטור (ב) זמן חיוב.

אדם – משוער כי טעם רביע בתפקיד ארבע, מלמד שכוונת הכתוב (ג,א) כי-יהיה בעור-בשרו היא, שהופיע בעור לפחות אחת מארבע

המראות הטמאות, ומשוער כי תבנית הטעמים של כי-יהיה בעור-בשרו – מהפך פשטא מורה להוציא הכתוב ממשוטו וללמד, שאם

מראות אלו נולדו בו בשעת הפטור (אחד משני המצבים שרמזו להם טעם המקף של כי-יהיה) כנמנה ב- [משנה נגעים פ"א מ"א ובספרא

תזריע פ"א] והם בגוי ונתגיייר, בקטן ונולד, בקמט ונגלה בראש ובזקן בשחין ובמכוה בקדח המורדין אי אינן מטמאות.

אדם – רביע בתפקיד ארבע, כי-יהיה בעור-בשרו לפחות אחת מארבע המראות הטמאות, אשר תיאורן הוא: שאת או-ספחת או בהרת

– מהפך פשטא מונח זקא-קטן, משוער כי זקא-קטן מורה על שני לימודים בקבוצת מלים זאת ותבנית הטעמים מהפך פשטא מורה כי לפחות

לימוד אחד היוצא מפשט הכתוב, השני עשוי להיות כפשט או עשוי להיות יוצא מהפשט. אפשר כי פשוטו של מקרא מלמד בהרת – זקא-

קטן, בתפקיד של מספר שניים, שני אבות מראות, בהרת ושאת ותולדות הנלמדות ממיקום או-ספחת בין שני האבות שאת או-

ספחת או בהרת.

הלימוד היוצא ממשוטו הוא שאין סדר הכתוב כסדר עזות הלובן כפי שמלמדת [משנה נגעים פ"א מ"א ופירוש קהתי] ארבע המראות האלו

נבדלים ביניהם בלובן שבנגע ותו"כ מברר זאת בדרשת (ג,ד): בהרת עזה כשלג (הלבנה מכולן), ושאת לבנה, היינו כצמר לבן, ותולדת

הבהרת הלבנה שגוונה כסיד ההיכל, ותולדת השאת לובנה כקרום ביצה.

יהיה בעור-בשרו לנגע צרעת נדרש ב-[ירושלמי שבועות פ"א ה"א (וילנה ב,א)] ... א"ר מנא מנו אותן חכמים שנים ומנו אותן

ארבעה. מה שניים מצטרפין זע"ז אף ארבעה מצטרפין זע"ז. רבי לעזר בשם ר' אבין אם בשאינו מינו מצטרף לא כ"כ מין במינו. א"ר

יוסי בי רבי בון (ויקרא תזריע ג,א) והיו אין כתיב כאן אלא ויהיה מלמד שהן מצטרפין זע"ז.

פירש [לב ירושלים] ללמד שכולן מצטרפין להויה אחת לטמא אם יש מכולם צירוף של שיעור גריס.

בעור-בשרו – מקף כרב-מצב מקום מראה הנגע לצירוף ארבע המראות: א) מקום שבודקים בו נגע, מצטרף (ב) מקום שאין בודקין בו

נגע, אינו מצטרף.

יהיה בעור-בשרו – מרכא טפחא, בתפקיד יתור לרבות (או קבוצת פרטים העשויה להתרחב) כאן מרבה כל צירוף בין כל ארבע המראות

וזה לא כדיון ב-[בבלי שבועות ו,א] שבו הצירוף הוא בין בני אותו אב ותולדה וגם שיהיה זו למעלה מזו (ע"פ דף על הדף).

ספרא תזריע פרשה א

(ח) (ג,א) והובא אל-אהרן, אין לי אלא אהרן עצמו, מניין לרבות כהן אחר תלמוד לומר הכהן, מניין לרבות בעלי מומים תלמוד לומר

מבניו, או יכול שאני מרבה חללים, תלמוד לומר הפתנים יצאו חללים, ומניין לרבות כל ישראל ת"ל או אל-אחד. (ט) אם סופינו

לרבות כל ישראל מה תלמוד לומר או אל-אחד מבניו הפתנים, אלא ללמד שאין טומאה וטהרה אלא מפי כהן, הא כיצד חכם

שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן אעפ"י שוטה אמור טמא והוא אומר טמא, אמור טהור והוא אומר טהור, דבר אחר מה

תלמוד לומר או אל-אחד מבניו הפתנים לפי שנאמר (דב שפטים כ,א) ועל-פייהם יהיה כל-ריב וכל-נגע: היקיש ריבים לנגעים

מה נגעים ביום אף ריבים ביום.

והובא אל-אהרן הכהן או – תביר, או אל-אחד מבניו הפתנים – מרכא טפחא סלוק, אפשר כי מרכא טפחא, יתור לרבות כל ישראל

לראיה ומלת או – תביר ממעט בתפקיד הכהן אם אינו מומחה ומאפשר לחכם שבישראל לראות את המראה ואומר לכהן שיאמר בפיו טמא

או טהור לנבדק. לכל אורך פרשת נגעים הכתובים מציינים כי טומאה וטהרה ע"פ כהן אבל הדרשה שזה באמירת כהן נמצאת רק ב- ספרא

תזריע פרשה א פרק יב (ב) (ג,א) וישמאני הכהן, מלמד שטומאתו בכהן, ... לרבות שאר המנוגעים,

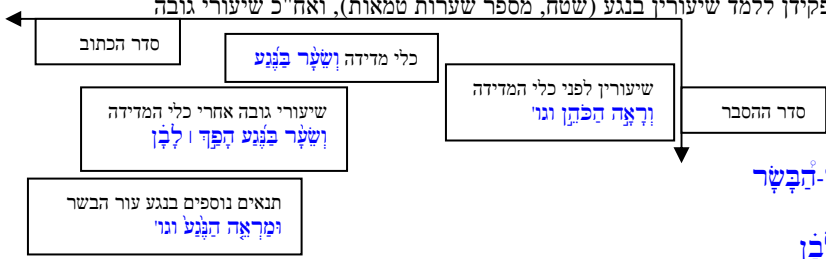
ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ר) לי כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות; אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצנת נושא ולמוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עיקרה, שגגה = שכה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עיקרה, שגגה = שכה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

ויקרא תזריע יגג:

וְרָאָה הַפֶּתֶן אֶת-הַנֶּנֶע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְנֵע הַפֶּה וְלָבָן וּמִרְאָה הַנֶּנֶע עִמָּךְ מְעוֹר בָּשָׂר וְנֶנֶע צָרְעַת הוּא וְרָאָהּ הַפֶּתֶן וְטָמְא אֹתוֹ:

עתה נדון בפסוק **ויקרא תזריע יגג**, שטעמיו מרמזים לשיעורים ותנאים שונים בנגעי עור בשר אדם.

בראש הפסוק שיעורי שטח, ואחריו כתובות השערות שתפקידן ללמד שיעורין בנגע (שטח, מספר שערות טמאות), ואח"כ שיעורי גובה ממשיים וכביכול ותנאים נוספים בנגע עור הבשר.

שיעורין בנגע **וְרָאָה הַפֶּתֶן אֶת-הַנֶּנֶע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְנֵע**
 שיעורי גובה אמיתי וכביכול **וְשָׁעַר בִּנְנֵע הַפֶּה וְלָבָן**

תנאים נוספים בנגע עור הבשר **וּמִרְאָה הַנֶּנֶע עִמָּךְ מְעוֹר בָּשָׂר וְנֶנֶע צָרְעַת הוּא**

תבנית הטעמים **בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** – תלישא-גדולה, מלמד שיעורין בנגע אלפניו ולאחריו ונלמדם תוך התקדמות ההסבר

תבנית הטעמים **וְשָׁעַר בִּנְנֵע** - קדמא ואולא, מלמדת כי מדידת שיעורין בנגע היא בשער (שטח, מספר, גובה), ועל שער כסימן טומאה:

(א) **שיעורין בנגע** בלימוד אלפניו המרומזים בטעמי **וְרָאָה הַפֶּתֶן אֶת-הַנֶּנֶע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** – מונח מונח מונח תלישא-גדולה, **שלפני** קדמא ואולא, וכל מונח מרמז לעוד שיעור. ע"פ **ספרא** שיעורין אלו נדרשים בשילוב עם פסוק **ויג**, והסבר מפורט נמצא בחלק אחר של העיון. כאן רק נציין: (א) גודל הנגע בשערות, (ב) מספר השערות כסימן טומאה, (ג) גודל המחיה, (ד) גודל הביצור של המחיה.
שער - כיחידת מדידה היא מקום גידול שתי שערות (כפי' **לזב"ג**). מדידת השטח היא בכפולות של יחידת המדידה.

(ב) ומלמד **לאחריו** מתי השער הוא סימן טומאה, מהו גובה שער לבן ומיקום הלבן בשער. **שיעורים אחריו** שיעור – מהקרא **וְשָׁעַר בִּנְנֵע הַפֶּה וְלָבָן** מלמד על כי אורך לבנונית שעה בכלשהו, ולימוד **מחיצה** – שער שהפך לבן צריך להיות בתוך גבולות הנגע.

נבאר את ב', המלמד על שיעורין **לאחריו** של תלישא-גדולה, אלו שיעורי השער כסימן טומאה, גובה שער לבן ומיקום הלבן בשער. **וְשָׁעַר בִּנְנֵע הַפֶּה וְלָבָן** - קדמא ואולא מונח פסק רביע,

משנה נגעים פ"ד משנה ד שתי שערות עקין משחיר וראשן מלבין טהור עקין מלבין וראשן משחיר טמא כמה יהא בלבנונית רבי מאיר אומר כל שהוא ר' שמעון אומר כדי לקרוץ בונג (מספריים) וגו'
 (יגד) **ואם בהרת** – תרסא ... **הפתן** – תביר, תבנית המרמזת לאפשרות של חישוב חשבוני כגון יחס של שיעור נטילה בזוג והוא ... 0.122324 ונראה כי הוא כשמינית אצבע היינו כ-2.4 – 3.0 מ"מ. בפרה אדומה **במדבר חקת יט,ב**: יש דרשת שיעור נטילה בזוג ואותה תבנית **ויקחו אליה** – תרסא, ... **אשר לא עלה** – תביר, היחס = 0.121756... כשמינית אצבע!!

המלים מלמדות על שער כסימן טומאה, הטעמים - קדמא ואולא מלמדים ביצור קדימות – סמיכות החלק הלבן בשער למראה הנגע שבעור (עיקרן של השערות לבן אזי זה סימן טומאה)
 לכולי עלמא אורך השערה כדי שתהיה ניטלת בזוג. אבל לגבי שיעור אורך הלבנונית רבי מאיר אומר **כלשהו** מעל עור הבשר הלבן, ורבי שמעון אומר **אורך כדי שתהיה ניטלת בזוג**. והלכה כרבי מאיר לגבי שיעור אורך הלבנונית של השערה.
רע"ב עיקרה משחיר וראשה מלבין טהור, דאמר קרא **וְשָׁעַר בִּנְנֵע הַפֶּה וְלָבָן** העיקר הסמוך לנגע הפך לבן.

בקריאה אחת עם פסק וְשָׁעַר בִּנְנֵע הַפֶּה וְלָבָן - קדמא ואולא מונח פסק רביע, מה שכתבנו לעיל על חלוקת השערה. טעם **פסק** מצויר שעה החלוקה לחלק לבן וחלק שחור.

בקריאה אחת בלי פסק וְשָׁעַר בִּנְנֵע הַפֶּה וְלָבָן - קדמא ואולא מונח רביע, לסימן השער יותר מארבעה הלכות **נגעים פ"ד מ"א** ששער לבן (א) מטמא בתחלה (ב) ומטמא ככל מראה לובן (ג) ואין בו סימן טהרה **מ"ג** ששער לבן מטמא (בשלושה נגעים מראה לובן בשחין ובמכה ואלו לא הלכות השער עצמו) (ד) במכונס (ה) ובמפוזר (ו) במבוצר (ז) ושלא במבוצר

לפחות ארבע תבניות טעמים בפסוק זה מצוירות את המצב:

תלישא-גדולה – מצוירת מחיצה לציין גבולות הנגע, המחיה והביצור,
 רביע – מצויר הגודל המינימלי של הנגע שהוא רבוע כגריס הקלוקי,
 פסק – מצויר שעה החלוקה לחלק לבן וחלק שחור.

קדמא ואולא – מצויר קדימות – סמיכות החלק הלבן בשער למראה הנגע שבעור, עיקרן של השערות לבן אזי זה סימן טומאה, ואילו ראשן עשוי להיות שחור.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ר) ל"י כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות; אתגן, סלוק = סוף פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי ו/או רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששנויה לנוגד, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה; (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.2 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יב,א – ו:

[א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

[ב] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרְיֶע וַיִּלְחָה זָכָר

וְטַמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַת דֹּחָה חֲטָמָא:

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ:

[ד] וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדַמֵּי שְׁהָהּ כְּכֹל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלֵּאת יָמֵי שְׁהָהּ:

[ה] וְאִם-נִקְבְּה תִלְד וְטַמְאָה שִׁבְעִים כַּנִּדְתָּהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשַׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל-דַּמֵּי שְׁהָהּ:

[ו] וּבַמִּלְאָתוֹ יָמֵי שְׁהָהּ לְבֵן אִוֹ לְבַת תִּבְיָא כְּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֵלְיָה וּבֶן-יוֹנָה אִוֹ-תָר לְחַטָּאת

אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:

ירושלמי פסחים פ"ב ה"א (וילנה יב,א) כיצא בו אמר רבי יודה (וי' תזריע יב,א) אֲשֶׁה כִּי תִזְרְיֶע וַיִּלְחָה זָכָר, מה תלמוד לומר?

לפי שנאמר [ב] וְטַמְאָה שִׁבְעַת יָמִים [ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל

נשלב את דרשת הסמוכים שדורש הירושלמי מסמיכות (יב,ג) אל פסוק (יב,ב) בהסבר ע"פ תבנית הטעמים.

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי – טפחא בראש פסוק, אתנח, בתבנית זאת טעם טפחא משמש בתפקיד של התפשטות אפיון מתוכן מלתו ותוכן שאחרי

אל הכתוב לפניו, בפסוק (יב,ב) ללמד שאם מתקיים יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ, היינו הולד חי ויש מילה יש לאשה דמי טהרה. לכן אי אפשר

ללמוד בקל וחומר לגבי ולד שמת (או עובר מחוי) על דמי טהרה אלא צריך את מלת (יב,ב) זָכָר, כהמשך הירושלמי זָכָר לרבות את

המת, יתור ללמוד לדמי טהרה על מת. תורה תמימה הערה ד) דהיה אפשר לכתוב כי תלד. וגו'

וב-תורה תמימה ויקרא יב,ב הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי [נדה כז,ב] כִּי תִזְרְיֶע וַיִּלְחָה - [הפילה שליח טמאה לידה],

דאמר קרא אֲשֶׁה כִּי תִזְרְיֶע וַיִּלְחָה, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה²:

תורה תמימה הערה ג) ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאיירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק

הסמוך מי שאינו ראוי לברית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון תִזְרְיֶע

מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב כי תלד. ועיין בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמלשון תִזְרְיֶע דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה תרתי

ש"מ (שמא מינה), יעו"ש:

תורה תמימה ויקרא יב,ב כִּי תִזְרְיֶע וַיִּלְחָה - יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה, ואין חייבין עליו קרבן, מאי טעמא,

דאמר קרא אשה כי תזריע וילדה, עד שתלד ממקום שמזרעת³ [נדה מ' א']:

תִזְרְיֶע – זקף-קטן, טעם זקף-קטן, מלמד שתי דרשות במקום כפירשו תוס' תרתי שמא מינה, (א) על פי המלה המלה מלמדת על לידה

ממקום הזרעה, (ב) ע"פ הטעם לידת מת, מחוי

[ו] וּבַמִּלְאָתוֹ – מונח פסק בראש פסוק יָמֵי שְׁהָהּ ...

בקריאה עם פסק עשוי להיות בתפקיד כעין סדור שנחלק (מידה י"א מ"ב מידות של ר' אלעזר בר' יוסי), ואז הכתוב כאילו משייכו

לפסוקים הקודמים (יב,ד,ה) העוסקים במספר ימי טהרה. היות והיולדת מביאה ביום טהרה קדשים לטהרה, ובקדשים הולך הלילה

אחרי היום, לכן אינה יכולה להביאם ביום הארבעים או השמונים אלא עליה להשלימם עד לילה, ארבעים או שמונים ימים מלאים. וכפי'

רש"י (יב,ד) לפי שזו טבולת יום ארוך, שטבלה לסוף שבעה, ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר

תביא את כפרת טהרה.

ויקרא תזריע יב,ג: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ:

תורה שלמה תו"כ תזריע פ"א בשמיני. יכול בין יום ובין לילה, ת"ל וּבַיּוֹם, ביום ולא בלילה, אין לי אלא הנימול לשמונה שיהא

ביום, מנין לתשעה ולעשרה לאחד עשר ושאר כל הנימולים לא יהו אלא ביום, ת"ל וּבַיּוֹם.

טט - וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי - (א) טפחא פותחת טפח להתאפיין ממלת האתנה וללמד שיש ימים אחדים הנקראים שמיני.

(ב) טפחא מרבה זמן יום לכל הימים הנקראים שמיני. ימי שמיני ע"פ משנה שבת פי"ט, מ"ה הם היום 8, והימים 9, 10, 11, 12 ויום

ברית אחרי חולי, נחשבים שמיני לנוול בין השמשות ומרומזים ב בצווי המלה ב- (בראשית לז-לז יז,ב) וּבֶן-שָׁנָתוֹ יָמִים - מונח רביע,

בתפקיד יותר מארבע ימים הנקראים שמיני לענין יִמּוֹל לְכֶם כָּל-זָכָר לְדַרְתֵּיכֶם.

יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ: אע"פ שיש שם בהרת, הא מה אני מקיים הַשְּׁמֹר בְּנֵנֶע-הַצָּרְעַת (דב' ל"ח כ"ח), חוץ מן המילה ... ומה אני

מקיים יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ, בזמן שאין שם בהרת, ת"ל בֶּשֶׂר אע"פ שיש שם בהרת.

משנה נגעים פ"ז מ"ה (בהרת ש)היתה בראש הערלה, ימול. התורה צוותה על עשה של מילה שידחה את הלא תעשה של צרעת

דברים כי תצא כד,ח: הַשְּׁמֹר בְּנֵנֶע-הַצָּרְעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת - דרגא תביר מרכא טפחא, קבוצת פרטים שעל כל אחד חל

הענין או ההלכה. דורש עיון.

בְּנֵנֶע-הַצָּרְעַת - תביר מחלק בין גגע צרעת שלא בערלה שאסור לקצוץ ובין גגע צרעת בערלה שמותר לקצוץ במילה. מתואם עם תו"כ

לפסוק (יב,ג) ת"ל בֶּשֶׂר אע"פ שיש שם בהרת. בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ - מרכא סלוק, מרכא לרבות למילה גם בשר ערלה עם בהרת.

תו"כ תזריע פ"א עֶרְלָתוֹ: - סלוק להגביל למילת ערלת ודאי בשבת ולא למילת ספק כמו אנדרונינוס. להגביל לערלת הנוול ביום ודאי

ולא למילת ערלת הנוול בספק יום בין השמשות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שנוי רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

ויקרא תזריע יב,ד:

וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנֶּעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלֵּאת יָמֵי טְהָרָה:
בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנֶּעַ – מונח רביעי, לרמז שטבולת יום ארוך יש לה 33 או 66 ימים. כפי' **רש"י** **בְּכָל-קֹדֶשׁ** - לרבות את התרומה (ראה **יבמות עה,א**). לפי שזו טבולת יום ארוך, שטבלה לסוף שבועה, ואין שמשעה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה. **לֹא-תִנֶּעַ** - אזהרה לאוכל וכו', כמו ששנויה ביבמות (עה,א).

בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנֶּעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלֵּאת יָמֵי טְהָרָה:

רבי יוסף בכור שור בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנֶּעַ - לא תאכל; וזהו אזהרה לכרת (ראה יבמות עה,א). וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא - מה **מקדש**, שיש בו נטילת נשמה - כרת, אף **קֹדֶשׁ** יש בו נטילת נשמה - כרת, דהיינו: אכילה (ראה יבמות שם). **בְּכָל** - לרבות את התרומה, שהיא טבולת יום ארוך (ראה **יבמות עה,א**; **נידה כט,ב**).
בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנֶּעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא – תבנית רביעי ... זקא-קטן כעין מידה אשר מהרז'ו מגדיר כמידה ב' בנוסף על ל"ב, סתום שלא בא לסתום אלא לפרש, זה וכפרש **רבי יוסף בכור שור** מה **מקדש**, שיש בו נטילת נשמה - כרת, אף (נגיעה שזה נראה כלשון סתום כי אין על נגיעה כרת, לכן הסתום בא לפרש שזאת אכילה) **קֹדֶשׁ** (ש)יש בו נטילת נשמה - כרת, דהיינו: **אכילה** (ראה יבמות שם).

ויקרא תזריע יב,ה:

וְאִם-נִקְבְּה תִלְד וְטִמְאַה שְׁבַע יָמִים וְשָׁשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל-דָּמֵי טְהָרָה:
וְאִם-נִקְבְּה תִלְד – מונח זקא-קטן בראש פסוק והוא תאור ואחריו הלכה וְטִמְאַה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּה וכו' לימוד אלפניו ולאחריו, מה לומד מנקבה אל הזכר שלפניו? **רלב"ג** (ה) **וְאִם-נִקְבְּה תִלְד וְטִמְאַה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּה** - רוצה לומר, שתהיה טומאתה באלו הארבעה עשר יום כטומאת הנדה; ... והוא מבואר, שאם נסתפק לנו בולד אם הוא זכר או נקבה, נשפוט בו להחמיר, ותטמא לידה ארבעה עשר יום. ולזה טמא לידה ארבעה עשר יום היולדת טומטום או אנדרויגנוס, וגו'
בבלי נדה כט,א מתינ': המפלת ואין ידוע מהו - תשב לזכר ולנקבה, אין ידוע אם ולד היה אם לאו - תשב לזכר ולנקבה ולנדה.

בלידת ספק נותנים עליה כל החומרות: טמא לידה ארבעה עשר יום כיוולדת נקבה, ודמי טהרה רק עד 40 יום כליולדת זכר, ותמתין לבוא למקדש עם קרבנות עד מלאת 80 יום ללידה כלידת נקבה.

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָכֵן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמְאַ אֹתוֹ:
ספרא תזריע פ"א פ"ב (א,ג) **וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע** שיהו עיניו בו בשעה שהוא רואה אותו, **בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** הבינוני, **בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** שיהא רואה כל הבשר עמו כולו כאחד, רבי יוסי ברבי יהודה אומר מה ת"ל **בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר וראוי לפסיון שאם היה סמוך לראש ולזקן ולשחיין ולמכוה, ולקרח (ג"א קדח) המורדין אינו טמא.

הח"ח שיהו עיניו בו פ' שיהיה מסתכל בו (בעיון) כשהוא רואה אותו ולא יראנו דרך העברה (בחפזה) כדי שיבחין המראה היטיב ונפקא לן דבר זה מדכתיב **אֶת-הַנֶּגַע** דהוא יתירא. **אֶת-הַנֶּגַע** – המלים מרבות את עיני הכהן וטעם מונח מרמז שיהיו עיניו מונחם בנגע.

הח"ח בְּעוֹר-הַבָּשָׂר הבינוני, - ראה דיון להלן בעור בינוני
הח"ח בְּעוֹר-הַבָּשָׂר שיהא רואה כל הבשר עמו כולו כאחד דרש דהאי וראה קאי גם על עור הבשר שסביבו שיתבונן בו היטיב עד איזה מקום הגיע הנגע כדי שיוכל להכיר אם פשה:
ו- רבי יוסי ברבי יהודה, לדברי המפרשים מוסיף על תנא קמא ואינו חולק עליו **שיהא כל החוצה לו סמוך ל-עור-הַבָּשָׂר וראוי לפסיון**
הח"ח הביא גירסת הגר"א הכי גרסא **שיהא חוצה לו עור-הַבָּשָׂר** ופ' דהאי **בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** קאי אתנאי הנגע דאימתי הנגע מטמא כשיש **עור-הַבָּשָׂר** סמוך לו כדי שיהא ראוי לפשיון לאפוקי אם הוא סמוך לראש וכו' אינו מטמא והר"מ כפירושו מבאר שצריך שיהיה **כל סביבו עור-הַבָּשָׂר** ולמעוטי אם במקום אחד סמוך לראש וכו':
לשון הרמב"ם פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נגעים פ"א מ"ה ... ומתנאי נגעי עור בשר שיהא סביב לו מכל הצדדים עור הבשר כדי שיהא הפשיון אפשרי בו מאי זה צד שיהיה. ולשון ספרא בעור הבשר שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר ראוי לפשיון, שאם היה סמוך לראש ולזקן ולשחיין ולמכוה ולקרחת אינו מוחלט.

בְּעוֹר-הַבָּשָׂר מקף תלשא, אפשר כי טעם מקף המחבר המלים ליחידה אחת וטעם תלשא כמחיצה וביחד מרמזים **שיהא כל החוצה סביב הַנֶּגַע סמוך ל-עור-הַבָּשָׂר וראוי לפסיון** ובלשון הרמב"ם שיהא סביב לו מכל הצדדים עור הבשר כדי שיהא הפשיון אפשרי בו מאי זה צד שיהיה.

בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – תלשא, (א) רמז למחיצה ברורה לגבולות המראה כפי' **התורה"מ (סד)** שיראה את הנגע כמו שהוא בעור הבשר ויראה את הבשר שסביבו גם כן. (ב) רמז לשיעור - מספר 24 ראשי איברים בקרא **וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** – גימטריית ר"ת ו' ה' א' ה' ב' ה' עולה עשרים וארבעה רמז למשנה (ט) מיכן אמרו עשרים וארבעה ראשי איברים שבאדם שאינן מטמאים משום מחיה, ראה מ"ט ...

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך לאמנתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביר; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דרגא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפקא** = טרקה – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; **מרכא טפקא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תבר טפקא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תבר טפקא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תבר מרכא טפקא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישייה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תרסא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עיקרה, שגגה = שכה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עיקרה, שגגה = שכה; **פור** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים/בתושבע"פ.

לסובבת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.3 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשֹׁעַר בִּנְיַע הַפֶּה | לִבֶּן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צִרְעַת הוּא | וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) וְשֹׁעַר, מיעוט שיער שתי שערות, **בִּנְיַע**, להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו, ושוכב בתוכו, **בִּנְיַע הַפֶּה** | **לִבֶּן** לא הקודם, מיכאן אמרו אם בהרת קדמ' לשיער לבן תמא ואם שיער לבן קדם לבהרת תהור ואם ספק תמא, רבי יהושע אומר כהה.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) וְשֹׁעַר, מיעוט שיער שתי שערות, **בִּנְיַע**, להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו, ושוכב בתוכו, ...

התוה"מ (מה) ... שער הוא רבוי סתמות שהיא לא פחות משנים, ... ואמר (יג,ג) **וְשֹׁעַרָה** לא-**הַפֶּה** **לִבֶּן** לרבותא שאף שער אחד לא הפך מ"מ יסגיר.

וְשֹׁעַר – לפחות שתי שערות, **וְשֹׁעַרָה** – שיערה אחת

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – תלשא בלימוד לאחריה, בתפקיד מחיצה המסמנת גבולות המראה הלבן ללמד ש-**וְשֹׁעַר בִּנְיַע** הכתוב אחרי טעם תלשא שרשיו (שתי שערות לפחות) חייבים להיות בתוך גבולות הנגע אף על גב שארכו של השער עשוי להימשך למחוץ לגבולות הנגע. פרט לשחוצה לו - ולמעט שאם שרשי השער מחוץ לגבולות המראה ושוכבות לתוך המראה אינן סימן טומאה.

ב- **ספרא תזריע פרשה ה פ"ז (ה)** בנגע ראש וזקן נדרשת דרשה דומה (יג,ג) **וּבָן**, (המלה מרבה) להביא את שבתוכו ושוכב חוצה לו (יב,ו - תביר, ממעט) פרט לש(שער ששורשיו) חוצה לו ושוכב בתוכו, (אף שאין הנגעים דומים כי בנגע ראש וזקן השער הצהוב יכול להקדים את המראה, ואילו בנגע הגוף המראה חייב להקדים לשער הלבן כנדרש להלן)

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) ... בִּנְיַע הַפֶּה | לִבֶּן לא הקודם, מיכאן אמרו אם בהרת קדמ' לשיער לבן תמא ואם שיער לבן קדם לבהרת תהור ואם ספק (מי קדם למי) תמא, רבי יהושע אומר כהה (במצב ספק מי קדם למי, רבי יהושע מטהר, **הח"ח** ע"פ **בבלי נזיר סה** כהה משמעו טהור).

בִּנְיַע הַפֶּה | לִבֶּן לא הקודם, - תבנית הטעמים של הקרא **וְשֹׁעַר בִּנְיַע** – קדמא ואולא, בתפקיד סדר קדימות, קדמא = קדם מראה ה-**בִּנְיַע** ואולא = והולך אחריו שינוי ל-**שֹׁעַר** ש-**הַפֶּה** | **לִבֶּן** אז המראה תמא. ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור.

דיון בדיון הספק ב-**מ"ב** ... ואם ספק (מי קדם למי) תמא, רבי יהושע אומר כהה (בספק טהור)..

וכן נמצא במשניות הבאות:

משנה נגעים פ"ד מ"א בהרת כחצי גריס ואין בה כלום נולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן תמא ואם שער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק תמא ורבי יהושע קיהה (טיהר השער מלהיות סימן טומאה, ומסגירו)

משנה נגעים פ"ה מ"א כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגריס והסגירה בסוף שבוע והרי היא כסלע ספק שהיא היא ספק שאחרת באה תחתיה תמא:

הסבר לדעת ר' יהושע כי הספק טהור נמצא ב-**בבלי נזיר סה,ב** אלא כי איתמר דרב יהודה אמר רב - אהא איתמר: אם בהרת קדמה לשער לבן - תמא, ואם שער לבן קודם לבהרת - טהור, ספק - תמא ור' יהושע אמר: כיהה; מאי כיהה? אמר רב יהודה: כיהה וטהור; ודילמא כיהה וטמא! אמר רב יהודה אמר רב, אמר קרא: (טז,ג) **לְטַהְרוּ אֹתוֹ לְטַמְּאוֹ**, הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה.

ונמצא ב-**תורת נגעים הרב שפיצר ס' לז** הסבר התוספות לדברי חכמים **תוס' בבבלי נדה יט,א** דדרך שערות לבוא שחורות והנגע מלקה אותן והופך ללבן ... ובתוספתא (פ"ב סוף ה"א) קתני אף שער שחור סוף הבהרת הופכת, ולפיכך נראין הדברים הבהרת קדמה, עכ"ל. אפשר כי תנא קמא דרש כמו ר' יהושע (טז,ג) **לְטַהְרוּ אֹתוֹ לְטַמְּאוֹ**, הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה. ולכן מסקנתו ב-**משנה נגעים פ"ה מ"א** כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר). ור' יהושע חולק על ת"ק בספרא ובמשנה נגעים פ"ד מ"א ופ"ה מ"א ש"ת"ק מ"א ספק שער לבן קדם למראה, ורבי' יהושע מטהר. נלמד בשלבים את דברי ת"ק ב-**משנה נגעים פ"ה מ"א** כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר).

כאשר מסתכלים ב-**(טז,ג) לְטַהְרוּ אֹתוֹ לְטַמְּאוֹ** על כל מלה בנפרד זה החלטה על מצב ברור טהור או תמא. כאשר מסתכלים על שלוש המלים **(טז,ג) לְטַהְרוּ אֹתוֹ לְטַמְּאוֹ** ביחד זה מצב ספק. המשנה פותחת בכלל **כל ספק נגעים טהור**, כאשר הרבוי מרומז בטעם מלת **לְטַהְרוּ** - טפחא, בתפקיד רבוי. כאן מצטרף תפקיד נוסף של טעם טפחא כפותחת טפח להתאפיין מ-**אֹ** - מרכא, רבוי של מצבי ספק **לְטַמְּאוֹ**. וטעם מלת **לְטַמְּאוֹ** - סלוק, מגביל הכלל הנ"ל ללמד שיש שתי ספקות (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר) הנתורות טמאות. ו-**רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ב ה"ט** כתב כי ספק הקדמת שער לבן היא טומאה מספק.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ג) וְשֹׁעַר בִּנְיַע הַפֶּה | לִבֶּן מיכן אמרו שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור עיקרן מלבין וראשם משחיר תמא, וכמה יהא בלבנונית, רבי מאיר אומר כל שהוא, וחכמים (היינו ר' שמעון) אומרים כשיעור (כדי שיקרוץ בווג) רבי מאיר אומר שלא יהא בני אדם מדמין שבגולם (בכל אורך השערה) הם נידונים, אלא חוד (העיקר הקרוב לעור) שער לבן תמא, ושיאינו [שער] לבן טהור.

ראה הסבר לעיל שיעורין אלאחריו של הכתוב בפסוק (יג,ג) שיעור כדי שיקרוץ בווג, ומשוער שלא להלכה כשמינית אצבע (1.90 – 1.92 ס"מ).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ר) ל" כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – ישימאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט, תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט, תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.**

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ד) לָבֵן לא אדום ולא ירוק ולא שחור אוציא את כולם ולא אוציא שיער צהוב, ודין הוא ומה אם שיער לבן שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טומאה בנגע, שער צהוב שהוא סימן טומאה בנתק אינו דין שיהא סימן טומאה בנגע תלמוד לומר **שער ... לָבֵן** ולא צהוב.

התורה מ [מט] שער לָבֵן. ולא מראה אחרת. וזכר לדבר בפרשת נגעים שער לבן ארבע פעמים (פה, יג, כ), (יג, כה), (יג, כה) וממעט אדום ירוק שחור צהוב. ט – בפסוקים אלו מצוין כי הופיע סימן טומאה שער לבן, ואילו ב- (יג, כא) ו- (יג, כו) נאמר כי לא הופיע סימן הטומאה שער לבן.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ה) מַרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק, אין ממשו עמוק **מַרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק**, אין מראה שער לבן עמוק, **מַרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו מראה רביעי, **הוא**, אין לו מראה חמישי.

ע"פ הח"ח

(א) מלות הסמיכות **מַרְאֵה הַנֶּגַע** הן יחידה אחת ביחס למלת **עִמָּק**, ולכן המראה נראה עמוק ולא הנגע, לכן דורש אין ממשו (של הנגע) עמוק (דרשה זאת נלמדת מהתוכן)

(ב) **מַרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק** מיתור מלת נגע לומד - אין מראה שער לבן עמוק, ומכאן נדרש כי לובן השער יכול להיות כלשהו כדי שיהווה סימן טומאה, בניגוד למראה שצריך להיות לפחות לבן כקרום הביצה.

(ג) **מַרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו (לנגע צרעת) מראה רביעי, כי בתורה כתיב (יג, כ) **שָׂאת אֶו-סַפְחַת אֶו בְּהָרַת** וכאן מרבה רביעית ומהכא נפקא לן טפילה לבהרת כדלעיל פ"א הלכה ד' (דלמה לי לכתוב ומראה הנגע לכתוב ומראה עמוק, אלא לרבות תולדה לבהרת). **תו"כ** דורש מראה ספחת לבהרת מכאן לעומת **בבלי שבויעות ו** הדורש ספחת לבהרת מהמצאות מלת ספחת בין שאת ובין בהרת.

(ד) **הוא**, – אתנה, מגביל ללמד כי אין לו מראה חמישי.

(יג, ג) ... **ומַרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ** - מהפך פשטא פשטא מונח זקף-קטן,

זקף-קטן מרמז על שתי דרשות, והתבנית מהפך פשטא תרמז לדרשה אחת העשויה להיות כפשוטו של מקרא ואחת היוצאת מפשוטו של מקרא. ושתיהן נדרשות מיתור מלת **הַנֶּגַע** ואלו הן:

(א) יוצא מפשוטו של מקרא ומלמד על השער **מַרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק** מיתור מלת **הַנֶּגַע** לומד - אין מראה שער לבן עמוק, ומכאן נדרש כי לובן השער יכול להיות כלשהו כדי שיהווה סימן טומאה, בניגוד למראה שצריך להיות לפחות לבן כקרום הביצה.

(ב) פשוטו של מקרא **מַרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו (לנגע צרעת) מראה רביעי, כי בתורה כתיב (יג, ג) **שָׂאת אֶו-סַפְחַת אֶו בְּהָרַת** וכאן מרבה רביעית ומהכא נפקא לן טפילה לבהרת כדלעיל פ"א הלכה ד' (דלמה לי לכתוב ומראה הנגע לכתוב ומראה עמוק, אלא לרבות תולדה לבהרת).

ויקרא תזריע יג, ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבֵן וּמַרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צִרְעַת הוּא

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ:

ויקרא תזריע יג, א: **צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טָמֵא הוּא:**

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ו) (יג, ג) וּמַרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צִרְעַת הוּא מה תלמוד לומר לפי שנאמר (יג, א) **וְטָמֵא הַכֹּהֵן**

לֹא יִסְגְּרוּ למדנו שאין מסגירין את המוחלט. (צרוע מוחלט לא מתיחסים כלל לנגע חדש שנולד בו עד שיסיים תהליך טהרה מההחלט)

(ז) מנין שאין מחליטין את המוסגר ואין מסגירין את המוסגר ואין מחליטין את המוחלט, תלמוד לומר (יג, א) **לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טָמֵא כָל שִׁנְקָא** עליו טמא אין זקוק עליו.

ע"פ פירוש **רע"ב משנה נגעים פ"ג מ"א** הנגעים שהכהן רואה בתחילה הוא ממשך לבדוק עד שהמצורע יטהר. במשך התקופה הזאת אינו נזקק לראות כל נגע אחר שהופיע אחרי הראיה הראשונה. זה משמעות **תו"כ תו' פ"א פ"ב (ז)** תלמוד לומר (יג, א) **לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טָמֵא כָל שִׁנְקָא** עליו טמא אין זקוק עליו. לא תתיחס לנגע שהופיע אחרי ראיה ראשונה עד להבראת הראשון.

(יג, א) **לֹא יִסְגְּרוּ** – מונח זקף-קטן בתפקיד של שני בזמן (= שבא אחר הראשון). ללמד **כִּי טָמֵא** – מרכא טפחא, לרבות נגעים במצבי טומאה שונים שנולדו אחר הראיה הראשונה (יג, א) **הוא** – סלוק, מגביל טומאת הצרוע לנגעים שנראו לראשונה, ולא להתחס לנגעים שנולדו אחר הראיה הראשונה עד הבראת הנגעים שנראו בראיה הראשונה והאדם עבר את תהליך הטהרה.

ספרא תזריע פרשה א פ"ב (ח) יכול לא יאמר הרי את מוסגר בזה ומוחלט בזה ומוסגר בזה ומוחלט בזה ובזה תלמוד לומר (יג, ג) **נֶגַע ... וְרָאָהוּ צִרְעַת ... וְרָאָהוּ ...**

תו"כ תו' פ"א פ"ב (ח) תלמוד לומר (יג, ג) נֶגַע ... וְרָאָהוּ צִרְעַת ... וְרָאָהוּ ... תו"כ דורש המלים בדילוג מהקרא (יג, ג) **נֶגַע צִרְעַת הוּא**

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן. המלים הרצופות **נֶגַע צִרְעַת** מדברות על נגע אחד, הטעמים של **נֶגַע צִרְעַת** – מרכא טפחא מרבים נגעים שהיו באדם בעת הגעתו הראשונה לכהן. לפי דרשת תו"כ (יג, ג) **נֶגַע ... וְרָאָהוּ צִרְעַת ... וְרָאָהוּ**, כל נגע שהיה באדם בעת הגעתו הראשונה לכהן יראה לעצמו ותוצאת הבחינה מתיחסת אליו בלבד. מדרשה זאת גם ממועטים נגעים שנראו באדם, אחר הגעתו הראשונה לכהן.

סיכום תו"כ תו' פ"א פ"ב (ח-ו) פסוק (יג, א) מלמד על נגע אחד בראיה הראשונה של הכהן ולא תהיה התיחסות לנגעים אחרים שיופיעו אחר"כ עד שיבריא הנגע הראשון. פסוק (יג, ג) נֶגַע צִרְעַת – מרכא טפחא, יתור לרבות נגעים, מלמד כי אם היו מספר נגעים בראיה הראשונה המעקב אחריהם יתחיל בעת ובעונה אחת. סיומם תלוי בכל אחד לעצמו דבר המרומז בטעם **הוא** – אתנה המגביל כל נגע לעצמו בלי תלות בנגעים אחרים שנראו עמו בעת ובעונה אחת. נגע שהוסגר יעבור תהליך הסגר, נגע שהחלט יעבור את תהליך ההיטהרות והקרבנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור) ל' כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך; **רבוז**; **דורא** – מצרף; **תביר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרחה – שנוי /או רבוי /או מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; **דורא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק ו** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף השלישי; **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש – גרש"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואלא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

ויקרא תזריע יגיא: צ'ן עת נשנת הוא בעור בשור ושמא הפתח לא יסגרו פי שמה הוא:

בקרא הבא תבניות הטעמים נדרשות על מראה הנגע בעור בשר שטוח ובראשי איברים. **ג] ומראה הנגע עמק מעור בשורו נגע צרעת הוא –**

ת"כ תז' פ"א פ"ב (ח) ... כולו כאחת שאם היה בראש חוטמו שופע הילך הילך בראש אצבעו שופע הילך והילך אינו טמא. **(ג,ג) בעור-הבשר – תלשא, (א) רמז למחיצה ברורה לגבולות המראה כפי' התוה"מ (סד) שיראה את הנגע כמו שהוא בעור הבשר ויראה את הבשר שסביבו גם כן. (ב) רמז לשיעור - מספר 24 ראשי איברים בקרא ור'אה הפתח את-הנגע בעור-הבשר –** גימטריאית ר"ת ו' ה' א' ה' ב' ה' עולה עשרים וארבעה רמז למשנה **ת"כ תז' פ"א פ"ב (ט)** כמו-כן ראשי התבות ו' ה' א' ה' מרמזים לשם הפלאים אהו"ה ור"ת א' ה' ב' ה' מצטרפים למלת אהב"ה, ומשניהם בא ללמד כי ה' נותן באדם נגע צרעת בדרך פלאית מתוך אהב"ה אליו כדי להזיירו בתשובה מעבירות שלוקין עליהם בנגע צרעת. (ראה **ג,גמה) בנריו** **יהיו פרמים וראש' יהנה פרוע** – גרשיים מהפך פשטא פשטא מונח זקא-קטן, בתפקיד רגילות, אדם לוקה בצרעת על דברים רעים שהוא רגיל בהם, כנלמד ב-**מדדש תנחומא (בובר) פרשת מצורע סימן י** (בקרא גם **תנחומא ישן**))

ת"כ תז' פ"א פ"ב (ט) [ג,ג] ור'אהו] מיכן אמרו עשרים וארבעה ראשי איברים שבאדם שאינן מטמאים משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגויה וראשי דדים באשה, רבי יהודה אומר אף של איש ר' אלעזר אומר היבולות והדלדולים והמסמרות אינן מטמאין משום מחיה. **(הח"ח** מסביר כי בראשי איברים לא גדל שער, לכן מדובר רק במחיה.)

משנה נגיעים פ"ו מ"ז עשרים וארבע ראשי איברים באדם שאינן מטמאין משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וגו' ופירש הרע"ב וכן ברמב"ם דכתיב **(ג,ג) ור'אהו הפתח** דבעינן שיראה את הנגע עם המחיה כולה כאחד. וכשיש כגריס בראש החוטם או ראשי אצבעות הוא שופע אילך ואילך ואינו יכול לראות כולו כאחד.

בנגע שחין **(ג,ג,כז)** נאמר **ואם ור'אהו הפתח** ודרש תו"כ כולה כאחת ופ' **החפץ חיים**: שאם היתה בראש אצבעו או בראש חוטמו שופעת אילך ואילך שטורה, כדרשינן בעור הבשר **(ג,ג) ור'אהו** כולו כאחת. **(ג,ג) ור'אהו הפתח** – ראייה שכולה כאחת ושולל ראיית נגע שאי אפשר לראותו בבת אחת, שזה בראשי איברים המרומזים בתחילת הפסוק כהסבר ב-**מ"ח**. תבנית הטעמים **ור'אהו הפתח** – מרכא טפחא בתפקיד כעין יתור לרבות על לשון היחיד איברים רבים שאי אפשר לראותם בבת אחת. בנגעי השחין והמכוה כתובה דרישת ראייה בבת אחת במלים **(ג,ג,כז) ואם ור'אהו הפתח**, אבל בתבנית טעמים מונח רביע, ומועילית השערה כי בנוסף לדרך ההסקה מהתוכן כמו בנגעי העור, זה ציור המתאר איבר בעל קצה וכעין ארבעה צדדים השופעים הילך והילך (כי כל האיברים מעוגלים). אילו שני מקורות לראשי איברים אחד בהסקה מהתוכן אחד בציור בטעמי המקרא.

ראה מרכא טפחא

(ג,ג) ומראה הנגע עמק מעור בשורו - מהפך פשטא פשטא מונח זקא-קטן, פשטא פשטא בתפקיד **בבת אחת**, היינו אפשר לראות הנגע בבת אחת. אבל בראשי איברים שהם בדרך כלל צרים הגריס שופע לצדדים ואינו מטמא משום מחיה כי אי אפשר לראות הנגע בבת אחת. תבנית הטעמים מרמזת על המשך הפסוק **ור'אהו הפתח** הנדרש במשנה שראשי איברים אינן מטמאים.

מתוך רצון לרכז את האפשרויות השונות לגבי תבנית הטעמים פשטא פשטא שבקרא ש-(ג,ג) **הנגע עמק** מובא כאן הקטע הבא עוסק בענין צבע עורו של הנבדק והוא שייך ל-(ג,ב) לפי **ספרא תזריע פ"א פ"א (ד)**. ונראה כי תבנית הטעמים פשטא פשטא שב-(ג,ג) מהווה הסבר לענין צבע עורו של הנבדק.

ספרא תזריע פרשה א (ד) (ג,ג) ... בעור-בשרו, בעור בשר של נראה (האדם שבו המראה), מיכן אמרו בהרת עזה נראית בגרמני, כהה, והכהה ככושי עזה (ת"ק כל אדם כמות שהוא, עשוי להתקבל כי אדם בהיר מאד לא יטמא גם במראה בהיר ביותר, אדם כהה מאד יטמא גם במראה הלש). **(ה) רבי ישמעאל** אומר בית ישראל הריני כפרתן לא כאשכרוע לא שחורים ולא לבנים אלא בינוניים (ע"פ הראב"ד רק הבינוני נבדק), רבי עקיבא אומר יש לציירים סממנים שהם צורות שחורות לבנות ובינוניות מביא סם בינונית ומקיפו מבחוץ ותראה כבינוני (כולם נבדקים לעומת צורה בצבע בינוני), רבי יוסי אומר כתוב אחד אומר **(ג,ג) בעור-בשרו** וכתוב אחר אומר **(ג,ג) בעור-הבשר**, מצינו שמראות נגעים להקל, אבל לא להחמיר רואה הגרמני בבשרו להקל נמצא מקיים **(ג,ג) בעור-בשרו** (אדם בהיר מאד לא יטמא גם במראה בהיר ביותר), והכושי בבינונית להקל נמצאת מקיים **(ג,ג) בעור-הבשר** (אדם כהה מאד משווים לצורה בצבע בינוני להקל לגביו כי אחרת יטמא גם במראה הלש) וחכמים אומרים זה וזה בבינוני (באומד לצבע בינוני, לעומת ר"ע שכולם נבדקים לעומת צורה בצבע בינוני). כל דברים האלו מובאים **משנה נגיעים פ"ב מ"א**

(ג,ג) ומראה הנגע עמק מעור בשורו - מהפך פשטא פשטא מונח זקא-קטן, פשטא פשטא בתפקיד רגילות היינו לכל הנבדקים בשווה הכל כבינוני בצבע האשכרוע (מיצוע בין קצוות לבן וכושי). כשיטת חכמים ורבי עקיבא ורבי ישמעאל כהסבר הרע"ב **(משנה נגיעים פ"ב מ"א)**. (ולראב"ד המובא בתוי"ט ובחפץ חיים על תו"כ לרבי ישמעאל הגרמני והכושי אינם נבדקים כלל).

ת"כ תז' פ"א פ"ב (ז) [ג,ג] ושמא אתו: אותו הוא מטמא ואינו מטמא את התולש **סימני טומאה** מתוך נגעו עד שלא בא אצל הכהן, אמר רבי עקיבא שאלתי את רבי ישמעאל ואת רבי יהושע בהולכים לנדבת (שם מקום) (התולש סימני טומאה) תוך הסגירו מהו אמרו לו לא שמענו אבל שמענו (התולש סימני טומאה) עד שלא בא אצל הכהן טהור לאחר הלטו טמא התחלתי מביא להם ראיות מפני מה עד שלא בא אצל כהן טהור (האם) לא מפני שלא ראה כהן **סימני טומאה** אף בתוך הסגור טהור עד שיטמאנה כהן (עד שיהלית אותו). לישנא אחרינא אחד עומד לפני כהן ואחד עומד בתוך הסגור טהור עד שיטמאנה כהן אמרו לו יפה אומר,

(א) תלש סימני הטומאה לפני **(ג,ג) ור'אהו הפתח** (עבר על **דב' בית כד,ח**) **ס השקמר בנגע-הצרעת לשקמר מאד** וגו' אבל טהור (ב) תלש סימני הטומאה בתוך ימי הסגור, לכן לא יתקיים **(ג,ג) ור'אהו הפתח בנים השביעי'** ביום הבדיקה השניה ולכן (עבר אבל)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות; אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרפא – שנוי ו/או רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה; קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולמוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

טהור וינהג כיוצא מהסגר

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ז) ... מאימתי הוא טהרתו (של מוחלט שתלש סימני טומאה), ר' אליעזר אומר כשילד נגע אחר וטהר ממנו, וחכמים אומרים עד שתפרח בכולו, או תמעט בהרתו מכגריס.

(ג) התקיים בתחילה **זקף-קטן** או **זקף-גדול** והחליטו, והאדם עבר ותלש סימני הטומאה לאחר חלוטו, מאימתי הוא טהרתו לשיטת חכמים (א) אם מראה אחר יפרח בכולו, (ב) או תמעט בהרתו (הנוכחית) מכגריס

החכמים אומרים (ונראה שרבי אליעזר מודה להם) ע"פ **הח"ח** או **עד שתמעט בהרתו מכגריס**. קודם שקצצה דלא נשתייר בו שיעור נגע וממילא היה טהור מתחלה ולא אהני מעשיו אבל אי בשעה שקצצה הוי ביה שיעור נגע אין לו טהרה עולמית דקנסין ליה לעולם. טהרתו אפשרית כך: ר' אליעזר אומר כשילד נגע אחר וטהר ממנו, וחכמים אומרים עד ש(נגע אחר) תפרח בכולו,

זקמא – מרכא, מרבה אפשר שמכוון לומר שהקוצץ צריך לעבור נגע אחר שבו יוחלט, ורק אז לכשיטהר יסיים גם עם הנגע הראשון שקצץ ממנו סימני הטומאה. זה מתרבה מהמלים **זקמא** ו**זקמא** שצריך לעבור מצב טומאת צרעת אחר כדי להיטהר מהנגע שקצץ סימניו. **זקמא** : – סלוק מגביל את המראה שמשמא הכהן לזה שעם סימנים בלבד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דונא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרשא – שנוי /או רבוי /או מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דונא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקא** – סדור שנהלך, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **טרסא** – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **תלישא-גדולה** = **תלסא** – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.4 יוקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יב,א – ב:

[א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֹר:

[ב] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְחַד זָכָר וּטְמֵאָה שִׁבְעַת יָמִים נִגְדַת דְּוָתָהּ הַטְּמֵאָה:

ויקרא תזריע יב,א: וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֹר: (וכן ב-) **מצורע יד,א**), ועוד מקומות אחרים)

לְאָמֹר – סלוק, בתפקיד הגבלה, שהנוטריקון לאו אמור מלמד שכל הלא תעשה הנלמדים כדלקמן בפרשה רמוזים במלה זו ונלמדים ומתרבים מטעם מרכא במלים **אֶל-מֹשֶׁה**.

אזהרה לאדם בעל בחירה לבל יחטא, שלא יעבור על **לְאָמֹר** נוטריקון "לאו אמור" וטעם סלוק מדגיש את ההגבלה.

ע"פ **ליקוטי שיחות ח"ז ע' 74 האדמו"ר מ"מ שניאורסאהן**, **אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְחַד זָכָר** בפ' שמיני למד בענין כל בעלי החיים שנבראו לפני האדם וכולם משוללים בחירה. בפ' תזריע פתח בהיווצרות אדם וההלכות הקשורות ללידתו. ... ויש לבאר ע"פ דברי האדמו"ר הזקן בתניא, שהאדם נחות מכל הנבראים בזאת שהוא בעל בחירה ויכולתו לחטוא. מה שאין-כן בשאר הנבראים שאינם יכולים לעבור כלל על רצונו יתברך, היינו שההבדל ביניהם הוא לא רק במעשה החטא בפועל אלא גם באפשרות לחטוא, שאצלם אין בכלל האפשרות לחטוא, מה שאין-כן באדם.

ספרא תזריע פרשה א (טט – פרק ללא מיספור)

(א) **(י' תו' יב,ב)** **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** בענין הזה ואין הגוים בענין הזה **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** אין לי אלא **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** מנין לרבות את הגיורות ואת השפחות בין משוחררת ובין אין משוחררת תלמוד לומר **אֲשֶׁה**,

(י' תו' יב,ב) **אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְחַד זָכָר וּטְמֵאָה שִׁבְעַת יָמִים** מה תלמוד לומר לפי שנאמר **(י' מצ' טו,א)** **וְהִזְרַתֶּם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֹתָם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטִמְאֹתָם בְּטִמְאֵם אֶת-מִשְׁפַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם**: שומע אני בין מתוכו בין מאחוריו תלמוד לומר ביולדת **(י' תו' יב,ב)** **וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תֵבֵא**. **(ב)** יכול יולדת הקלה תהא מטמאה אותו מתוכו ושאר כל הטמאים בין מתוכו בין מאחוריו תלמוד לומר **(י' תו' יב,ב)** **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** הרי **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** כיוולדת מה יולדת אינה מטמאה אותו אלא מתוכו אף כולם לא יטמאו אותו אלא מתוכו. **(ג)** אין לי אלא הבא מידי טומאה חמורה כיוולדת (שהיא אב טומאה כמו המושוים אליה אבל נחשבת לחמורה מהם כי טומאתה יוצאת מגופה), **הבא מידי טומאה קלה**, (כגון) **טמא מת** ו**בועל נדה** (טומאות הבאות מחוץ לגוף הנטמא), וכל המטמא את האדם (טומאות נוספות שרץ נבלה) מנין תלמוד לומר **(י' מצ' טו,א)** **וְלֹא יִמְתּוּ ... בְּטִמְאֵם אֶת-מִשְׁפַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם**: לרבות את כולם.

(י' תו' יב,א) **וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֹר:**

בבלי סנהדרין נט,א אמר מר: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסניי לזה ולזה נאמרה. ... **(שם נט, ב)** והרי מילה שנאמרה לבני נח, דכתיב **(בר' לז יז,ט)** **וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר** (אתה וּרְעֵךָ אֶתְרֵךְ לְדָרְגָתְךָ), ונשנית בסניי **(י' תו' יב,א)** **וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל**, לישראל נאמרה ולא לבני נח! – ההוא למישרי שבת הוא דאתא: **בְּיָוִם** – ואפילו בשבת (הכתוב בתזריע מלמד על דחיית השבת שעליה מצוים רק בני ישראל. אם הכתוב הזה לא היה נדרש אז זה היה כתוב שנאמר לבני נח ונשנה בסניי ומחייב את בני נח. אבל היות ונדרש לדחיית השבת מפני מילה, לכן אינו צווי לבני נח ואינם מצוים למול). ... (מצוות) מילה מעיקרא לאברהם (ניתנה) הוא דקא מזהר ליה רחמנא (אברהם אבינו וצאצאיו בלבד הם המזוהרים על קיום מצוות מילה) **(בר' לז יז,ט)** **וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וּרְעֵךָ אֶתְרֵךְ לְדָרְגָתְךָ**: **אֶתָּה וּרְעֵךָ** – אין, אינשי אחרינא – לא. – אלא מעתה בני ישמעאל לחייבו! – **(בר' וירא כא,ב)** **כִּי בְּצִיָּקָה יִקְרָא לָהּ זָרָעוֹ**: בני עשו לחייבו! – **כִּי בְּצִיָּקָה** (אות השימוש ב"ת ממעט) – ולא כל יצחק. – מתקין לה רב אושעיא: אלא מעתה בני קטורה לא לחייבו? – האמר רבי יוסי בר אבין ואיתימא רבי יוסי בר חנינא: **אֶת-בְּרִיתִי הִפְרִי** – לרבות בני קטורה (שמוזהרים למול). **רש"י** פירש שאברהם אבינו נצטווה למול את ששה בני קטורה אבל הם לא נצטוו למול בניהם. **רמב"ם מלכים פ"ה, ה"ח** אמרו חכמים שבני קטורה שהם זרעו של אברהם שבא אחר ישמעאל ויצחק חייבין במילה, והואיל ונתערבו היום בני ישמעאל בבני קטורה יתחייבו הכל במילה בשמיני, ואין נהרגין עליה (פי' **גופי הלכות** לא מחייבו מיתה בידי אדם כמו בשבע מצוות לבני נח, אלא כרת כישראל).

ב-בבלי סנהדרין נט,א (אמר כלל לימודי) אמר מר: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסניי לזה ולזה נאמרה.

אפשר כי מלת **(י' תו' יב,א)** **לְאָמֹר** – כנוטריקון "לאו אמור" הנתמך בטעם סלוק בתפקיד הגבלה מרמזת לדרשת **ספרא תזריע פרשה א** (טט – פרק ללא מיספור) (א) **(י' תו' יב,ב)** **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** בענין הזה ואין הגוים בענין הזה. מוצא לומר שדרשה זאת של תו"כ (א) מגבילה את חיוב המילה לבני ישראל (כמשמע מפ' רש"י בסנה' נט,ב), (ב) היא גם מלמדת שאין טומאת יולדת לנכרים. ואפשר כי גם רמב"ם יסבור שלבני קטורה יש חיוב מילה ואין מצוות טומאת יולדת.

(י' תו' יב,ב) **דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, דייקא **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** – בני יעקב ששמו גם ישראל. **אֶל-בְּנֵי** – מקף כרב-מצב בני ישראל לענין חיוב מילה ולענין טומאת יולדת (ברוב הלידות). (א) נולד לאשה שאמה ישראלית, (ב) נולד לאשה גיורת או שפחה ושפחה משוחררת שקבלו עול מצוות, (ג) נולד לאבא ישראלי אבל האם לא כמו במצב (ב). במצב (ג) הילד אינו ישראלי, אינו בחיוב מילה, אמו אינה טמאת לידה. בטומאת יולדת יש שתי דרשות: (א) מרבה טומאת יולדת לגיורת ושפחה (ב) מטומאת יולדת מרבה לכל מיני טמאים שמטמאים משכן מתוכו ומקל שאינם מטמאים משכן מאחוריו (היינו מחוצה לו)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ר) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – תנ"ך, סליק – סוף פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכתא; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכתא; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

ויקרא תזריע יג,ד: ואם-בהרת לִבְנֵה הָאָדָם הָיָה בְּעֵזֶר בְּשָׂרוֹ וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר וְשָׁעָרָה לֹא-הָפֵךְ לָבֹן וְהַסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנְּגַע שְׂבַעַת יָמִים:

ספרא תזריע פרשה ב פ"א (א) (א) (7,2) בהרת לִבְנֵה אין לי אלא בהרת לִבְנֵה, מניין לרבות את השאת תלמוד לומר למטן (7,2) שְׂאֵת-לִבְנֵה, ומנין לרבות שאר המראות תלמוד לומר ואם-בהרת . (ב) יכול כשם שהוא שלישי לכתוב כך תהא שלישי למראות

תלמוד לומר לִבְנֵה הָאָדָם, היא ואין למעלה הימניה, וכמה תהא לבנוניה כשלג שנאמר והנה מרים מצורעת כשלג. (ג) יכול לכל מראה השלג יהיו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים תלמוד לומר (7,2) **בְּהֵק הָיָה, בְּהֵק ... טְהוֹר הָיָה** ממנו ולמעלה טמא. (ד) מיכן אמרו מראות נגעים שנים שהם ארבעה בהרת עזה כשלג, שנייה לה כסיד ההיכל, השאת (האב) כקרום ביצה שנייה לה (התולדה) כצמר לבן דברי רבי מאיר, והכמים אומרים השאת (האב) כצמר ושנייה לה (התולדה) כקרום ביצה.

ב-(7,2) התחיל בארבע מראות וב-(7,2) לכאורה עוסק בהרת, אבל ע"פ **התורה והמצוה (נו)** מבאר כי הוא **שם הדוגמא** עבור כולן. ותפס בהרת לרבותא שהגם שהבהרת דרכה ביותר להיות עמוק ושימצא בה שער לבן והוא אמינא שאם אינה עמוקה ואין בה שער לבן לא יסגיר, קמשמע לן דאעפ"כ יסגיר וכל שכן במראות הפחותות שאין מטבען ללבן השער ולהראות עמוק. בפסוק (7,2) למדנו שיעורי נגע מחלט שטח מינימלי של המראה, המחיה, הביצור, שיעורי אורכי השער הלבן והלובן שלו ומיקומו הסמוך לעור הבשר (אורך, רוחב וגובה).

פסוק (7,2) מלמד שני ענינים מרכזיים. (א) שיעורי צבע המראה הנלמדים מ-**תו"כ תו' פרשה ב' פ"א**; (ב) סיבות להסגרת המראה. (א) **שיעורי צבע המראה: (א) (א) שיעור תחתון לצבע הלבן (7,2) ואם-בהרת** ע"פ **ספרא תו' פ"ב פ"א המלה ואם** מרבה שאר המראות על הבהרת והקרא **לִבְנֵה הָאָדָם** מתיחס ללובן הבהרת שהיא העזה והשאר דהיות ממנה.

ואם-בהרת - תלישא-קטנה בתפקיד שיעור ללמוד מ-(7,2) **בְּהֵק הָיָה שיעורי לובן המראות** בלשון ספרא יכול לכל מראה השלג יהיו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים תלמוד לומר **בְּהֵק הָיָה, בְּהֵק ... טְהוֹר הָיָה** ממנו ולמעלה טמא. וזה קובע שיעור תחתון שהוא מעל מראה הבוהק דהיינו לובן קרום ביצה.

(א) (ב) סדר עזות הלבן **לִבְנֵה הָאָדָם** - קדמא ואולא, קדמא, בתפקיד של מלמד כדרשת **ספרא תו' פ"ב פ"א (ב)** יכול כשם שהוא (הבהרת) שלישי לכתוב (בפסוק (7,2) **שְׂאֵת אֶת-סִפְחַת אֶת-בְּהֵרַת**) כך תהא שלישי למראות, תלמוד לומר **לִבְנֵה הָאָדָם**, היא (הלבנה יותר מהאחרות) ואין למעלה הימניה, וכמה תהא לבנוניה כשלג שנאמר והנה מרים מצורעת כשלג. ומצד טעם קדמא מקדים אותה להיות העזה בלובנה מכל המראות וכאיתא בספרא.

(ב) סיבות להסגרת המראה:

ב-(7,2) למדנו על נגע מוחלט, ב-(7,2) **לִבְנֵה הָאָדָם** - קדמא ואולא, בתפקיד מלמד מ-(7,2) ל-(7,2) ע"פ **דעת זקנים מבעלי התוספות** מפרשים ב-(7,2) **וְעָמַל, נמצא בתורת כהנים (7,2) אין ממשו עמוק** דלכך נאמר (7,2) **וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר** לגלות על קרא דלעיל (7,2) שלא תאמר דהא כתיב לעיל (7,2) עמוק מן העור **(עָמַל מְעוֹר בְּשָׂרוֹ)** אז הוא טמא אבל אם הנגע נשוא לבשר לא, לכך נאמר (7,2) **וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר** דאפילו אין עמוק נשוא לבשר ונראה בעמוק שהוא כמו לבן גורם טומאה וצריך הסגר

הפסוק-(7,2) מלמד על -(7,2) שאפילו אם המראה אין ממשו עמוק בבשר אלא נשוא לבשר ורק נראה עמוק אז זה נחשב למראה נגע (וכל שכן אם ממשו עמוק ולבן מארבע מראות הנגעים, שהוא מראה נגע) (ראה (7,2) **תו"כ פ' ה פ"ט מ"ג** ולא ממשו עמוק) **רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"א ה"ו** כל מראה צרעת עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור הבשר, לא עמוק במשישתו אלא במראית העין כמראה החמה הנראית לעין עמוקה מן הצל, אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשוה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף. (השגת הראב"ד מן הצמחים העולים בגוף. א"א לא נאמר זה אלא בהרת אבל בשאת מראהו גבוה מן העור שאין שאת אלא גבוהה.)

ויקרא תזריע יג,ד: ואם-בהרת לִבְנֵה הָאָדָם הָיָה בְּעֵזֶר בְּשָׂרוֹ וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר וְשָׁעָרָה לֹא-הָפֵךְ לָבֹן וְהַסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנְּגַע שְׂבַעַת יָמִים:

ע"פ הרמב"ם ל כל ארבע המראות אם הם עמוקים הם נגע. (7,2) **וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר** – פשטא מונח זקא-קטן, זקא-קטן בתפקיד של שני מצבי נגע שנראית כלא עמוקה מן-העור, (א) הלא עמוקה כמו בהרת נקיה (מצד הגוון שלהן, ו/או מצד השפעת שער שחור, ו/או מצד השפעת אדמימות הפתוך) אבל עדיין עמוקה או שפלה מן העור (ראה רמב"ן יג,ג); (ב) נגע שמראה שוה או גבוהה מן העור. לפי הכתוב (7,2) **וְהַסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנְּגַע** – דרגא תביר טפחא, כל ארבע המראות כשהן במצב (א) חל עליהם אותה הלכה והם מוסגרים. אבל רמב"ם פוסק כי הוה עם שאר העור והגבוה מן העור אינו נגע ואינו מוסגר. פסיקה זאת עשויה להיתמך בתבנית הטעמים של (7,2) שחין (7,2) מכוה **וְשָׁפְלָה אֵינְנָה מִן-הָעוֹר** – מרכא תביר טפחא, קבוצת פרטים המלמדת שהמראה עשוי להיראות באופנים שונים ביחס לעור הבשר שפל מן העור, שווה או גבוה, ולא על כולם חל אותו ענין. לפי רמב"ם רק העמוק יוסגר אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשוה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף. ואף שהוא מראה טמא יחשב כ-(7,2) **וְהָיָה כְּהָה** ולכן לא יוסגר. ולענ"ג אם הרמב"ן מסכם כך.

בפירוש הרב חיים דב שעוול על הרמב"ן (מוסד הרב קוק, התש"ך) כתב כי הרמב"ן הולך בדרך הראב"ד והראב"ד כתב כי הבהרת כאשר היא עמוקה – טמאה, כאשר שוה או גבוהה היא טהורה, ואילו שאת גבוה – נגע טמא, ושאת שפל אינו טמא וקשה לי להסביר זאת ע"פ תבניות הטעמים.

(7,2) **וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר** – שני מצבי עמוק, לבהרת ולשאת. (7,2) **וְהַסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנְּגַע** – דרגא תביר טפחא, בהרת עמוקה יסגיר, וכן כל מה שיראה שפל. (7,2) שחין (7,2) מכוה **וְשָׁפְלָה אֵינְנָה מִן-הָעוֹר** – מרכא תביר טפחא, בהרת שפלה יסגיר, שווה וגבוה יפטור, שאת גבוה יסגיר שאת עמוק יפטור.

(7,2) **וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר** – ר"ת מאומ"ה ס"ת ה"ן קר"ן – זוהר מהמראה (7,2) **וְהַסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנְּגַע** – ר"ת ו-ה-א-ה שם קשור שמים וארץ, שם הפלאות לתקן הנגע לעונג.

ב"ה טוב טעם ודעת (טור) (ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבו; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבו; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שני ואו רבו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגלול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרנא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפיטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפיטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקא** – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבו, מיעוט), תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.5 יוקרא תזריע יבא, (התשע"ה)

ויקרא תזריע יבא, – ד: [א] ויגבר ה' אל-משה לאמר:

[ב] דבר אל-בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותהה תטמא:
[ג] וביום השמיני ימול בשר ערלתו:

דבר אל-בני ישראל לאמר, לאמר – זקא-קטן שתי דרשות,

דרשה (א) מרבה טומאת יולדת לגיורת ושפחה הנלמדת מ- (משנה א).

ע"פ **בבלי כריתות זב, גמ'** שפחה מנלן? דת"ר: **בני ישראל** – אין לי אלא **בני ישראל**, גיורת ושפחה מנין? ת"ל: **אשה**. מאי (מה) כוונת המשנה כשכתבה) וכן שפחה? ס"ד אמינא: כי אמרינן כל מצות שהאשה חייבת בה עבד חייב בה, ה"מ בדבר ששוה בין איש ובין אשה, אבל יולדת דבנשים איתא באנשים ליתא, אימא לא תחייב שפחה, אהכי תנא שפחה.

לפי תו"כ והגמרא **בני ישראל** ממעט את הגוים ואת המסתפחות לעם ישראל ממצות טומאת יולדת. מלת **אשה** מרבה את המסתפחות לעם ישראל למצות טומאת יולדת. וצריך בירור איך הגמרא לומדת מהמלה **אשה** לרבות גיורת ושפחה ומשוחררת שהרי מלת **אשה** אינה יתירה לדרשה אלא לפשוטו של מקרא. אם כך מה מקור דרשת הז"ל בתו"כ ובכריתות ז:?

נתבונן בכתוב **לאמר אשה**. אפשר כי לטעם זקא-קטן של **לאמר** יש גם תפקיד בפני עצמו ולא רק בתבנית של שתי דרשות כנ"ל. הסבר זה גם מסביר למה כתבה המשנה (**כריתות פ"א, מ"ג**) ... וכן שפחה?

לאמר – זקא-קטן בתפקיד לדרוש כי שתי נשים מתרבות במלת **אשה** למצות טומאת יולדת והן (א) אשה המסתפחת לבני ישראל

בגיור, (ב) אשה המסתפחת לבני ישראל בעבדות (השפחה והשפחה המשוחררת). וטעם פשטא במלת **אשה** – במשמע אחד, דין אחד בענין זה לישראלית מלידה, ולנשים שקבלו עול מצוות והן הגיורת, השפחה והשפחה המשוחררת.

למעשה השפחה המשוחררת היא גיורת, והיא והגיורת מחויבות במצוות כמו ישראליות. אבל השפחה היא עבד והיינו סבורים לומר שהכלל כל מצות שהאשה חייבת בה עבד חייב בה, ה"מ (חל כלל זה רק) בדבר ששוה בין איש ובין אשה, אבל יולדת דבנשים איתא באנשים ליתא, אימא לא תחייב שפחה (בטומאת יולדת), אהכי תנא שפחה.

דרשה (ב) לפי תו"כ יש עוד דרשה מהכתוב **בני ישראל** המקישה את כל בני ישראל לטומאת יולדת ומרבה כל הטמאים לטמא המשכן מבפנים ולא מאחוריו (היינו מחוצה לו). וצריך עיון בדרשה הראשונה מהכתוב **בני ישראל** הבאה למעט (בכרים מטומאת יולדת). ונראה לומר, שאחרי שמלת **אשה** באה לרבות אם כן מדוע כתוב **בני ישראל**, היה יכול לומר "ויאמר ה' אל משה אשה כי תזריע"? אלא ללמדך שתקיש את בני ישראל ליולדת לטומאת מקדש.

דבר אל-בני ישראל – גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, שהיולדת אינה מטמאה משכן אלא מתוכו. **ספרא**

תזריע פרשה א משנה ב ומשנה ג הקיש הרי **בני ישראל** כיוולדת מה יולדת אינה מטמאה אותו אלא מתוכו אף כולם (מכל מין טומאה) לא יטמאו אותו אלא מתוכו (**תו"ש – תושבע"פ וילדה** הוקשו כל ישראל ליולדת – רב"ד).

(**תו"ש יב,ב**) **דבר אל-בני ישראל לאמר אשה כי תזריע** – זקא-קטן ... זקא-קטן בין שני קיסרים, כעין הקש לטומאת מקדש מתוכו.

היקשים נוספים מ- (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים** מובאים ב-**תורה שלמה – תושבע"פ [ז, ח, ט] בבלי**

שבועות יחב, ... אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה - הויין לו בנינים זכרים, דכתיב: (**וי שמ' יא,מ**) **להבדיל בין הטמא ובין הטהור**, וסמין ליה: (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע וילדה זכר**. רבי יהושע בן לוי אמר: הויין לו בנינים ראויין להוראה, דכתיב: (**וי שמ' י**) [ו] **להבדיל בין הטמא ובין הטהור**. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המבדיל על היין במוצאי שבתות - הויין לו בנינים זכרים, דכתיב: (**וי שמ' י**) **להבדיל בין הטמא ובין הטהור**, וכתביב התם: (**וי שמ' יא,מ**) **להבדיל בין הטמא ובין הטהור**, וסמין ליה: (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע**. רבי יהושע בן לוי אמר: בנינים ראויין להוראה, דכתיב: (**וי שמ' י**) [ו] **להבדיל בין הטמא ובין הטהור**. אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: כל המקדש את עצמו בשעת תשמיש - הויין לו בנינים זכרים, שנאמר: (**וי שמ' יא,מ**) **והמקדשם והייתם קדשים**, וסמין ליה: (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע**.

(**וי שמ' י**) [ו] **להבדיל בין הטמא ובין הטהור** וסמין ליה: (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע**: **אשה כי תזריע** וסמין ליה: (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע**.

(**וי שמ' יא,מ**) **כי אגף ה' אלקיכם והמקדשם והייתם קדשים** כי קדוש אגף ואלא תטמאו את-נפשתיכם בכל-השארץ הרמש עליה-הארץ: (**וי שמ' יא,מ**) **להבדיל בין הטמא ובין הטהור** וסמין ליה: (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע** וסמין ליה: (**תו"ש יב,ב**) **אשה כי תזריע**.

ספרא תזריע פרשה א (ד) (תו"ש יב,ב) וילדה פרט לשלידה לפני הדבור או יכול שאני מוציא את שעברה לפני הדבור (נראה שהוא ההלכה לפני הגיור) וילדה לאחר הדבור (הגיור) תלמוד לומר (**תו"ש יב,ב**) **ואם-נגבה תלד** אין הדבור תלוי אלא בלידה (אם היה תולה בשעת העיבור היה לו לכתוב כגון אשה כי תזריע זכר), (**תו"ש יב,ב**) **וילדה** עד שתצא ממקום שמזרעת, פרט ליוצא דופן. רבי שמעון אומר יוצא דופן הרי הוא כילוד וחייבים עליו קרבן ובלבד שהוא פטור מחמש סלעים של בן.

(**תו"ש יב,ב**) **כי תזריע וילדה זכר, כי תזריע** – זקא-קטן שתי דרשות, דרשה (א) אפשר **תזריע וילדה** עד שתצא ממקום שמזרעת, פרט ליוצא דופן. **כי תזריע** מונח, מצב ביניים, מתאים לדרשת רבי שמעון אומר יוצא דופן הרי הוא כילוד וחייבים עליו קרבן ובלבד שהוא פטור מחמש סלעים של בן (אם הוא בכור). דרשה (ב) ראה בהמשך.

ספרא תזריע פרשה א (ה) (תו"ש יב,ב) אשה כי תזריע וילדה זכר מה תלמוד לומר לפי שנאמר **וטמאה שבעת ימים** ... [ג]

וביום השמיני ימול, שומע אני (שרק) ביוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה, מנין ליוצא מת שיטמא את אמו טומאת לידה, אמר רבי יהודה הריני דן ומה אם ביוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבא עם אמו אל האהל (כגון אנשים וכלים הנמצאים שם בלידה) טומאת שבעה (טומאת מת) הרי הוא מטמא את אמו טומאת לידה, היוצא מת שהוא מטמא את אמו ואת הבא עם אמו אל האהל טומאת שבעה (טומאת מת), אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה אמרו לו לרבי יהודה כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל (תחילתו טומאת לידה וסופו ימי טהרה) אינו דין (אינו יכול להיות נידון בקל וחומר) אם טיהרה החי את אמו (ליכות לה ימי טהרה) יטהרה המת את אמו (ליכות

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנה, סלוק – סוף פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי ו/או רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מעניין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהעניין על העניין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהעניין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצנת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

לה ימי טהרה?) תלמוד לומר (י" ת' יב,ג) זכר לרבות את המת. (הקל והומר נדחה וצריכים את הכתוב ללמד שולד מת מזכה אמו בדמי טהרה, ורבי יהודה מודה לחכמים)

אותה דרשה ב-תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת פסחים פרק ב דף כח טור ג /ה"א (וילנה יב,א) כיוצא בו אמר רבי יודה (י" ת' יב,ג-ב) **אשה כי תזריע וילדה זכר**, מה תלמוד לומר לפי [ב] וּמָמָאָה שֶׁבַעַת יָמִים [ג] וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָמוּל שומע אני כיוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה מניין ליוצא מת שהוא מטמא את אמו טומאת לידה אמר רבי יודה הרי אני דין (בקל והומר) מה אם כיוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה, מטמא את אמו טומאת לידה (קל והומר ש) היוצא מת (או עובר מחוי) שהוא מטמא את אמו (טור ד /ה"א) ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה (טומאת מת) אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה. (כאן באה דחיית הקל והומר) אמרו לו לרבי יודה כל דין שתחילתו אתה דין להחמיר (כמו טומאת לידה) וסופו להקל (כאן ימי טהרה) אינו דין (אי אפשר ללמוד אותו בקל והומר). הא אם טיהר אחי את אמו (שמזכה לה ימי טהרה) יטהר אף המת את אמו (שריבה לה טומאת מת האם גם יזכנה בימי טהרה) (אם לא זכיתי מן הדין) איני יכול ללמוד זאת מקל והומר לכן אני נאלץ ללמוד שולד מת מזכה אמו בימי טהרה מהכתוב) לפיכך אמרה תורה (יב,ג) **זכר** לרבות את המת (שולד מת מזכה אמו בימי טהרה). (יב,ג) **זכר** מלה יתירה כפי **תורה תמימה הערה ד**) דהיה אפשר לכתוב **כי תלד**. (גו)

דרשה (ב) הנלמדת מ-(י" ת' יב,ג) **אשה כי תזריע וילדה** **ספרא תזריע פרשה א** (ו) אין לי אלא בני תשעה בן שמנה בן שבעה בן ששה בן חמשה מנין תלמוד לומר (י" ת' יב,ג) **וילדה זכר** כל שתלד. אי (אם לומדים מהמלה) **וילדה** (או אולי משמעו) אין לי אלא הוולד (עובר בעל צורת אדם (חיתוך איברים)), מנין המפלת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך תלמוד לומר (י" ת' יב,ג) **כי תזריע וילדה** כל זרע שתלד. (י" ת' יב,ג) **כי תזריע וילדה זכר**, **כי תזריע** זקף-קטן שתי דרשות, (דרשה א) לעיל (דרשה ב) כל זרע שתלד. **וילדה** – טפחא בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת **וילדה** מלידת צורת אדם ליציאת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך.

עיינ ב- **אנציקלופדיה תלמודית כרך כב, [יולדת] טור שד** בנושא ולד שנימוח קודם שיצא מרחם אמו, מחלוקת ראשונים האם מטמא טומאת לידה. "ויש סוברים שאף לדעת חכמים ולד שנימוח, אמו (**טור שה**) טמאה טומאת לידה¹¹⁵ (ראה להלן הסבר **תורה תמימה** ל- **נדה כז,ב**) (תוס' שם מ א ד"ה כעין ושם יח א ד"ה שליח בתל א; רמב"ן שם מ א. ועי' חזו"א י"ד ס"י קיד ס"ק י שהוכיח כן מכמ"ק.), שלמדים מהכתוב אף דבר זה¹¹⁶ (תוס' יח,א, מ,א, רמב"ן ערל"נ). אפשר שלדעה הבאה יש רמז בחשבון הגימטרי הבא:
... **וילדה** (גי' 51) ... **וּמָמָאָה** (גי' 61) ושני כולל עולה (40 + 112 + 2 = 114 + 40) = נימוח (גי' 114)

(י" ת' יב,ג) **אשה כי תזריע וילדה זכר** – ע"פ דרשה (א) לעיל עד שתצא ממקום שמזרעת משמע שמתעברת בדרך כל הארץ ורק כך **וּמָמָאָה שֶׁבַעַת יָמִים** אבל אם נתעברה בדרך אחרת לא תהא טמאת לידה. (ראה תו"ש [י] ע"פ ר"ח הגיגה טז,א, סוגיה בחגיגה יד: טו:) נושא זה הוא משולב במחלוקת הילכתית בין "איגרות משה" לפוסקים אחרים כמו "חלקת יעקב", "שבט הלוי" בענין הפרייה.

(ד) יכול המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים תהא טמאה תלמוד לומר **זכר** (ט – טעם סלוק מגביל ללמד) מה זה מיוחד שיש בו מצורת האדם, יצאו אילו שאין בהם צורת האדם.

(ה) יכול המפלת בריית ראש שאינו חתוכה (הח"ח: כולו שלם ואין בו חיתוך איברי הראש וצורת הראש) בריית הגוף שאינו חתוך (שאינו בו חיתוך איברים), ושיש לו שני גבין ושני שדראות הואיל ויש בהם מצורת האדם היא טמאה (?) ת"ל (י" ת' יב,ג) **וּמָמָאָה שֶׁבַעַת יָמִים** ... [ג] **וביּוֹם הַשְּׁמִינִי יָמוּל** מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה (התוה"מ ע"פ נדה כד גורס לבריית שמונה), יצאו אילו שאין ראויים לבריית נשמה,

(סיכום למשנות ד – תחילת ח) (י" ת' יב,ג) מלת **זכר** מרבה מת לטומאת לידה. מלת **זכר** מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. בלי מלת "זכר" ובגלל [ג] **וביּוֹם הַשְּׁמִינִי יָמוּל** היינו לומדים רק על חי. לכן מלת **זכר** מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. האם רק זמן הריון מלא מטמא טומאת לידה? **וילדה זכר** כל שתלד. מרבה לידה בטווח הזמן 9 – 5 חדשי הריון, מניין שגם סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך (ט – הכתוב) **כי תזריע וילדה** (מרבה) כל זרע שתלד.

וב-**תורה תמימה ויקרא יב,ב** הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי [נדה כז,ב] **כי תזריע וילדה** - [הפילה שליח טמאה לידה], דאמר קרא **אשה כי תזריע וילדה**, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה²:
תורה תמימה הערה ג) ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק הסמוך מי שאינו ראוי לבריית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון **תזריע** מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב **כי תלד**. ועיינ בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמשלשון **תזריע** דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה **תרתו ש"מ** (שמע מינה), יעו"ש:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשקפה**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, **רבו**; **זקא** – מצרף; **תבר** – מחלק, **ממעט**, **לא ממש**; **טפחא** = טרףא – שנוי רבוי /או מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, **מכל מקום**; **דנא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **תלישא-גדולה** = **תלישא** – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

1.6 ספרא תזריע פרשה א פרק א, מ"ז במפורט (הלכות ימי טהרה) (וי' תו' יב, ד, ה)
 1.6.1 ספרא תזריע פרשה א פרק א, מ"ז במפורט (הלכות ימי טהרה) (וי' תו' יב, ד, ה)

ויקרא תו' יב, ב, ד – ה: (יבג) דְבַר אֱלֹהִים לְאִמֶּר אֲשֶׁר כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כִּימֵי נִדַת דְּוֹתָהּ טָמְאָה:

[ד] וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֶיךָ שֶׁהָיָה כְּכֹל קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מְלֵאת יְמֵי טְהָרָה:
[ה] וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּךְ וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כִּימֵי טְהָרָה וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמֶיךָ טְהָרָה:

[ספרא תזריע פרשה א פרק א] (ז) (וי' תו' יב, ד) וְשִׁלְשִׁים יוֹם יכול בין סמוכים בין מפורזים תלמוד לומר **יוֹם**, מה **יוֹם** כולו אחד אף **שְׁלִשִׁים** כולו אחד (ט: יום – פשטא, בתפקיד אחד, מאחד לתקופה אחת), יכול **שְׁלִשִׁים** סמוכים ושלשה בין סמוכים בין מפורזים תלמוד לומר **(וי' תו' יב, ד) וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים**, מה שלשים סמוכים אף **שְׁלִשַׁת** סמוכים (ט: ע"פ **התורה יד יום** – ימים מקיש מזה לזה לסמיכות ורציפות), **(וי' תו' יב, ד) וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים** מה ת"ל, שיכול נקבה, שימי טומאתה מרובים ימי טהרתה מרובים (ט: ולד נקבה שטומאתה חמורה 14 יום) מטומאת ולד זכר (7 ימים) ונתן לה ימי טהרה מרובים (66 יום), זכר שימי טומאתו מעוטים (7 ימים, וזוה הוא קל מהנקבה) אינו דין שימי טהרתו (היו) מרובים (66 יום כמו הנקבה), תלמוד לומר **(וי' תו' יב, ד) וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים**

(ט: הקדמה לדרשה הבאה, תו"כ דורש מלת "תשב" שהיא אחרי הלידה לזמן שלפני הלידה) **(וי' תו' יב, ד) תֵּשֵׁב (הח"ח: דמלת תשב יתירא) (ט: תֵּשֵׁב** – טפחא כשנוי ורובי התיחסות גם ללפני לידה) להביא את המקשה **(הח"ח: דמים הבאים מפני חבלי לידה ונמשך ג' ימים) בתוך אחד עשר יום (הח"ח: שבין נדה לנדה) שתהא טהורה מן הזיבה (ט: לפני הלידה) (תו"כ מברר אולי נאמר כך גם לקשוי בימים הראויים לנדה) יכול תהא טהורה מן הנדה **(הח"ח: אפילו קשתה בימי נידה) תלמוד לומר (וי' תו' יב, ד) דְּוֹתָהּ טָמְאָה (הח"ח: דמלת דותה יתירא ... ואמר דְּוֹתָהּ שכל מה שתהא דוה בימי נדה הכל טמא משום נדות) (ט: תולה בנידות ולא בקשוי כפ' הח"ח: דמלת דותה יתירא .)**
 (ט: **נִדַת דְּוֹתָהּ** – מרכא טפחא כיתור לרבות את ימי הנדה שלפני הלידה להיות ימי טומאת נדה, וטומאה זאת פוסקת עם הלידה, או מעורבת עם 7 ימי טומאת לידה, וטבילת היולדת זכר ביום השביעי מטהרת את האשה מנדה ומטומאת לידה) (זוה בנוסף על הנידות הנלמדת ב-**פרשה א (פרק ללא מיספור מ"ד)**
 (ט: הכתוב נראה כרצף אבל תו"כ מלמד שעד כאן היה נושא הקשוי והכתוב הבא חוזר לזמן שאחר לידה) **(וי' תו' יב, ד) בְּדָמֶיךָ שֶׁהָיָה אֵף עַל פִּי** שהיא רואה **(הח"ח: דמים)**.**

לימודים נוספים מתבניות טעמי המקרא
[ד] וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים – (סלוק) מרכא פשטא מונח זקא-קטן
[ה] וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים – (אתנח) מרכא פשטא מונח זקא-קטן
יָמִים – זקא-קטן בתפקיד של שני לימודים: (א) נתינת כל החומרות על היולדת במצב ספק במין הולד, (ב) לקביעת וסת נידות מחדש רק אחרי ארבעים לזכר ושמונים לנקבה

מקור ברמב"ם לענין החומרות בלידת ספק במין הולד וגם לענין קביעת וסת נידות מחדש.
[רמב"ם איסורי ביאה פ"י ה"כ] כל מקום שנאמר (בזו"ל) תשב לזכר ולנקבה (בגלל ספק) כיצד דינה תהיה אסורה לבעלה י"ד יום כיוולדת נקבה שבעה הראשונים ודאי, והשבעה האחרונים ספק, ואין נותנין לה ימי טהרה אלא עד ארבעים יום כיוולדת זכר ואם ראתה דם אחר הארבעים עד שמונים אינו דם טהור אלא ספק דם נדה או ספק דם זיבות אם בא מימי הזיבה כמו שביארנו, וכן אם ראתה דם יום אחד ושמונים בלבד הרי זו ספק נדה ותשב שבעת ימי הנדה (החל מיום 81) שמא נקבה ילדה שאין לה וסת נדות עד אחר מלאות כמו שביארנו.
[רמב"ם איסורי ביאה פ"י ה"כ"א] כל מקום שנאמר תשב לזכר ולנקבה ולנדה (ט: בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה) כיצד דינה, תהיה אסורה לבעלה י"ד יום כיוולדת נקבה, ואם ראתה דם ביום אחד ושמונים הרי זו ספק נדה (ט: לכן אולי אינה מתחילה מחזור ספירה חדש), וכן אם ראתה ביום ע"ד וביום פ"א הרי זו ספק נדה (ט: בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה), וכן אם ראתה ביום ארבעים ואחד אף על פי שראתה ביום ל"ד הרי זו ספק נדה (ט: בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה) ואסורה לבעלה עד ליל ארבעים ושמונה כיוולדת זכר, ואין נותנין לה ימי טהרה כלל כנדה, והרי היא כמי שלא ילדה, וכל דם שתראה מיום שהפילה (ט: דבר שיחייב אותה בדיני לידה) עד פי' יום אם בא בימי נדתה ה"ז ספק נדה מאחר השבעה מיום שהפילה, ואם בא בימי זיבתה הרי זו ספק זכה שכל ימי מלאת אין בהן וסת, וכן אם ראתה ביום אחד ושמונים עדיין היא מקולקלת ותהיה ספק נדה כמו שביארנו אף על פי שלא ראתה אלא יום אחד וכשיקבע לה הוסת אחר השמונים יסור קילקולה ותחזור להיות נדה ודאית או זכה ודאית, וכן מיום שהפילה עד ז' ימים ותהיה נדה ודאית אם הפילה בתוך ימי נדתה כמו שביארנו.

הלכה כ' עוסקת בלידה או הפלה ודאיים. לכן יש ימי טומאת לידה וימי טהרה, ונקבע מחזור וסת וזיבה חדש.
 הלכה כ"א עוסקת בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה. לכן אין לה ימי טהרה, האשה ממשיכה לספור מחזוריים של 7 ימי נדה וי"א ימי זיבה, בגלל ספק שילדה זכר אם תראה יום 41 יחשב נדה עד ליל יום 48, וקובעת מחזור נדה וזיבה חדש. בגלל ספק שילדה נקבה בראיה ראשונה אחרי יום 80 תקבע מחזור נדה וזיבה חדש.
לימוד (א) נתינת כל החומרות על היולדת במצב ספק במין הולד:
[משנה ביכורים פ"ד, מ"ד] (אנדרוניוס) ... ויושבת עליו דם טמא ודם טהור כאנשים וכנשים ...
[בבלי נדה כט, א] מתני'. המפלת ואין ידוע מהו - תשב לזכר ולנקבה, אין ידוע אם ולד היה אם לאו - תשב לזכר ולנקבה ולנדה.

(וי' תו' יב, ה) ... וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים – (אתנח) מרכא פשטא מונח זקא-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה **תֵּשֵׁב עַל-דָּמֶיךָ טְהָרָה:** תבנית טעמים העשויה ללמד אלפני לפניו ולאחריו, או אלפני לפניו ולפניו ולאחריו.
באלפני לפניו נמצא המשך ההלכות מלידת זכר (וי' תו' יב, ד) ... בְּכֹל קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מְלֵאת יְמֵי טְהָרָה: נקשרת לידת הנקבה אל לידת הזכר ומלמדת למצב של ספק זכר או נקבה, לתת על היולדת כל החומרות בגלל הספק במין הולד: טומאת לידה ארבעה עשר יום כיוולדת נקבה, ודמי טהרה רק עד 40 יום כיוולדת זכר, ותמתין לביאת מקדש עם קרבנות עד מלאת 80 יום ללידה כלידת נקבה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוותו דתאמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא – מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא – טרחה – שנוי /או רבוי /או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרנא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישייה: (קדמא – סדר קדימות; אולא – גרש – יוצא מהענין; קדמא ואלא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

לימוד (ב) קביעת וסת חזשה אחרי ימי מלאה:

(וי' תז' יבד), ושלשים יום ושלשת ימים – (סלוק) מרכא פשטא מונח זקא-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה בקל-קדש לא-תנע ואל-

המקדש לא תבא עד-מלאה ימי טהרה:

תבנית טעמים העשויה ללמד אלפני לפניו ולאחריו, או אלפני לפניו ולפניו ולאחריו.

באלפני לפניו נמצא כתוב המזכיר מצב נדה (וי' תז' יבד), דפר אל בני ישראל לאמר אשה כי תוריש ונלדה זכר וטמאה שבעת ימים פימיו נדת דרנא תטמא: אפשר שרוצה ללמד שאחר המלאה של 40 יום (= 7 + 33) ללידת זכר, ראיית הדם הראשונה תחשב נדה והאשה תקבע וסת חדשה אחר לידת זכר.

אפשר שגם תבנית הטעמים של [ה] ושלשים יום ושלשת ימים – (אתנה) מרכא פשטא מונח זקא-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה תשב על-דמי טהרה, מתקשרת במידת אלפני לפניו (רחוק יותר מפסוק יבד), אל (וי' תז' יבד) וטמאה שבעת ימים פימיו נדת דרנא תטמא: ומלמדת שאחר המלאה של 80 יום (= 14 + 66) ללידת נקבה, ראיית הדם הראשונה תחשב נדה והאשה תקבע וסת חדשה אחר לידת נקבה. וכן בלידה בה יש ספק במין הולד.

1.6.2 ספרא תזריע פרשה א פרק א, מ"ח במפורט (הלכות וי' תז' יבד) בקל-קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא

[וספרא תזריע פרשה א פרק א] (ח) (וי' תז' יבד), בקל-קדש לא-תנע יכול (לא תגע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר ואל-המקדש לא תבא מה מקדש שיש בו נטילת נשמה (כרת) אף קודש שיש בו נטילת נשמה (לתרומה מיתה בידי שמים. לקרבן כרת) יצא המעשר (שני), אי מה מקדש הנכנס לו בטומאה ענוש כרת אף קודש האוכלו בטומאה ענוש כרת (תו"כ מנסה למעט את התרומה שעל אכילתה בטומאה מיתה בידי שמים ולא כרת, ולהשאיר רק איסור קרבן לילדות), (אם) יצתה (מיעטתה) תרומה תלמוד לומר בקל-קדש לרבות תרומה (לנטילת נשמה, שעל אכילתה מיתה בידי שמים ולא כרת, מקף כרב-מצב של קודש ממעט מע"ש), אי מה קודש משמע נגיעה אף מקדש משמע נגיעה ומנין (שבמקדש) שלא בניגיעה תלמוד לומר ואל-המקדש לא תבא (זקא-קטן, אפשר שני אופני כניסה, (א) על הארץ (ב) באויר, כגון בא בתוך ארון שאינו נוגע ברצפה ובכתלים), עד-מלאה ימי טהרה לרבות יולדת נקבה (הח"ח: דמלת טהרה יתירא הוא דהול"ל עד מלאה ימים אלא לרבות יולדת נקבה שהיא כמו כן מוזהרת על ביאת מקדש ואכילת קדשים כיולדת זכר אף שלא נזכר בה).

במדבר חקת יט, ג: גלהגלע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתספא את-משכן ה' טמא ונקרחה הגפיש הקוא מישראל פי מי נדה לא-זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו:

במדבר נשא ה, ג: מזכר עד-נקבה תשלחו אל-מחוז לפתחה תשלחום ולא יטמאו את-מחניהם אשר אני שכן בתוכם:

(ד) ונעשו-כן בני ישראל וישלחו אותם אל-מחוז לפתחה כאשר דבר ה' אל-משה בן עשיו בני ישראל: פ

ויקרא צו ז, כ: והגפיש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונקרחה הגפיש הקוא מעמיה:

(כא) ונפש כרתה בקל-טמא בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל-שקץ טמא ואכל מבשר-זבח השלמים אשר לה' ונקרחה הגפיש הקוא מעמיה: פ (כאן תגע זה בנייעה ולא אכילה)

ויקרא אמר כבד, א: איש איש מגרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והגלע בקל-טמא נפש או איש אשר-תצא ממנו שכבת-זרע:

[בבלי מכות יג, א] מתני': ואלו הן הלוקין: ... הטמא שאכל את הקדש, והבא אל המקדש טמא ...

[בבלי מכות יד, ב] וטמא שאכל את הקדש (מניין שיש בו אזהרה ועונש)? בשלמא (נוח לי להלכה טמא שבא ... שיש לו אזהרה כתובה וענישה כתובה, והקשה להלכה טמא שאכל ... כי כאילו אין כתובים) הבא למקדש טמא - כתיב עונש וכתוב אזהרה, עונש - דכתיב: (במ' חקת יט, ג) את-משכן ה' טמא ונקרחה, אזהרה - (במ' נשא ה, ג) ולא יטמאו את-מחניהם;

אלא טמא שאכל את הקדש, בשלמא עונש כתיב: (וי' צו ז, ב) והגפיש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונקרחה, אלא אזהרה מנין? ריש לקיש אומר: (וי' תז' יבד) בקל-קדש לא-תנע; רבי יוחנן אומר, תני ברדלא: אתאי טומאתו טומאתו, כתיב הכא: (וי' צו ז, ב) וטמאתו עליו ונקרחה (פסוק העונש לטמא שאכל קדש), וכתוב התם: (במ' חקת יט, ג) טמא יהיה עוד טמאתו בו (פסוק העונש לטמא שבא למקדש), מה להלן (טמא שבא למקדש) עונש ואזהרה (זה הכתוב (במ' נשא ה, ג)), אף כאן (טמא האכל קדש) עונש ואזהרה (בגורה שוה בלי כתוב).

בשלמא ריש לקיש לא אמר כרבי יוחנן - גזירה שוה לא גמיר, אלא ר' יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש (הלומד מהיולדת (וי' תז' יבד) ולדעת ר"ל זה כתוב מפורש ועדיף מלמוד בג"ש)? אמר לך: ההוא (ר' יוחנן לומד שהפסוק של היולדת הוא) אזהרה (לטמא לאכול) תרומה. וריש לקיש, אזהרה (לאכילת) תרומה מנא ליה? נפקא ליה מ-(וי' אמר כבד) איש איש מגרע אהרן והוא צרוע או זב, אי זהו דבר שהוא שוה בזרעו של אהרן (כולל אנשים ונשים לאכילה)? הוי אומר: זו תרומה. ואידך (מדוע ר' יוחנן לא לומד אזהרת אכילת תרומה מפר' אמר)? ההוא (מפר' אמר) לאכילה הוא (מהיולדת) לנגיעה (בתרומה). וריש לקיש, האי (וי' תז' יבד) בקל-קדש לא-תנע להכי הוא דאתא (שבא לאזהרת

טמא שלא יאכל קדש)? ההוא (הרי ר"ל עצמו למד הפסוק ביולדת) מיבעי ליה לטמא שנגע בקדש! דאיתמר: טמא שנגע בקדש - ריש לקיש אומר: לוקה, רבי יוחנן אומר: אינו לוקה; ריש לקיש אומר: (אזהרה מכאן על נגיעה בקדש) (ועונש מ-(וי' צו ז, ב)), ולעיל למד שזה על אכילת

קדש) לוקה - (וי' תז' יבד) בקל-קדש לא-תנע, רבי יוחנן אומר: אין לוקה - ההוא (היולדת) אזהרה לתרומה הוא דאתא!

(הפתרון לשתי דעות של ר"ל) טמא שנגע בקדש, מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה, אזהרה (לאוכל) אתקוש קדש למקדש (ע"י המשך הפסוק ביולדת, ופירוטו אח"כ כי כאן חשובה רק עצם ההקשה, ההקשה עצמה מדברת על מצב של נטילת נשמה ולגבי אוכל קדש זה לפי (וי' צו ז, ב) רק אחרי זריקת דם). ואכתי להכי הוא דאתא? ההוא (וי' תז' יבד) מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים! דאיתמר: טמא שאכל

בשר קדש לפני זריקת דמים - ריש לקיש אומר: לוקה, רבי יוחנן אומר: אינו לוקה; ריש לקיש אומר: לוקה, (וי' תז' יבד) בקל-קדש לא-תנע - לא שנה לפני זריקה ולא שנה לאחר זריקה; רבי יוחנן אומר: אינו לוקה, רבי יוחנן לטעמיה, דאמר קרא (וי' צו ז, ב) וטמאתו

(במ' חקת יט, ג) טמאתו, וכי כתיב טומאתו - לאחר זריקה הוא דכתיב!

ההיא (לר"ל שטמא האוכל לפני זריקה לוקה) מ-(וי' תז' יבד) בקל-קדש נפקא (לומד מלת "בכל"). תניא כוותיה דריש לקיש: (וי' תז' יבד)

בקל-קדש לא-תנע - אזהרה לאוכל (טמא והעונש ב-(וי' צו ז, ב)); אתה אומר: אזהרה לאוכל, או אינו אלא אזהרה לנוגע? ת"ל: (וי' תז' יבד) בקל-קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא וגו', מוקיש קדש למקדש, מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה, אף כל דבר שיש בו

נטילת נשמה; ואי בנייעה, מי איכא נטילת נשמה? אלא באכילה (טמא שאכל קדש אחרי זריקת הדם (הנלמד מ-(וי' צו ז, ב) לכולי עלמא, בודון ללא עדים, עונשו נטילת נשמה כנאמר בסוף (וי' צו ז, ב), לנגיעת טמא בקדש אין כתוב ואין דרשה לעונש נטילת נשמה. היות המשך הפסוק הוא אזהרה לטמא מלבוא למקדש שעונשו על כך נטילת נשמה ע"פ (במ' חקת יט, ג), אז מוקש מהמשך הפסוק אל בקל-קדש לא-תנע שמה שהתורה כתבה בלשון נגיעה זה ללמד עונש נטילת נשמה לטמא שאכל קדש. בנוסף יש גם אזהרה לטמא לא לנגוע בקודש שעל כך אין עונש).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוות האמנותי – ההלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנה, סלוק – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל פסוק; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישי: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"פ – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אליעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מינוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.7 ויקרא תזריע יבג,א (התשע"ז)

ויקרא תזריע יבג,א: ובינים השמיני ימול בשר ערלתו: אברהם אבינו נצטווה על המילה, מדוע התורה כתבה מצוות מילה כאן? תשובה לכך נותן (אדמו"ר ממ"ש דבר מלכות תז"מ התשע"ז, ע' לד, ליקוטי שיחות כרך ל. ע' 53) כתב ה-[רמב"ם ספר היד, במנין המצוות] למול את הבן שנאמר (וי' תז' יבג,א) **ובינים השמיני ימול בשר ערלתו:** כתב ה-[רמב"ם ספר המצוות, מצוה רטו] היא שצונו למול את הבן, והוא אומר ית' לאברהם (בר' לך יז,א) **המול לכם פלג זכר:** ... אין אנו מלים מפני שאברהם אבינו עליו-השלום מל עצמו ואנשי ביתו אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו ע"י משה רבינו (טט: בוי' תז) שנמול כמו שמל אברהם אבינו ע"ה. ... טעם השנוי בין ספר המצוות לספר הי"ד: "ספר הי"ד" הוא ספר הלכה, ולכן מביא מקור החיוב דהמצוה שהוא בפרשת תזריע (לאחרי מתן תורה), ספר המצוות שענינו הוא פרוש המצוות (תכנון והלכותיהן), מביא הכתובים המבארים מהותה וגדרה של המצוה, הכתובים אצל אברהם אבינו. קושי מסוים עולה מתשובת האדמו"ר לגבי מהות ספר הי"ד" כי הרי נמנות בו המצוות לפרטי פרטים.

[ספרא תזריע פרשה א פרק א] (טט: הלכות זמן ברית מילה)

(א) בשמיני (טט: וי' תז' יבג,א) ובינים השמיני: יכול בין יום ובין לילה תלמוד לומר **בינים**, ביום ולא בלילה (טט – דרשה ראשונה במלה זאת) אין לי אלא הנימול לשמונה שיהא ביום מנין לתשעה ולעשרה לאחד עשר (טט: כמו [משנה שבת פ"מ,מ"ה] בגלל לידה בין השמשות), ושאר כל הנימולים (הח"ח: החוליים) לא יהו אלא ביום תלמוד לומר **ובינים** (טט: דרשה שניה במלה זאת). (טט: א) ו"ו החיבור ללמד על ימים נוספים (ב) – **ובינים השמיני** – (סלוק) טפחא אתנה, כטעמי "שמע ישראל" כאשר ימול תכנס בו נשמה המקבלת עול מלכות שמים) **(ב) אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבא צריך לאומרו (טט: שמלה ובינים נחוצה לעריכת ברית מילה ביום השמיני ללידת זכר ולא לדרשות במ"א) (לא גר' אך שומעני) אילו אמר, וטמאה שבעת ימים ביום שמיני ימול, (ג') הח"ח: וטמאה שבעת ימים ובשמיני ימול, אז הייתי אומר שזה שבע ושמונה) יכול שבעה ושמונה הרי חמשה עשר תלמוד לומר ובינים (טט: התלמיד טוען כי מלה זאת עוצרת שלא נפליג עד יום 15 לברית מלה), אמר לו רבי עקיבא צללתה במים אדירים והעלית חרס בידך (טט: יש מקור מפורש לעריכת ברית מילה), והלא כבר נאמר **(בר' לך יז,א) וכן-שמנת ימים ימול לכם פלג זכר לדרתיכם.** (טט: פסוק מפורש למילה ביום השמיני, לכן מלת **ובינים** יתירה ובסיס לשתי הדרשות שב-מ"א) **(ג) ובינים** מלמד שכל היום כשר למילה אלא שהזויזים מקדימים למצות שנאמר **(בר' וידא יבג,א) וישכם אברהם בפקר ויחבש את-חמורו, ב-שמיני ימול אפילו בשבת, ומה אני מקיים (שמ' תשא לאיד) מקלליה מות וימת בשאר כל המלאכות חוץ מן המילה או מקיים אני מקלליה מות וימת אף במילה ומה אני מקיים ב-שמיני ימול חוץ מן השבת תלמוד לומר ובינים, אפילו בשבת (טט – דרשה שלישית במלה זאת).****

מוצע לומר כי טעם טפחא של **ובינים** מרבה דרשות הנ"ל ראה להלן.

[תורה שלמה=תו"ש כט] [משנה שבת פ"ט,מ"א בבלי שבת קל,א,קלא,ב,קלב,א] רבי אליעזר סבר מילה וכל צרכיה דוחין שבת, ופ"ר"י מילה דוחה שבת הלכה למשה מסיני, אייתר ליה **בינים** (יתור לרבות) למכשיריה. רבי עקיבא קבע כלל מה שאפשר לעשות מערב שבת אינו דוחה שבת.

בהסבר לפי רבי אליעזר מלת **ובינים** יתירה ומרבה שכל צרכי מילה דוחין שבת. ואין שימוש לטעם טפחא.

בהסבר לפי רבי עקיבא אין רבוי על המילה עצמה ולכן אין שימוש לטעם טפחא. אבל יש שימוש לטעם אתנה במלת **השמיני** – בתפקיד הגבלה שעבור מילה רק למה שאי אפשר לעשות מערב שבת דוחה שבת.

[תו"ש לג] ובינים השמיני ימול, מתני': אין קוראין את המגילה ולא מלין וכו', עד שתנן החמה (רש"י: שיצא מספק לילה), וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר (רש"י: דמעלות השחר ימא הוא אבל לפי שאין הכל בקיאי בו צריכין להמתין עד הנץ החמה). **גמ':** ולא מלין וכו', דכתיב **ובינים השמיני ימול (מגילה כ"א)**

השמיני – בתפקיד הגבלה מרבנן לכתחילה להמתין לביצוע מילה להנץ החמה, כפ"ר"י דמעלות השחר ימא הוא אבל לפי שאין הכל בקיאי בו צריכין להמתין עד הנץ החמה

[תו"ש לו] ובינים השמיני ימול, ילמדנו רבנו, מהו שיהא מותר לאדם לרפאות מכתו בשבת, כך שנו רבותינו כל ספק נפשות דוחה את השבת, מילה ורפואתה דוחה את השבת, אמר רבי יוסי ראה כמה חביבה מצות מילה שהיא דוחה את השבת דכתיב **ובינים השמיני ימול** אפילו בשבת, ומילה סכנת נפש היא לפיכך הותר לרפאותה בשבת. **(תנחומא פרשת לך לך פי' טז)**

(וי' תז' יבג,א) ובינים השמיני ימול בשר ערלתו:

ובינים השמיני – פשט המשמעות מספר סידורי.

ובינים השמיני – (א) **(וי' תז' יבג,א) ובינים** – טפחא, ע"פ **(משנה א)** שנוי – הרחבת משמעות מלת **בינים** מיום שמיני בלבד למילה שלא בזמנה (בגלל לידה בזמן של ספק יום, בגלל חולי של התינוק, בגלל אונסים מכל סוג שהוא, בגלל אי ידיעה, בגלל זדון) תהיה ביום. כתמיכה לפירוש הח"ח שזה ע"פ תוספת אות ו"ו החיבור. ועוד דרשה ע"פ **(משנה ג)** אפילו בשבת, ועוד דרשה ע"פ **תנחומא** לרפואה שאחרי המילה בשבת.

ובינים השמיני – (ב) טפחא פותחת טפח להתאפיין מהמלה **השמיני** שאחריה; ללמד שבקיום ברית מילה שלא בזמנה יש בחינה מסוימת של שמיני, כאילו בזמנה שהרי חשב לעשות מצווה ונאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשה.

הדרשה הנ"ל מרומזת ב-**(בר' לך יז,א) וכן-שמנת ימים** - מונח רביע, בתפקיד של לפחות ארבעה ימים שאליהם נדחה ברית מלה של ולד בריא בגלל ספק היום לנולד בין השמשות (והם יום 9, 10, 11, 12 מעת הלידה) ועוד ימים אחרים מסיבות אחרות לקיום **ימול לכם פלג זכר לדרתיכם.**

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ד) (וי' תז' יבג,א) ימול בשר ערלתו אף על פי שיש שם בהרת. הא מה אני מקיים **(דב' תצא כז,ח) השמר בנגע-הצרעת** חוץ מן (ברית) המילה, או מקיים אני **השמר בנגע-הצרעת** אף במילה, ומה אני מקיים **(וי' תז' יבג,א) ימול בשר ערלתו** בזמן שאין שם בהרת, תלמוד לומר **בשר**, אף על פי שיש שם בהרת.

משנה נגעים פ"ז מ"ה (בהרת ש) היתה בראש הערלה, ימול. טט: התורה צוותה על עשה של מילה שידחה את הלא תעשה של צרעת. נאמר ב-**(דב' תצא כז,ח) השמר בנגע-הצרעת**. תפקיד טעם מקף של **בנגע-הצרעת** – מקף כרב-מצב (א) נגע טמא בערלה (ב) נגע טמא בכל מקום אחר. ורמז בטעם מלת **הצרעת** – תביר, אותיות ברית, למעט איסור קיצוץ נגע בערלה בשעת ברית מילה. זה הסבר קצר מתוך הסבר מפורט על **(דב' תצא כז,ח) השמר בנגע-הצרעת** הנמצא בנספח השמר בנגע הצרעת - השלמת נגעים דברים כי-תצא כז, ח (אחרי **וי' תז' פרק יג**)) מצב (א) נגע צרעת בערלה שמותר לקצוץ במילה, מתואם עם **תו"כ** לפסוק **(יבג,א) תל בשר** אע"פ שיש שם בהרת. **בשר ערלתו** - המלה מרבה למילה בשר ערלה עם בהרת.

ב"ה טוב טעם ודעת ולדעת (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – **הגבולי**: מונח – **מבצע**: מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דרגא** – מצרף; **תביר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרחא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום: **דרגא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שממעותים חלק מפרטיה מעניין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק ו** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהעניין על העניין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף השלישיה; **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהעניין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושא/ים אחר/ים בתושבע"פ.

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ה) (וי' תז' יבד), עֲרֻלְתּוֹ ערלתו וודאי דוחה את השבת ואין הספק (הח"ח: ספק בן 7 חדשים ספק בן שמונה

חדשים לעיבור) דוחה את השבת, **עֲרֻלְתּוֹ** ערלתו וודאי דוחה את השבת, ואין אנדרוגינוס דוחה את השבת, רבי יהודה אומר אנדרוגינוס דוחה עליו את השבת, וחייבים עליו כרת (טט – אם לא מלו אותו), **עֲרֻלְתּוֹ** (של מי שנולד) וודאי (בשבת) דוחה את השבת ואין נולד בין השמשות דוחה את השבת, **עֲרֻלְתּוֹ** (שיש לו ערלה) ודאי דוחה את השבת ואין שנולד מהול דוחה את השבת, שבת שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אינו צריך.

[ספרא תזריע פרשה א פרק א (ו)] אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנולד מהול שהוא צריך להטיף ממנו דם ברית (ועושים זאת ביום חול) מפני שהיא ערלה כבושה על מה נחלקו על גר שנתגייר מהול שבת שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אינו צריך.

[ביאור הגר"א יורה דעה סימן רסג ס"ק ו] נדרש בירושלמי (שבת פ"ה, ט"ב) ובב"ר פ' מ"ו (**בר' לך יזג**) **המולו** **המולו** **המולו** להביא את שנולד כשהוא מהול להטפת דם ברית.

טט: לולא הדרשה בירושלמי אפשר היה להציע **המולו** – טפחא, בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת **המולו** להטפת דם של הנולד מהול ושל הגר שנתגייר מהול. אבל בגלל דרשת הירושלמי מוצע לומר כי **המולו** – טפחא, בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת **המולו** להטפת דם לגר שנתגייר מהול שאין לו מקור אחר (שזה מה שבת שמאי אמרו).

עֲרֻלְתּוֹ ערלתו וודאי דוחה את השבת ואין הספק דוחה את השבת

בְּשֵׁר עֲרֻלְתּוֹ - מרכא סלוק רבוי מגבלות למילת ודאי בלבד בשבת, הולך ומונה מגבלות אחדות

- (א) ספק בן 7 חדשים ספק בן 8 חדשים
- (ב) אנדרוגינוס הוא ספק זכר, רמב"ם הל' מילה פ"א, ה"ז פסק נימול בשמיני, ובהלכה י"א פסק שאין דוחה את השבת ונימול ביום א שהוא תשיעי שלהם!
- (ג) נולד בין השמשות של ערב שבת (ספק ששי ספק שבת)
- (ד) ספק יש לו ערלה ספק אין לו ערלה

ויקרא תזריע יבד, ה:

[ד] וּשְׁלֵשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנֵּעַ וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד-מִלֵּאת יָמֵי טְהָרָה:
[ה] וְאִם-נִקְבְּהָ תֵלֵד וְטִמְאַה שְׁבַע יָמִים וְשָׁשִׁים יוֹם וְשָׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמֶי טְהָרָה:

[ספרא תזריע פרשה א פרק א (ז) (וי' תז' יבד), וּשְׁלֵשִׁים יוֹם] יכול בין סמוכים בין מפוזרים תלמוד לומר **יוֹם**, מה **יוֹם** כולו אחד אף **שְׁלֹשִׁים** כולו אחד (טט: **יוֹם** – פשטא, בתפקיד אחד, מאחד לתקופה אחת), יכול **שְׁלֹשִׁים** סמוכים ושלשה בין סמוכים בין מפוזרים תלמוד לומר **(וי' תז' יבד), וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים**, מה שלשים סמוכים אף **שְׁלֹשָׁת יָמִים** סמוכים (טט: ע"פ התורה **יד יוֹם** – **יָמִים** מקיש מזה לזה לסמיכות ורציפות), **(וי' תז' יבד), וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים** מה ת"ל, שיכול נקבה, שימי טומאתה מרובים ימי טהרתה מרובים (טט: ולד נקבה שטומאתה חמורה (14 יום) מטומאת ולד זכר (7 ימים) ונתן לה ימי טהרה מרובים (66 יום)), זכר שימי טומאתו מעוטם (7 ימים, ובוה הוא קל מהנקבה) אינו דין שימי טהרתו (יהיו) מרובים (66 יום כמו הנקבה), תלמוד לומר **(וי' תז' יבד), וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים**

(טט: הקדמה לדרשה הבאה, תו"כ דורש מלת "תשב" שהיא אחרי הלידה לזמן שלפני הלידה) **(וי' תז' יבד), תֵּשֵׁב (הח"ח: דמלת תשב יתירא)** (טט: **תֵּשֵׁב** – טפחא כשנוי ורובי התיחסות גם ללפני לידה) להביא את המקשה **(הח"ח: דמים הבאים מפני חבלי לידה ונמשך ג' ימים)** בתוך אחד עשר יום **(הח"ח: שבין נדה לנדה)** שתהא טהורה מן הזיבה (טט: לפני הלידה) תו"כ מברר אולי נאמר כך גם לקשוי בימים הראויים לנדה) יכול תהא טהורה מן הנדה **(הח"ח: אפילו קשתה בימי נידה)** תלמוד לומר **(וי' תז' יבד), דְּוִתָּהּ תִּטְמָא (הח"ח: דמלת דותה יתירא ... ואמר דְּוִתָּהּ שכל מה שתהא דוה בימי נדה הכל טמא משום נדות)** (טט: תולה בנידות ולא בקשוי כפ' **הח"ח: דמלת דותה יתירא**).
(טט: נְכַת דְּוִתָּהּ – מרכא טפחא כיתור לרבות את ימי הנדה שלפני הלידה להיות ימי טומאת נדה, וטומאה זאת פוסקת עם הלידה, או מעורבת עם 7 ימי טומאת לידה, וטבילת היולדת זכר ביום השביעי מטהרת את האשה מנדה ומטומאת לידה) (וזה בנוסף על הנידות הנלמדת ב-**פרשה א פרק ללא מיספור מ"ד**)
 (טט: הכתוב נראה כרצף אבל תו"כ מלמד שעד כאן היה נושא הקשוי והכתוב הבא חוזר לזמן שאחר לידה) **(וי' תז' יבד), בְּדָמֶי טְהָרָה אף על פי** שהיא רואה **(הח"ח: דמים)**.

לימודים נוספים מתבניות טעמי המקרא
[ד] וּשְׁלֵשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים – (סלוק) מרכא פשטא מונח זקא-קטן
[ה] וְשָׁשִׁים יוֹם וְשָׁשֶׁת יָמִים – (אתנח) מרכא פשטא מונח זקא-קטן
יָמִים – זקא-קטן בתפקיד של שני לימודים: (א) נתינת כל החומרות על היולדת במצב ספק במין הולד, (ב) לקביעת וסת נידות מחדש רק אחרי ארבעים לזכר ושמונים לנקבה

מקור ברמב"ם לענין החומרות בלידת ספק במין הולד וגם לענין קביעת וסת נידות מחדש.
[רמב"ם איסורי ביאה פ"י ה"כ] כל מקום שנאמר (בחו"ל) תשב לזכר ולנקבה (בגלל ספק) כיצד דינה תהיה אסורה לבעלה י"ד יום כיוולדת נקבה שבעה הראשונים ודאי, והשבעה האחרונים ספק, ואין נותנין לה ימי טוהר אלא עד ארבעים יום כיוולדת זכר ואם ראתה דם אחר הארבעים עד שמונים אינו דם טוהר אלא ספק דם נדה או ספק דם זיבות אם בא מימי הזיבה כמו שביארנו, וכן אם ראתה דם יום אחד ושמונים בלבד הרי זו ספק נדה ותשב שבעת ימי הנדה (החל מיום 81) שמא נקבה ילדה שאין לה וסת נדות עד אחר מלאות כמו שביארנו.

[רמב"ם איסורי ביאה פ"י ה"כ"א] כל מקום שנאמר תשב לזכר ולנקבה ולנדה (טט: בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה) כיצד דינה, תהיה אסורה לבעלה י"ד יום כיוולדת נקבה, ואם ראתה דם ביום אחד ושמונים הרי זו ספק נדה (טט: לכן אולי אינה מתחילה מחזור ספירה חדש), וכן אם ראתה ביום ע"ד וביום פ"א הרי זו ספק נדה (טט: בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה), וכן אם ראתה ביום ארבעים ואחד אף על פי שראתה ביום ל"ד הרי זו ספק נדה (טט: בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה) ואסורה לבעלה עד ליל ארבעים ושמונה כיוולדת זכר, ואין נותנין לה ימי טוהר כלל כנדה, והרי היא כמי שלא ילדה, וכל דם שתראה מיום שהפילה (טט: דבר שיחייב אותה בדיני לידה) עד פ"י יום אם בא בימי נדתה ה"ז ספק נדה מאחר השבעה מיום שהפילה, ואם בא בימי זיבתה הרי זו ספק זבה שכל ימי מלאת אין בהן וסת, וכן אם ראתה ביום אחד ושמונים עדיין היא מקולקלת ותהיה ספק נדה כמו שביארנו אף על פי שלא

ב"ה טוב טעם ודעת ולדעת (טור"ל) כי במצוותך האמנותי - ההללים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א - התשפ"ג; תמצית ההשערות; אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) - להגביל; מונח - מוציא מפשט; מרכא = מרדף; רבוי; דרגא - מדרג; תביר - מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא - שנוי רבוי /או רבוי /או מתפשט; מרכא טפחא - קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא - קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא - קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפחא - קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא - סודר שבחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא - פשוט, 1; זקא-קטן - 2; זקא-גדול - 3; רביע - 4; מונח רביע - לפחות 4 ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק - היקש; השלישיה; קדמא - סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"פ - יוצא מהענין; קדמא ואולא - בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג; מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא - דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה; פור - דרוש מהפסוק רעיון לנושא/ים אחר/ים בתושבע"פ.

ראתה אלא יום אחד וכשיקבע לך הוסת אחר השמונים יסור קילקולה ותחזור להיות נדה וראית או זבה חאית, וכן מיום שהפילה עז' ימים ותהיה נדה וראית אם הפילה בתוך ימי נדתה כמו שביארנו.

הלכה כ' עוסקת בלידה או הפלה ודאיים. לכן יש ימי טומאת לידה וימי טהרה, ונקבע מחזור וסת וזיבה חדש. הלכה כ"א עוסקת בספק הפלה של דבר שיחייב אותה בדיני לידה. לכן אין לה ימי טהרה, האשה ממשיכה לספור מחזורים של 7 ימי נדה וי"א ימי זיבה, בגלל ספק שילדה זכר אם תראה יום 41 יחשב נדה עד ליל יום 48, וקובעת מחזור נדה וזיבה חדש. בגלל ספק שילדה נקבה בראיה ראשונה אחרי יום 80 תקבע מחזור נדה וזיבה חדש. לימוד (א) נתינת כל החומרות על היולדת במצב ספק במין הולד:

[משנה ביכורים פ"ד, מ"ד] (אנדרוניסוס) ... ויושבת עליו דם טמא ודם טהור כאנשים וכנשים ... **[בבלי נדה כטא, א]** **מתני'**. המפלת ואין ידוע מהו - תשב לזכר ולנקבה, אין ידוע אם ולד היה אם לאו - תשב לזכר ולנקבה ולנדה.

(ו' תי' יב,ה) ... **וששים יום ויששת ימים** - (אתנה) מרכא פשטא מונח זקא-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה **תשב על-דמי טהרה**: תבנית טעמים העשויה ללמד אלפני לפניו ולאחריו, או אלפני לפניו ולפניו ולאחריו. באלפני לפניו נמצא המשך ההלכות מלידת זכר **(ו' תי' יב,ד)** ... **בכל קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה**: נקשרת לידת הנקבה אל לידת הזכר ומלמדת למצב של ספק זכר או נקבה, לתת על היולדת כל החומרות בגלל הספק במין הולד: טומאת לידה ארבעה עשר יום כיולדת נקבה, ודמי טהרה רק עד 40 יום כיולדת זכר, ותמתין לביאת מקדש עם קרבנות עד מלאת 80 יום ללידה כלידת נקבה.

לימוד (ב) קביעת וסת חדשה אחרי ימי מלאת:

(ו' תי' יב,ד) **ושלשים יום וישלשת ימים** - (סלוק) מרכא פשטא מונח זקא-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה **בכל קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה**: תבנית טעמים העשויה ללמד אלפני לפניו ולאחריו, או אלפני לפניו ולפניו ולאחריו.

באלפני לפניו נמצא כתוב המזכיר מצב נדה **(ו' תי' יב,ב)** **דפר אל-בני ישראל לאמר אשה כי תרוע והלדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותקה** **הטמא**: אפשר שרוצה ללמד שאחר המלאת של 40 יום (= 7 + 33) ללידת זכר, ראיית הדם הראשונה תחשב נדה והאשה תקבע וסת חדשה אחר לידת זכר.

אפשר שגם תבנית הטעמים של **[ה] ויששים יום ויששת ימים** - (אתנה) מרכא פשטא מונח זקא-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה **תשב על-דמי טהרה**, מתקשרת במידת אלפני לפניו (רחוק יותר מפסוק יב,ד)) אל **(ו' תי' יב,ב)** **וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותקה הטמא**: ומלמדת שאחר המלאת של 80 יום (= 14 + 66) ללידת נקבה, ראיית הדם הראשונה תחשב נדה והאשה תקבע וסת חדשה אחר לידת נקבה. וכן בלידה בה יש ספק במין הולד.

ויקרא תזריע יב,ד:

ושלשים יום וישלשת ימים תשב פרמי טהרה בכל קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה: **[ספרא תזריע פרשה א פרק א]** **(ח) (ו' תי' יב,ד)** **בכל קדש לא-תנע יכול** (לא תגע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר **ואל-המקדש לא תבא** מה מקדש שיש בו נטילת נשמה (כרת) אף קודש שיש בו נטילת נשמה (לתרומה מיתה בידי שמים. לקרבן כרת) יצא המעשר (שני), אי מה מקדש הנכנס לו בטומאה ענוש כרת אף קודש האוכלו בטומאה ענוש כרת (תו"כ מנסה למעט את התרומה שעל אכילתה בטומאה מיתה בידי שמים ולא כרת, ולהשאיר רק איסור קרבן ליולדת), (אם) יצתה (מיעטתה) תרומה תלמוד לומר **בכל קדש** לרבות תרומה (לנטילת נשמה, שעל אכילתה מיתה בידי שמים ולא כרת, מקף כרב-מצב של קודש ממעט מע"ש), אי מה קודש משמע נגיעה אף מקדש משמע נגיעה ומנין (שבמקדש) שלא בניגיעה תלמוד לומר **ואל-המקדש לא תבא** (זקא-קטן, אפשר שני אופני כניסה, א) על הארץ (ב) באויר, כגון בא בתוך ארון שאינו נוגע ברצפה ובכתלים), **עד-מלאת ימי טהרה** לרבות יולדת נקבה **(הח"ח: דמלת טהרה** יתירא הוא דהול"ל עד מלאת ימים אלא לרבות יולדת נקבה שהיא כמו כן מוזהרת על ביאת מקדש ואכילת קדשים כיולדת זכר אף שלא נזכר בה).

במדבר חקת יט,ג: **גלה-הנגלע במת בנפש האדם אשר-ימות ולא יתחטף את-משכן ה' טמא ונכרתה הגפיש** **הוא מישראלי פי מי נדה לא-זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו כו**:

במדבר חקת ה,ג: **מזכר עד-נקבה תשלחו אל-מחויז למתנה תשלחום ולא יטמאו את-מתניהם אשר אני שכן בתוכם**:

(ד) ונעשו-כן בני ישראל וישלחו אותם אל-מחויז למתנה כאשר דבר ה' אל-משה פן עשו בני ישראל: פ

ויקרא צו ז,כ: **והגפיש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונכרתה הגפיש** **הוא מעמיה**:

(כא) ונפש כרתה בכל-טמא בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל-שקץ טמא ואכל מבשר-זבח השלמים אשר לה' ונכרתה הגפיש **הוא מעמיה**: פ (כאן תגע זה בנייעה ולא אכילה)

ויקרא אמר כב,ד: **איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב פקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגלע בכל-טמא-נפש או איש אשר-תצא ממנו שכתב צרע**:

[בבלי מכות יג,א] **מתני'**. ואלו הן הלוקין: ... הטמא שאכל את הקדש, והבא אל המקדש טמא ...

[בבלי מכות יד,ב] **וטמא שאכל את הקדש** (מניין שיש בו אזהרה ועונש?). בשלמא (נוח לי להלכה טמא שבא ... שיש לו אזהרה כתובה וענישה כתובה, והקשה להלכה טמא שאכל ... כי כאילו אין כתובים) הבא למקדש טמא - כתיב עונש וכתוב אזהרה, **עונש** - דכתיב: **(במ' חקת יט,ג)** **את-משכן ה' טמא ונכרתה, אזהרה** - **(במ' נשא ה,ג)** **ולא יטמאו את-מתניהם**;

אלא טמא שאכל את הקדש, בשלמא **עונש** כתיב: **(וי' צו ז,כ)** **והגפיש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונכרתה, אלא אזהרה מנין? ריש לקיש אומר: (ו' תי' יב,ד)** **בכל קדש לא-תנע**; רבי יוחנן אומר, תני ברדלא: **אתיא טומאתו טומאתו, כתיב הכא: (וי' צו ז,כ)**

עז ז,כ, **וטמאתו עליו ונכרתה** (פסוק העונש לטמא שאכל קדש), וכתוב התם: **(במ' חקת יט,ג)** **טמא יהיה עוד טמאתו כו** (פסוק העונש לטמא שבא למקדש), מה להלן (טמא שבא למקדש) **עונש ואזהרה** (זה הכתוב **(במ' נשא ה,ג)**), אף כאן (טמא האכל קדש) **עונש ואזהרה** (בגורה שיה בלי כתוב).

בשלמא **ריש לקיש** לא אמר כרבי יוחנן - גזירה שיה לא גמיר, אלא ר' יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש (הלומד מהיולדת **(ו' תי' יב,ד)** ולדעת ר"ל זה כתוב מפורש ועדיף מלמוד בג"ש)? אמר לך: ההוא ר' יוחנן לומד שתפסוק של היולדת הוא) **אזהרה** (לטמא לאכול) **תרומה**. **וריש**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי /או רבוי /או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישי: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטיי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

לקיש, אזהרה (לאכילת) תרומה מנא ליה? נפקא ליה מ- (וי' אמר כבד), איש איש מקדש אהרן יהוה צדוץ און יב, אי זהו דבר שהוא שוה בודעו של אהרן (כולל אנשים ונשים לאכילה)? הוי אומר: זו תרומה. ואידך (מדוע ר' יוחנן לא לומד אזהרת אכילת תרומה מפר' אמר)? ההוא (מפר' אמר) לאכילה והוא (מהיולדת) לנגיעה (בתרומה). וריש לקיש, האי (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע להכי הוא דאתא (שבא לאזהרת טמא שלא יאכל קדש)? ההוא (הרי ר"ל עצמו למד הפסוק ביולדת) מיבעי ליה לטמא שנגע בקדש! דאיתמר: טמא שנגע בקדש – ריש לקיש אומר: רבי יוחנן אומר: אינו לוקה; ריש לקיש אומר: (אזהרה מכאן על נגיעה בקדש) (ועונש מ- (וי' צו ז,ב)), ולעיל למד שזה על אכילת קדש) לוקה – (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע, רבי יוחנן אומר: איין לוקה – ההוא (היולדת) אזהרה לתרומה הוא דאתא!

(הפתרון לשתי דעות של ר"ל) טמא שנגע בקדש, מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה, אזהרה (לאוכל) אתקוש קדש (ע"י המשך הפסוק ביולדת, ופירוטו אח"כ כי כאן חשובה רק עצם ההקשה, ההקשה עצמה מדברת על מצב של נטילת נשמה ולגבי קדש זה לפי (וי' צו ז,ב) רק אחרי זריקת דם). ואכתי להכי הוא דאתא? ההוא (וי' תו' יבד), מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים! דאיתמר: טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים – ריש לקיש אומר: לוקה, רבי יוחנן אומר: אינו לוקה; ריש לקיש אומר: לוקה, (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע – לא שנה לפני זריקה ולא שנה לאחר זריקה; רבי יוחנן אומר: אינו לוקה, רבי יוחנן לטעמיה, דאמר קרא (וי' צו ז,ב) טמאון (במ' חקת יט,ג) וכי כתיב טומאתו – לאחר זריקה הוא דכתיב!

ההיא (לר"ל שטמא האוכל לפני זריקה לוקה) מ- (וי' תו' יבד), בכל-קדש נפקא (לומד ממלת "בכל"). תניא כוותיה דריש לקיש: (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע – אזהרה לאוכל (טמא והעונש ב- (וי' צו ז,ב)), אתה אומר: אזהרה לאוכל, או אינו אלא אזהרה לנוגע? ת"ל: (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא וגו', מקיש קדש למקדש, מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה, אף כל דבר שיש בו נטילת נשמה; ואי בנגיעה, מי איכא נטילת נשמה? אלא באכילה (טמא שאכל קדש אחרי זריקת דם) (הנלמד מ- (וי' צו ז,ב) לכולי עלמא, בודון ללא עדים, עונשו נטילת נשמה כנאמר בסוף (וי' צו ז,ב), לנגיעת טמא בקדש אין כתוב ואין דרשה לעונש נטילת נשמה. היות והמשך הפסוק הוא אזהרה לטמא מלבוא למקדש שעונשו על כך נטילת נשמה ע"פ (במ' חקת יט,ג), אז מוקש מהמשך הפסוק אל בכל-קדש לא-תנע שמה שהתורה כתבה בלשון נגיעה זה ללמד עונש נטילת נשמה לטמא שאכל קודש. בנוסף יש גם אזהרה לטמא לא לנגוע בקודש שעל כך אין עונש).

ויקרא תזריע יבד:
ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל-קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא עד-מולאת ימי טהרה:
 מהכתוב (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע – נלמד ע"פ ריש לקיש ב- [בבלי מכות יד,ב] 3 דברים. (א) טמא לוקה על נגיעת קדש (ב) מהקש קדש למקדש מלמד שהכתוב (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע הוא אזהרה לטמא לאוכל קדש בטומאת הגוף אחרי זריקת דמים (ג) לומד ממלת בכל שטמא לוקה על אכילת קדש לפני זריקת דמים.

הרחבה של (א)-(ג) ב- [אנצ' תלמודית יח] – ערך טבול יום, מובא ויש שכתבו שאף לדעת ריש לקיש שמפסוק זה למדים אזהרה לטמא – וכן טבול יום⁷² – שאכל את הקודש⁷³, גם תרומה בכלל, שהרי דרשו: בכל-קדש, לרבות התרומה⁷⁴, שכל הקרוי קודש הוא בכלל לימוד זה⁷⁵. ט – וכן לדעת רבא ב- [בבלי יבמות עה,א] לאכילה ולנגיעה בתרומה.

הצעה ללימוד נוסף של ר"ל מ- (וי' תו' יבד), הדיון ב- [בבלי מכות יד,ב] נמצא גם ב- [בבלי זבחים לג,ב – לד,א]. ב- [בבלי זבחים לב,ב] אומר ר"ל שטמא שהכניס ידו לפני לוקה שנאמר (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא מקיש ביאה לנגיעה, מה נגיעה במקצת שמה נגיעה אף ביאה במקצת שמה ביאה. אבל ב- [בבלי זבחים לג,ב] האמורא רבין בשם רב אבהו אומר שר"ל לא לומד הלכה זאת אלא רק את שלוש ההלכות הנדרשות במסכת מכות.

(ד) מ- [ספרא תזריע פרשה א פרק א] (ח) (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע יכול (לא תגע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר ואל-המקדש לא תבא מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קודש (תרומה וקרבן) שיש בו נטילת נשמה יצא המעשר (שני), לומדים שהכתוב (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע ממעט מעשר שני ע"י היקש אל המשך הפסוק, שהטבול יום מותר במעשר שני. היקש זה נמצא גם ב- ספרי זוטא ויקרא ה,ב ומ- בבלי יבמות ע,ב וב- פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) ויקרא פרשת תזריע דף לד עמוד ב (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע. יכול אפילו במעשר ת"ל (וי' תו' יבד), ואל-המקדש לא תבא. מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קדש שיש בו נטילת נשמה יצא מעשר (שני) שאינו במיתה.

(וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע – מונח רביעי, לפחות ארבעה מיני קדש האסורים בנגיעה ובאכילה לטמא: בכל-קדש – מקף כרב-מצב של קדש, ע"פ תו"כ (א) מעשר שני (ב) שאר קדשים: תרומה, בשר קדשים קלים, בשר קדשי קדשים, מ- [בבלי זבחים לג,ב – לד,א] מנחה, עצים, לבונה של מנחה, קטורת, אימורים. התורה ממשיכה עם מצב (ב) לגבי קדש שאינו מעשר שני שבו טבול יום (של אותו יום ושל יום ארוך כמו היולדת) לא-תנע – מקף כרב-מצב משמעות "תגע" (א) נגיעה בלבד (ב) אכילה. לר"ל על נגיעה לוקה, לר' יוחנן על נגיעה לא לוקה. לכולי עלמא על אכילה כרת. וזה ההיקש שהתורה מלמדת מביאת מקדש בטומאה אל אכילת קדש טהור ע"י טמא, מ- [ספרא תזריע פרשה א פרק א] (ח) (וי' תו' יבד), בכל-קדש לא-תנע יכול (לא תגע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר ואל-המקדש לא תבא מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קודש (תרומה וקרבן) שיש בו נטילת נשמה יצא המעשר (שני).

בכל-קדש לא-תנע ואל-המקדש לא תבא – תבנית רביעי ... זקא-קטן כעין מידה אשר מהרז"ו מגדיר כמידה ב' בנוסף על ה"ב מידות, סתום שלא בא לסתום אלא לפרש, זה מאמר התו"כ מה **מקדש**, שיש בו נטילת נשמה – כרת, אף (נגיעה שזה נראה כלשון סתום כי אין על נגיעה כרת, לכן הסתום בא לפרש שזאת אכילת) **קדש** (ש)יש בו נטילת נשמה – כרת, דהיינו: **אכילה**.

ב"ה טוב טעם ודעת ולדעת (ט"ו) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מדרגה; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי /או רבוי /או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.8 ויקרא תזריע יבא (התשע"ח) (המשן משנת התשע"ז)

ויקרא תזריע יגד: ואם-בהרת לבנה הוא בעור בשרו ועמק אין-מראה מן-העור ושערה לא-הפך לבן והסגיר הפכה את-הנגע שבעת ימים:

[ספרא תזריע פרשה ב פ"א (ה) הפתוך (הח"ח): מעורב לובן עם אודם והוא מה שכתוב בתורה בהרת לבנה אדמדמת והוא גם כן ממראה נגעים) שבלג (הח"ח: המעורב בלובן ואודם נראה) כיינ המזוג, הפתוך שבסיד (הח"ח: המעורב שבנגע שהוא כסי ההיכל נראה) כדם המזוג בחלב דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר אדמדום שבוה (באב) ושבוה (בתולדה) כיינ המזוג במים, אלא של שלג עזה ושל סיד דיהא הימניה. (ו) רבי חנינה סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר, רבי דוסא בן הרכינס אומר שלשים וששה, עקיבא בן מהללאל שבעים ושניים, אמר רבי יוסי שאל רבי יהושע בנו של רבי עקיבא את רבי עקיבא אמר לו מפני מה אמרו מראות נגעים [שתיים] שהם ארבעה אמר לו אם לאו מה יאמרו אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא א"ל לומר לך שמצטרפין זה עם זה א"ל ויאמר כל שהוא מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפים זה עם זה אמר לו מלמד שאם אינו בקי בהם ובשמותיהם לא יראה את הנגעים.

(יגד) **בעור בשרו** - מונח רביעי, מודיע את מספר המראות בעור בשרו, שהוא לפחות ארבע כנאמר **[ספרא תזריע פרשה ב פ"א (ו)]** רבי חנינה סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר ר' דוסא בן הרכינס אומר מראות נגעים שלשים וששה עקיבא בן מהללאל אומר שבעים ושניים וגו' וכפירוש **[יכין]** על **[משנה נגעים פ"א מ"ד]** הן ששה עשר או שמונה בעור בשרו והשאר נגעים אחרים. **[רע"ב]** לא גורסין ששה עשר, **[תו"ט בשם הר"ש]** גורס ששה עשר מראות בעור בשרו: ארבע מראות חלקות, ארבע מראות בצירופין ביניהן, וכל השמונה בצירוף עם פתוך (כשהאדמומית בתוכו). הבסיס לצירוף נלמד ב-(ו' תז' יגד) **ונהי בעור-בשרו**. וכן איתא ב-**[ספרא תזריע פ"א פ"א (ד)]** ... **ונהי** מלמד שהם מצטרפים זה עם זה לפטור ולהחליט ולהסגיר,

(ז) **וישערה לא-הפך**, לא שיער מחייתה (עד כאן ת"ק מביא דברי רבי שמעון) (מכאן ת"ק מביא דעתו) כיצד, בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה, ושיער לבן בתוך המחיה, הלכה המחיה טמאה משום שיער לבן, הלכה שיער לבן טמא משום המחיה, רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרת (את השער ללבן אלא המחיה הפכה את השער ללבן). אמרו לו והלא כבר נאמר (יגד) **וישער בנגע הפך ו לבן**, נגע זה בכל מקום (המלה נגע יתירה ומלמדת כי המראה הלבן הופך את השער ללבן בכל שטח הנגע גם בשטח המחיה ולא המחיה הופכת שער ללבן).

(הח"ח): בהרת כגריס בלא מקום מחיה דהיינו תשע עדשות בהרת ועדשה אחת מחיה ... הלכה המחיה. שהוסרה המחיה ונתפשט נגע הבהרת על מקומה ונמצא שכעת שער לבן בתוך הבהרת טמאה מפני שער לבן. (טט: מחיה היא סימן טומאה אם היא הוקפה לגמרי במראה לבן ברוחב שתי עדשות לפחות). (אם במחיה היו שתי עדשות לבנות קודם שהוקפה, ואחרי שהוקפה המחיה כוסתה במראה לבן (=הלכה המחיה) השער הלבן הזה אינו סימן טומאה כי קדם למראה ולכן יסגירו המראה לשבוע לבדוק האם עדשות אחרות במראה יהפכו ללבנות שזה סימן טומאה או תתפתח מחיה או יהיה פשוט). הלך שער לבן. שנשר או נהפך לשחור. טמאה מפני המחיה. וכידוע שכל אחד הוא סימן טומאה. (ר' שמעון אומר) שלא הפכתו הבהרת. ששער לבן קדם לבהרת של אותו מקום המחיה וזהו שדקדק מתחלה (יגד) **וישערה** דהיינו שער של בהרת צריך להתהפך ללבן ולא מה שהמחיה הפכתה ללבן (כי זה קדם להקפת המחיה במראה לבן). (רבנן אומרים) והלא כבר נאמר (יגד) **וישער בנגע הפך ו לבן**. והאי בנגע יתר הוא אלא דאתי להורות באיזה מקום שהוא אם הנגע (הכוונה למחיה שהתפתחה בתוך בהרת) הפכתה ללבן מועיל זה לטמאותה אף שהוסרה הנגע (= המחיה) כיון שהיא עתה בתוך הבהרת).

(ח) (יגד) וישערה לא-הפך לבן ולא שער מקצתה (עד כאן ת"ק מביא דברי רבי שמעון) (מכאן ת"ק מביא דעתו) כיצד בהרת היא ומחיתה כגריס (סה"ה שטח המראה לבן והמחיה הוא כגריס) ושיער לבן בתוך הבהרת הלכה המחיה טמאה משום שיער לבן, הלך שיער לבן טמא משום המחיה, רבי שמעון מטהר (ברישא) מפני שלא הפכתו (לשער) הבהרת כגריס (כי בגלל נוכחות המחיה לא היה שטח מראה כגריס ולכן השער לא נהפך ללבן ע"י מראה כגריס), ומודים (היינו רבי שמעון) שאם יש במקום שיער לבן (המראה) כגריס שהוא טמא,

מ"ז דנה בשטח מראה שהוא יותר מכגריס, השער הלבן היה רק במחיה, שבתוך המראה, ולכן נראה שכאילו לא המראה הלבן הפך את השער לבן, ולכן רבי שמעון מטהר, ואילו תנא קמא מלמד שגם שער לבן במחיה הוא סימן טומאה מ"ח דנה בשטח מראה שהוא רק כגריס כולל המחיה והשער הלבן בחלק הלבן ולא במחיה, ולכן נראה שכאילו לא מראה כגריס הפך את השער לבן, ולכן רבי שמעון מטהר, ואילו תנא קמא מלמד ששטח הגריס כולל מקום מחיה.

(יגד) וישערה לא-הפך לבן

- (יגד) **לא-הפך** – מקף כבורר בין 0 שערו בשטח הבהרת לא הפכו לבן ובין שערה אחת הפכה לבן בשטח הבהרת.
- (יגד) **לא-הפך** – מונח מרבה להסגרה על מצב 0 שער לבן גם את מצב 1 שער לבן. כעת זה לא משנה לגבי הסגר אבל בבדיקה הבאה יחפשו האם השערה הזאת יצאה מהלבן או נשרה ואז יטהר, או ששערה יחידה אחרת הפכה לבן ומיד הנגע מוחלט.
- (יגד) **וישערה** – (א) טפחא רבוי, מרבה על השער השחור את הפתוך,
- (ב) **וישערה** – טפחא, בתפקיד כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **לא-הפך לבן** והם יוצרים אפיון משותף.
- (ג) **וישערה** – טפחא, ללא מרכא לפניו, בתפקיד התפשטות האפיון (יגד) **וישערה לא-הפך לבן** לכתוב לפניו (יגד) **ועמק אין-מראה מן-העור** ללמד שהשער השחור ו/או הפתוך גורמים למראה לא להיראות עמוק.

(יגד) **והסגיר הפכה את-הנגע** – דרגא תביר טפחא, בתפקיד כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא שעל כל אחד חלה אותה הלכה, אפשר שאלו סיבות שונות להסגרה כמו מראה גריס ועוד ללא שער לבן, עם שערה לבנה אחת, שער לבן שקדם למראה, ללא מחיה, עם מחיה לא מבוצרת בשתי עדשות מכל צד, (יגד) **את-הנגע** – מקף כבורר בין נגע גמור ובין ספק נגע, כאן מסגיר את ספק נגע.

לבן – אתנח, בתפקיד הגבלה. לר' שמעון הופעת שתי עדשות לבנות בביצור של המחיה בבהרת כגריס עם מחיה כעדשה אינן נחשבות לסימן טומאה כי המראה אינו גריס מלא. אם המחיה תתכסה ע"י הבהרת, המראה נטהר. לרבנן ההגבלה היא שלא להחליט אלא להסגיר.

ב"ה טוב טעם ודעת ולדעת לטוב (טור) (ל) כי במצוות האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבי; **מהפך פשט** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דרגא** – מצרף; **תביר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרחא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף השלישי; **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; **תלישא-גדולה** = **תלישא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

(ט) וְשַׁעֲרָה לֹא-הָפַךְ לְבָן וְהַסְגִיר הָא אִם יֵשׁ בָּהּ שִׁיעוֹר שְׁחוֹר אֵינוֹ מִמַּעֲטָה (משטח הלבן, ולא מציל מהסגר), שאלו התלמידים את רבי יוסי בהרת ובה שיער שחור, חוששים אנו שמא מיעט ממקומו את הבהרת מכגריס, אמר להם: (בשאלה) בהרת ובשער (כנראה במובן ובה שער) לכן חיישינן שמא מיעט מקומה את הבהרת כגריס? אמרו לו לא, אם אמרת בשיער לבן שהוא סימן טומאה תאמר בשיער שחור שאינו טומאה (מודים על שער לבן ולא מודים על שער שחור) אמר להן (ר' יוסי מביא ראייה משער לבן עצמו) הרי שיש בה עשר שערות לבנות כלום הם סימני טומאה אלא שתיים, חוששים אנו על המותר (שער לבן) שמא מיעט ממקומו את הבהרת מכגריס (לטמא מספיק בשתי שערות, אז האם נאמר כי המותר ממעט שטח הלבן?), אמרו לו לא אם אמרת בשיער לבן שהוא מין טומאה (וכל צירוף של שתי שערות מטמא, לכן המותר לא ממעט) תאמר בשיער שחור שאינו מין טומאה, אמר להם (ר' יוסי) אף שיער שחור הופך (עלול להתהפך ללבן ולכן כבר עתה) והווה מין טומאה (ולכן לא ממעט משטח המראה) ואומר **וְשַׁעֲרָה לֹא-הָפַךְ לְבָן וְהַסְגִיר** הֵא יֵשׁ בָּהּ שִׁיעוֹר שְׁחוֹר אֵינוֹ מִמַּעֲטָה. מ"ט דנה בשטח מראה לבן, ומבררת שהשער השחור (כל שאינו לבן) שבתוכו אינו ממעט מכגריס.

המשך [תו"כ פ"ב פ"א] **(ט) וְהַסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּנֶע שְׁבַעַת יָמִים תְּחִילָה**. [ראב"ד] נראה לי פירושו בתחלה צריך הסגר אבל בסוף אינו צריך הסגר שלא תאמר אם החליטו בשער והלך שער לבן יסגירנו עכשו כבא מתחלה וכך צריך לפרש ככולן וקא משמע לן שאעפ"י שבנגעי בתים מצינו שלאחר שהוא חולץ וקוצה וטח נתן לו שבוע להסגרו ואעפ"י שכבר עבר ממנו הנגע, בשאר נגעים לא אמרינן הכי והיינו דדרשינן (וי' מצ' יד,ב) **וְאֵת תְּהִיָּה תוֹכַת הַפְּצֵלָה בְּיוֹם שְׁהִרְתּוֹ וְהוֹבֵא אֶל-הַפְּתָן** שלא ישהה (שלא צריך עוד שבוע של הסגר לעומת נגעי בתים) ומפרשים לה בדוכתיה.

(ד,ג) אֶת-הַנֶּנֶע – מקף בורר מתי המראה נקרא נגע כפי' [התורה"מ] שרק **בתחלה**, שבשבעת הימים הראשונים של הסגר התורה קוראת למראה נגע, כי במצב הזה הוא ישאר טמא ויוזקק לעוד שבוע הסגר או יוחלט ע"פ סימנים.

(ג,ד) ... וְהַסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּנֶע – דרגא תביר טפחא, קבוצת פרטים שחל עליהם אותו ענין או הלכה, אפשר כי אלו שבעת ימי ההסגר ובא ללמד שאם הופיעו עם סימני טומאה והלכו או נשאר עד לראית הבהן ביום השביעי, בעל המראה נשאר בהלכות מוסגר.

(ג,ד) שְׁבַעַת יָמִים – מרכא סלוק, מרכא מרבה, סלוק מגביל. ביחד רבוי הגבלות. (הגבלה א) מגביל תקופת הסגר רק לתחלת הופעת מראה ללא סימני טומאה (עד שבועיים בנגעי עור, נתק, קרחת וגבחת, בגד; עד שבוע בשחין ומכה) כפי' [ראב"ד] שאם מנגע מחלט נעלמו סימני טומאה, לא יסגירנו שוב אלא יורנו לפתוח בתהליך טהרה. (הגבלה ב) כל הימים האלו בעל המראה נשאר בהלכות מוסגר (לא עובר למצב אחר). ראה מקבילה ב- (ג,א)

ויקרא תזריע יג,ה: וְרָאִהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּנֶע עֲמַד בְּעֵינָיו לֹא-פָשָׁה הַנֶּנֶע בְּעוֹר **וְהַסְגִירוּ הַפְּתָן שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:**

[ספרא תזריע פרשה ב פרק ב (א)] (וי' תז' יג,ה) **בשביעי** (ביום השביעי) יכול בין ביום ובין כלילה תלמוד לומר ביום ולא כלילה. גורע מיום השביעי כי מגביל ראייה לשעות היום ולא כלילה של היום השביעי, (ב) יכול כל מראה היום יהו כשירים תלמוד לומר (ג,ג) **לְכָל-מְרֹאֶה עֵינֵי הַפְּתָן**, ומה כהן פרט לשחשך מאור היום. כהן שראיתו נחלשה שלא יראה ומכאן שזמן שאורו חלש לא יראו בו נגעים.

(ויקרא תזריע יג,ב) **וְאֵם-פְּרוֹס תִּפְרַח הַצִּרְעָת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-עוֹר הַנֶּנֶע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרֹאֶה עֵינֵי הַפְּתָן:** דורש מכהן הרואה היטב (ג,ג) **לְכָל-מְרֹאֶה עֵינֵי הַפְּתָן** לזמן שאפשר לראות בו היטב, וזה מוליך אל המיעוטים הבאים

(ג) מיכן אמרו אין רואים את הנגעים בשחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן, מפני (ג"א לפי) שכהן נראית עזה ולא בצהרים מפני שעזה נראית כהה,

אימתי רואים בשלש בארבע בחמש בשבע בשמונה ותשע דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר בארבע בחמש (הגר"א מוחק בשש) בשמונה ובתשע, רבי יוסי אומר בארבע וחמש בתשע בעשר אבל אמר, רואה אני את דברי רבי יהודה [רבי צ"ל ברבי] (הגר"א וכן גירסת ר"ש) [הח"ח וביאורו אדם גדול]. מגביל שעות הראיה ביום השביעי

(ג,ה) **וְרָאִהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי** – מונח זרקא מונח סגול, מונח ראשון מרבה שימוש בתבנית הטעמים שאחריו זרקא מונח סגול המרמזת באופן כללי על מיני גריעה/או תוספת ממין הענין על הענין. תו"כ מפרט הגריעות והתוספות תוך לימוד ממקראות שונים. (א) ממעט כהן שראיתו נחלשה שלא יראה כי לא יראה את הצבע האמיתי של המראה, ומכאן נדרש לגרוע מיום הראיה (הראשון, השביעי וכו') שעות שאין רואים בהם, שראיית הנגע צריכה להיות רק בזמן שבו האור מתאים לראיית המראה באופן שלא יגרע ולא יוסיף על צבע המראה. (ב) מוסיף על יום השביעי כאשר הוא מעונן עוד ימי הסגר עד ליום שאפשר לראות בו את המראה וזה עשוי לטהרו כי בינתיים יעלמו סימני הטומאה או לטמאו כי יופיעו בו סימני טומאה. (ג) גורע ממקום הראיה כי אינו רואה בתוך בית.

1.9 ויקרא תזריע יב,א (התשע"ט) (המשך משנת התשע"ח)

ויקרא תזריע יג,ה: וְרָאִהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּנֶע עֲמַד בְּעֵינָיו לֹא-פָשָׁה הַנֶּנֶע בְּעוֹר **וְהַסְגִירוּ הַפְּתָן שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:**

[ספרא תזריע פרשה ב פרק ב (ד)] (ג,ה) **... וְהִנֵּה הַנֶּנֶע עֲמַד בְּעֵינָיו לֹא-פָשָׁה הַנֶּנֶע בְּעוֹר** **וְהַסְגִירוּ הַפְּתָן שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:**

(ד) (ג,ה) **וְהִנֵּה הַנֶּנֶע עֲמַד בְּעֵינָיו** שאם העז והכהה, כהה והעז כאילו לא כהה, לא-פָּשָׁה שאם כנס ופשה או פשה וכנס כאילו לא פשה,

ע"פ [התורה והמצוה סא] המלה "עין" מציינת רק הצבע, ואילו המלה "מראה" מציינת כל הפרטים הנראים בו. לכן פירוש **עֲמַד בְּעֵינָיו** – בגווניו. כל מקום שחזור השם כמו כאן "הנגע" יש בו טעם. ופירשו רבותינו שכיון שפתח בשם נגע פרטי – (ג,ד) **בְּהִרְתּוֹ**, לכן נאמר (ג,ה)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** – מאריך, רבוי; **דרגא** – מצרף; **תביר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** – טרףא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגודל, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישייה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; **פוז** – דרוש מהפסוק רעיון לנושא/ים אחר/ים בתושבע"פ.

הַנְּנִיעַ להודיע שכל ד' מראות מצטרפות ואין זה נגע חזש אלא אותו נגע אפילו אם במשך השבוע השתנו גווניו. לכן אמר (יגה) **לֹא-פִשְׁתָּה הַנְּנִיעַ**, שלא פשה באחת מארבע מראות, שאם הנגע כשגל והפשיון כקרום, הגם שלא פשה בהברת מ"מ הרי פשה הנגע, כי לענין שם נגע כל ה' מראות הן מין אחד.

וזה כלל בלשון שמלת **וְהִנֵּה** מורה תמיד על התחדשות דבר חדש. ולפ"ז איך אמר פה (יגה) **וְהִנֵּה הַנְּנִיעַ עִמָּךְ בְּעֵינָיו** שזה אינו התחדשות רק בהפך שלא נתחדש דבר. מזה הוציאו חז"ל שאף אם היה זה ענין חדש וכגון שבתוך ימי ההסגר פשה או כנס, אין זה מועיל ולא מזיק, רק אם נתחדש עתה שעמד בעיניו ולא פשה ודומה כקודם ההסגר יסגירהו שנית.

טט – לפי **[התורה"מ] (יגה) הַנְּנִיעַ עִמָּךְ בְּעֵינָיו** אינו מורה על התחדשות. אבל מלת **וְהִנֵּה** מורה על התחדשות. כיצד יש התחדשות? שאם העז והכהה, כהה והעז כאילו לא כהה, ... שאם כנס ופשה או פשה וכנס כאילו לא פשה, היינו שאם בתוך שבעת הימים היה מצב של **פִּטּוּר** כי כהה לצבע טהור ו/או המראה כנס מתחת לגודל גריס או היה מצב של **מוחלט** כי המראה פשה מעבר לגודלו המקורי, החידוש הינו שליום הראיה המראה חזר למצב הטמא הראשון.

(יגה) **וְהִנֵּה הַנְּנִיעַ עִמָּךְ בְּעֵינָיו** – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, מהפך פשטא רומז שלפחות אחד מהלימודים יוצא מפשט הכתוב. הפשט מספר שלא חל שנוי כלשהו במראה, (לימוד א) היוצא מפשט הכתוב שאם (בתוך שבעת הימים המראה) העז והכהה, כהה והעז כאילו לא כהה, ... שאם כנס ופשה או פשה וכנס כאילו לא פשה, (לימוד ב) ב-**[תו"כ פ"ב פרק ב] (ד)** הסבר (ב) **[רמב"ן]** לומד מ- (יגה) **וְהִנֵּה הַנְּנִיעַ עִמָּךְ בְּעֵינָיו** של הכהן הרואה את המראה פירוש זה יוצא מהפשט ולא כפ' **[רש"י]** שהכתוב עוסק במראה.

(יגה) **לֹא-פִשְׁתָּה** – מקף מלמד שה"ל לא פשה" אין פירושו שלא פשה בכלל, אלא שביום הבדיקה הוא כמו שהיה בראיה הראשונה (יגה) **לֹא-פִשְׁתָּה הַנְּנִיעַ** – מרכא טפחא, יתור לרבות יותר מאופן אחד של פשיון. (א) שאם הנגע המקורי בגוון טמא אחד, והפשיון בגוון טמא אחר, זה אותו נגע. (ב) (יגה) **לֹא-פִשְׁתָּה הַנְּנִיעַ** – מדבר בשנוי בגודל הנגע מיום ראשון ועד יום שביעי ואף שכנס בתוך הימים מתחת לגריס או פשה מעבר לגודלו המקורי בתוך הימים, אבל לפני ראייתו ביום השביעי חזר לגודל של כגריס מסגירו הכהן שבעת ימים שנית.

(ד) ... (יגה) **וְהִסְגִּירָה הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׂנִית** מלמד שיום שביעי עולה לו מן המנין בין מלפניו בין מלאחריו. היינו התחלת תקופת שבעת הימים הבאה היא ביום השביעי ומסתימת ביום יג כנאמר ב-**[משנה נגעים פ"ג מ"ג]** עור הבשר ... ומיטמא בשני שבועות שהן שלשה עשר יום:

(יגה) **וְהִסְגִּירָה הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים** – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים שצריכים להיות ביחד, אפשר שכשם שבשבעת הימים הראשונים כל הימים בין הראיה הראשונה ובין הראיה השניה הם חטיבה אחת אשר לא מתחשבים בשינויים בנגע בתוך הזמן הזה אלא רק מה מצבו ביום הראיה, כך גם בשבעת הימים השניים כל הימים בין הראיה הראשונה ובין הראיה השניה הם חטיבה אחת אשר לא מתחשבים בשינויים בנגע בתוך הזמן הזה אלא רק מה מצבו ביום הראיה בפעם השלישית. (יגה) **הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים** – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים שממעטים ממנה, כאן מלמד שיום שביעי עולה לו מן המנין בין מלפניו בין מלאחריו. **שְׂנִית** – סלוק, מגביל, שרק הודעת הכהן מגבילה את היום השביעי ואז יעלה לכאן ולכאן.

ויקרא תזריע יגו: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שְׂנִית וְהִנֵּה כֹּהֵן הַנְּנִיעַ וְלֹא-פִשְׁתָּה הַנְּנִיעַ בְּעוֹר וְטִהַר הַכֹּהֵן מִסַּפְחַת הוּא וְכִבֵּס בַּגָּדֵי וְטִהַר: [תו"כ פ"ב פרק ב] (ד) ... (יגה) וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שְׂנִית כהן שרואהו בראשונה רואהו בשניה, ואם מת רואהו כהן אחר.

בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי כהן הרואה המראה, ואח"כ ביום הראיה, ואח"כ מה הכהן רואה, ואח"כ בהחלטות הכהן, ואח"כ מעשי היוצא מהסגר כהן הרואה מראה דרך הסבר (א) **בכתובים (יגה) וְרָאָה הַכֹּהֵן (יגה) וְנִרְאָה שְׂנִית** – מלמדת **[תו"כ פ"ב פרק ב משנה (ד) וב-משנה (יגה)]** אותו לימוד "כהן שרואה בראשונה רואהו בשניה ואם מת רואהו כהן אחר." **[התורה"מ]** לומד משנוי הלשון מפעיל (יגה) **וְנִרְאָה** לסביל (יגה) **וְנִרְאָה** נדרש כי תלה הראיה בנראה שיתראה שנית. אף שהכהן הרואה (טט: בפעם השניה), רואה בפעם הראשון כגון שהוא כהן אחר (טט: כלומר עברו זה תהיה ראיה ראשונה), מזה הוציא הספרא שלכתחילה צריך שיראה הכהן שנית, דהיינו שהכהן שרואהו בראשונה יראה בשניה ואם מת די אם הוא נראה שנית אף לכהן אחר.

(יגה) **וְנִרְאָה שְׂנִית** – המלים מלמדות שהמראה יראה "מכל מקום" היינו לאו דווקא ע"י הכהן הראשון. תבנית הטעמים **וְנִרְאָה שְׂנִית** – מרכא טפחא, כעין יתור לרבות, מתאימה כאן לדרישה "מכל מקום" ומרבה לראיה כהן אחר!

כהן הרואה מראה דרך הסבר (ב) **[רמב"ן] (יגה) וְהִנֵּה הַנְּנִיעַ עִמָּךְ בְּעֵינָיו** - במראהו ובשעורו הראשון. לשון רבנו שלמה. (לרש"י בעיניו מלמד על המראה) וכמוהו "ועינו כעין הבלדח" (במ' בהע' יא, ז), וכן "כעין הקרח הנורא" (יח' א, כב). אבל ב'תורת כהנים' שנינו (תזריע נגעים פרק ט, יד): אין לי אלא בעיני עמדו, בעיני תלמידו מניין? תלמוד לומר: (יגה) **וְאִם-בְּעֵינָיו עִמָּךְ הַנְּנִיעַ**. (ראה הרחבה להלן) אם כן פירושו: 'ואם בעיני הכהן הנזכר על הנגע', כלומר, על עמדו, לא שיהא את מקומו ולא פשה לפי מראית עיני הכהן (לרמב"ן לפי תו"כ בעיניו מלמד על עיני הכהן וכהן אחר). ולשון מורגל הוא בדברי חכמים (ראה ב"ק מא, ב ועוד); כך אני בעיניך; וכן "ועתה תיקר נא נפשי בעיניך" (מ"ב א, יד) - בדעתך ומחשבתך. וירמוז הכתוב, כי לפי מראית עיניו פשוט בפסיון, אינו צריך למדוד את הנגע. (הרחבה על "בעיניו") נאמר ב-**[תו"כ פרשה ה פ"ט (יד)] (יגה) וְאִם-בְּעֵינָיו**, אין לי אלא בעיני עמדו בנו בעיני תלמידו מנין תלמוד לומר **וְאִם-בְּעֵינָיו עִמָּךְ הַנְּנִיעַ**.

בדרך הסבר (א) לומדים על הכהן הרואה מ-**(יגה) וְנִרְאָה הַכֹּהֵן (יגה) וְנִרְאָה שְׂנִית** בדרך הסבר (ב) לומדים על הכהן הרואה מ-**[רמב"ן] (יגה) וְהִנֵּה הַנְּנִיעַ עִמָּךְ בְּעֵינָיו** אפשר כי (יגה) **הַכֹּהֵן אֹתוֹ** - קדמא ואולא, מרמז לכעין מלמד ולומד, שלכתחילה הכהן ידון ואם מסופק בפסיון יסמוך על בנו או תלמידו. פירש **[הח"ח] (יגה) ב- (יגה)** היינו שהכהן הראשון מסופק בפסיונו בסוף שבוע ראשון כשכא לראותו. ואם מתחילה ראוהו גם בנו ותלמידו והם

ב"ה טוב טעם ודעת (טור"ל) כי במצוותו האמיתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות; אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תבין – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרפא – שנוי ו/או רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תבין טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבין טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבין מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מעניין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה; קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק עיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

אומרים שלא פשה אלא עמד בעיניו (כאן המשמעות היא במראהו ושיעורו), יסגיר (אחרי השבוע הראשון) (טט: ואפשר כי גם יפסור (אחרי השבוע השני)).
 זה יתאים לפירושו הרמב"ן שהכהן לפי מראית עיניו ישפוט בפסיון, אינו צריך למדוד את הנגע. היות והכהן לא מדד את הנגע עליו לדון לפי מראה עיניו, לכן סומכים על בנו או תלמידו.

יום הראיה

(יג,ו) **בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית** – מונח זרקא סגול – מרמז על כעין מספר גריעות ו/או תוספות ממין הענין, על הענין.
 נאמר ב- [תו"כ פ"ב פרק ב] (ח) אם נאמרו בשבוע ראשון למה נאמרו בשבוע שני אלא שבבגד העומד בראשון מסגיר ובשני שורף, ובאדם העומד בראשון מסגיר ובשני פוטר, צריך לומר בשבוע ראשון וצריך לומר בשבוע שני.
 כדי לומר בסוף שבוע שני פסק על הבגד ועל האדם הם צריכים להיבדק. תבנית הטעמים מונח זרקא סגול, בסוף השבוע השני, מרמזת שהבדיקות נערכות בתנאים שנקבעו לבדיקות בסוף שבוע ראשון. בגריעות ותוספות ממין הענין על הענין המרומזות בתבנית הטעמים של (יג,ו) **בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית** – מונח זרקא סגול, אלו הן כמו הנדרש ב- (יג,ה) **וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי** – מונח זרקא סגול, (א) ממעט כהן שראיתו נחלשה וממנו לומד למעט שעות שאין רואים בהם, (ב) מוסיף על יום השביעי כאשר הוא מעונן עוד ימי הסגר עד ליום שאפשר לראות בו את המראה, (ג) גורע ממקום הראיה כי אינו רואה בתוך בית.

מה הפהן רואה

[תו"כ פ"ב פרק ב] (ה) (יג,ו) **וְהִנֵּה פִתְּהָ** יכול למטה מארבע מראות תלמוד לומר **הַנֶּגַע**, אי **הַנֶּגַע** יכול במראיו תלמוד לומר **וְהִנֵּה פִתְּהָ** הא כיצד כהה ממראיו לא למטה מארבע מראות. (ו) (יג,ו) **וְהִנֵּה פִתְּהָ** שאם העז וכהה כאילו לא העז, **הַנֶּגַע**, שאם כהה והעז כאילו לא כהה.

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית

בבדיקה **בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית** אם אין סימן טומאה (שער לבן ו/או מחיה) אז **וְרָאָה** – תלישא-קטנה בתפקיד שיעור (א) אומדנת צבע המראה, (ב) גודל המראה. פי' [רמב"ן] בד"ה (יג,ה) **וְהִנֵּה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו** ... וירמוז הכתוב, כי לפי מראית עיניו (של הכהן) ישפוט בפסיון, אינו צריך למדוד את הנגע.
 אם אומדנת הצבע קובעת כי **וְהִנֵּה פִתְּהָ הַנֶּגַע** הצבע עדיין צבע של נגע, כנאמר ב- [תו"כ מ"ה] "כהה ממראיו לא למטה מארבע מראות", אז יש עוד בדיקת שיעור האם הנגע פשה מעבר לגודלו ביום השביעי הראשון ואז הכהן יחליט הנגע. אבל כאשר **וְלֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר** הכהן פוטר הנגוע והוא טהור. (אם אומדנת צבע המראה קובעת שהמראה הוכהה מתחת לקרום ביצה הכהן פוטר הנגוע והוא טהור, אבל זה לא נלמד מפסוק זה)

וְרָאָה הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית

(יג,ו) **וְהִנֵּה פִתְּהָ** שאם העז וכהה כאילו לא העז, **הַנֶּגַע**, שאם כהה והעז כאילו לא כהה.
וְהַחֲפֵץ חַיִּים (=ח"ח) שאם העז וכהה. כלומר שאם היה עזה כשראהו הכהן מתחילה והדרא למראה היותר כהה מהמראות דיינינן לה כאילו לא היתה עזה מעולם אלא כהה תמיד מתחילה ועד סוף:
וְהַח"ח הַנֶּגַע. השתא דרש מתיבת **הַנֶּגַע עוֹד עֵינָן אַחַר** דהיינו אם היתה כהה (לבן חלש) מתחילה דהיינו (לבן החל) מקרום ביצה (ולמעלה) והדרא להיות עזה אפילו כשלג דיינינן לה כאילו לא היתה כהה מעולם אלא עזה מתחילה ועד סוף וה"פ **וְהִנֵּה פִתְּהָ** היינו אותה שהיתה כהה חזרה להיות **הַנֶּגַע** דהיינו בהרת שהפרשה מדבר בה **ובשתי החלוקות** האלו קרינן לה עומד (יג,ה) **בְּעֵינָיו** וטהור. המלים **וְהִנֵּה פִתְּהָ הַנֶּגַע** מלמדות שאף אם היו שינויים בצבע המראה הם נשארו עדיין בגדר מראה טמא לכן הכתוב קוראו **הַנֶּגַע וְהִנֵּה פִתְּהָ הַנֶּגַע** – פשטא מונח זקא-קטן, שני לימודים כפשוטם, ממראה עז למראה כהה שעדיין טמא, ממראה כהה למראה עז

נשאר בצריך עיון על ההבדלים בין (יג,ה) ו-(יג,ו)

בשבוע הראשון שני מצבי שנוי בצבע הטמא, וקוראם הכתוב (יג,ה) **וְהִנֵּה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו** – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, בשבוע השני שני מצבי שנוי בצבע הטמא, וקוראם הכתוב (יג,ו) **וְהִנֵּה פִתְּהָ הַנֶּגַע** – פשטא מונח זקא-קטן, בסוף שבוע ראשון (יג,ה) **עִמָּד בְּעֵינָיו** ההלכה להסגיר אם לא פשה בסוף שבוע שני (יג,ו) **פִתְּהָ הַנֶּגַע** ההלכה לטהרו אם לא פשה

וְלֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר

(יג,ו) **וְלֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע** – מרכא טפחא, כעין יתור לרבות על אי הימצאות הפשיון ביום הבדיקה את הנאמר ב- [תו"כ פ"ב פרק ב] (ז) **וְלֹא-פָשָׁה** שאם כנס ופשה כאילו לא כנס הנגע שאם פשה וכנס כאילו **וְלֹא-פָשָׁה**. **בְּעוֹר** – אתנה, מגביל שלא להתחשב בשינויים בגודל הנגע בין ימי הבדיקה, בדומה למתרחש בשבוע ההסגר הראשון, כמתואר בפסוק (יג,ה) וב- [תו"כ פ"ב פרק ב] (ד) לכן האיש טהור. תבנית הטעמים של (יג,ו) **וְאִם-פָּשָׁה הַפָּשָׁה** הנדרש ב- [תו"כ פ"ב פרק ב] (יא) מלמדת ל-(יג,ה), על פשיון בין ימי הבדיקה גם בגוון השונה מהמראה המקורי.

[תו"כ פ"ב פרק ב] (ח) שולב בדיון על בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית

הַחֲלֻטוֹת הַכֹּהֵן (יג,ו) וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת הָאוֹר וְכִסְּ בְּגָדָיו וְשָׂהָר:

[תו"כ פ"ב פרק ב] (ט) **וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת אֵף** על פי שלא נשתנו מראה או יכול אף על פי שהלכה וחזרה תלמוד לומר **הָאוֹר** מה יעשה לה רבי יהודה אומר תראה כתחילה וחכמים מטהרים.

(א) וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת אֵף על פי שלא נשתנו מראה נשארה בגוון ארבע מראות טמאות וגם בגודלה המקורי כגריס ויותר

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טבור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישי: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

(ב) או יכול אף על פי שהלכה וחזרה תלמוד לומר הווא
תורה שלמה ביאור **החפץ חיים לת"כ** – או יכול אף על פי שהלכה מקצת הגריס אחר הפטור וחזר למקומו יהיה טהור? ת"ל הווא.
מה יעשה לה? רבי יהודה אומר תראה בתחילה פירוש כאילו נגע חדש.
וחכמים מטהרים קסברי רבנן כיון שמקצת הגריס עמד במקומו כשחזר הגריס, למקומו חזר ואינו נגע בתחילה (והיות וטהור ממשיך להיות טהור, אבל אם בהתחדשותו יפשה מעבר למראה המקורי – טמא ומוחלט (יג זח), אבל אם רק העז בצבע עדיין טהור), אלא אם הלך כולו וחזר וזה לכ"ע תראה בתחילה כמוכח ב-**[משנה נגעים פ"ד מ"ז]**

(יג) **וְטָהְרוּ הַפְּהֵן מִסְּפַחַת הווא** – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, שני לימודים אחד **כפשוטו** המסיים את ההסגר ומטהר את הצרוע המוסגר. אחד **שיוצא מפשוטו** ומלמד על העתיד: המלים **מִסְּפַחַת הווא** יתירות הן כדי ללמד כי **מִסְּפַחַת** קוראת שם לנגע זה, ומלת **הווא** נדרשת לאיזה מצב לפני התעוררות הנגע באותו מקום אחרי הפטור הכתוב הזה שייך כפי שמוסבר להלן.

(יג) **וְטָהְרוּ הַפְּהֵן** – הכהן רואה ומטהר. **מִסְּפַחַת הווא** – ע"פ החפץ חיים אם נגע זה יתמיד במצבו אז הוא טהור. כמה צריך הנגע להיגרע כדי שאם יתעורר שוב באותו מקום יקרא נגע חדש? רבי יהודה אומר כלשהו, מדוע כי הוא כבר לא **הווא** המקורי שטהור. ההישארות המלאה כמו בעת הטהרה זה **מצב אחד**. השינוי, הלכה חלקית וחזרה **מצב שני**, הלכה לגמרי וחזרה **מצב שלישי**. לר' יהודה מצב שני ושלישי יביאו לראיה חדשה. חכמים אומרים ההישארות המלאה כמו בעת הטהרה זה **מצב אחד**, ההישארות החלקית זה **מצב שני** שגם הוא טהור. הלכה כולה וחזרה, רק אז זה לא **הווא** המקורי שטהור זה **מצב שלישי** ויגרם לראיה חדשה. ע"פ הטעמים: **מִסְּפַחַת הווא** – מונח זקא-קטן, זקא-קטן מרמז לטהור ולראיה חדשה. מונח עשוי לרבות על ההישארות המלאה הישארות חלקית וחזרה והמחלוקת היא האם זה טהור או מצריך ראיה חדשה.

מעשי היוצא מהסגר (וי' תז' יג) **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו וְטָהְרוּ**
תו"כ פ"ב פרק ב (י' יג) **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו**, וכבס בגדיו מלטמא משכב ומושב, ומלטמא בביאה, **וְטָהְרוּ** מן הפריעה ומן התגלחת ומן הציפריס, וכבס בגדיו יכול הוא מסולק, תלמוד לומר (וי' תז' יג) **תִּפְשְׂתָה** טמא.

(יג) **וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ ע"פ [התורה"מ]** והודיע לו שהוא טהור מצרעת ויוצא מן ההסגר לטבול והוא טבול יום ומכבס (טובל) בגדיו. **בְּיָוֵם הַשְּׂבִיעִי שֵׁנִית** – מונח זקא סגול, בתפקיד גריעה מענין האיסור שהיה על האיש היוצא מההסגר אחרי שטבל להטהר. זאת גריעה חלקית, כי לא עברו ממנו כל האיסורים כלהלן. א [מידרוג בהיתר ואיסור:

א א] ע"פ **תו"כ פ"ב פרק ב** (י' יג) על **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו**, וכבס בגדיו מלטמא משכב ומושב, ומלטמא בביאה, ומלימוד ממקורות שונים שפוסק מלטמא מטבילתו ועד הערב שמש לגבי חולין (אוכלין ומשקים), ולא כל שכן אדם וכלים שהרמב"ם כללם במה שהמוסגר מטמא, יש לו דין כמו של כל טבול יום. הלכה זאת שייכת לטבולי יום מכל אבות הטומאה. עיין ב-**תוה"מ סה** **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו וְטָהְרוּ** לקצת הסבר בכך.
א ב] מותר להיכנס מדאורייתא למחנה לוייה כולו, ומדרבנן אסור להיכנס לעזרת נשים כדאיתא ב- **[משנה כלים פ"א מ"ו]** וב- **בבלי זבחים לבב**.

תו"כ פ"ב פרק ב (י' יג) **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו** מלטמא משכב ומושב, ומלטמא בביאה, **וְטָהְרוּ** מן הפריעה ומן התגלחת ומן הציפריס, **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו** יכול הוא מסולק, תלמוד לומר (וי' תז' יג) **תִּפְשְׂתָה** טמא.

וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו – מרכא טפחא, **הה"ח**] בשם ה-**רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"א**] יתור לרבות לכיבוס בגדים וכלים שלא לבש כאשר היה מוסגר וטמא אותם בביאה לבית, **וְטָהְרוּ** – סלוק מגביל, כאן ממעט את המוסגר מן הפריעה ומן התגלחת ומן הציפריס. אפשר כי תו"כ כאן דורש מיעוט המוסגר והגמרא **[בבלי מגילה חב]** דורשת זאת בהרחבה (ראה להלן) מ-**(וי' תז' יגמה)** **וְהִצְרִיעַ אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע** (ממעט המוסגר מפריעה ותגלחת) ומ-**(וי' מצ' יג)** **וְהִנֵּה נִרְפָּא** (ממעט המוסגר מן הצפרים) בדרך האומרת זה שייך במצורע מחלט ולא במצורע מוסגר שטהר.

[בבלי מגילה חב] תני רב שמואל בר"י **(וי' תז' יג)** **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו וְטָהְרוּ** מפריעה ופרימה דמעיקרא (מלמד כי המוסגר לא היה חייב בפרימה ופריעה, אבל היה טמא וטימא אחרים) השיב רבא לרב שמואל בר"י ... כי גם בזב נאמר **(וי' מצ' טג)** **וְכִבְּסוּ בְּגָדָיו ... וְטָהְרוּ ...** טהור השתא מלטמא כלי חרס בהיסט וכו' (הזב בעל שתיים או שלוש ראיות אשר טבל אינו מטמא כלי חרס בהיסט בין טבילתו ובין הראיה הבאה. הלכה ששייכת רק בזב)

קושיית רבא על רב שמואל בר"י היא על הסברו למלת **וְטָהְרוּ** **למפרע**, ואילו בזב מוכח כי **וְטָהְרוּ** מעכשיו וכך גם במצורע. אלא לרבא מיעוט המוסגר מפריעה ומפרימה יש ללמוד מהפסוק **(וי' תז' יגמה)** **וְהִצְרִיעַ אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו וְיָהֲנוּ פְרָמִים וְרֵאשׁוּ וְיָהֲנוּ פְרִיעֵי מִי שִׁצְרַעְתוֹ תְלוּיָהּ בְּגוֹפוֹ** (מחלט) יצא זה (המוסגר) שאין צרעתו תלויה בגופו אלא בימים. ומהפסוק **(וי' תז' יגמו)** **כָּל-יָמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא כִּדְרַךְ יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ**: לומדת הגמרא שהכתוב **כָּל-יָמֵי** – מרבות המצורע המוסגר לשילוח מן המחנה, ומהפסוק **(וי' מצ' יג)** **וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע-הַצְרַעַת מִן-הַצְרַעִי**: העוסק רק במצורע המחלט (והמקראות הנמשכים מכך) ודורש מ- **וְהִנֵּה נִרְפָּא** מי שצרעתו תלויה ברפואות (מצורע מוחלט) הוא חייב בהבאת צפרים, תגלחת וקרבתות, ומתוך כך **מעצט** את המוסגר מצפרים, תגלחת וקרבתות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (ט"ו) כי במצוותך האמתני – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: אתנה, סלקו = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששעויה לגזול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גזול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; תלישא-גזולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

1.10 ויקרא תזריע יג,ז (המשך משנת התשע"ט)

ויקרא תזריע יג,ז: ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה הַמְּסֻפָּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרֵאָתוֹ אֶל-הַכֶּהֵן לְטַהַרְתּוֹ וְנִרְאָה שְׁנֵית אֶל-הַכֶּהֵן:

ותר"כ פ"ב פרק ב (י) ... (וי' תז' יג,ז) וכבס בנדריו יכול הוא מסולק, תלמוד לומר (וי' תז' יג,ז) תפֶּשֶׁה טמא. (יא) [פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה] אין לי אלא כמראה שלא כמראה מניין תלמוד לומר פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה.

טט – תו"כ " **וכבס בנדריו** יכול הוא מסולק? " תו"כ פותח פירוש פסוק (יג,ז) בשאלה על סיום פסוק (יג,ו). האם הכרות הכהן כי המוסגר טהור (וי' תז' יג,ז) **וכבס בנדריו וטהר**, אכן סלקה - סגרה את הענין?
ועונה "תלמוד לומר **תִּפְּשֶׁה טמא**", אחרי הפטור מההסגר, אם המראה שנשאר התפשט – זה טמא מחלט.
וממשיך ושואל "(יא) אין לו אלא כמראה, שלא כמראה מניין?", למראה המקורי היה גוון מאחד מארבע הגוונים הטמאים, אם אחרי שפטרו את המוסגר, הפשיון פשה בגוון טמא אחר (ההגבלה לארבע הגוונים נדרשת ב-**ותר"כ פ"ב פרק ב מ"ד**), מה דינו?
ועונה: תלמוד לומר (יג,ז) **פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה**. לפשיון בגוון המראה מספיקה מלת **תִּפְּשֶׁה** אבל התורה כתבה מלה נוספת **ואם-פֶּשֶׁה** להודיענו כי גם הפשיון בגוון טמא שונה – זה מצב טמא מחלט.
כפל הפעולה (יג,ז) **פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה** מלמד על רבוי גוונים, כלומר גם על פשיון בגוון טמא שונה מהעיקר, נשאר מחלט.
תבנית הטעמים של הקרא (יג,ז) **ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה הַמְּסֻפָּחַת בְּעוֹר** - קדמא מהפך פשטא זקא-קטן, כאן בתפקיד כעין כתוב המלמד על חבירו שלפניו ואילו הפסוקים (יג,ה) **לא-פֶּשֶׁה הַנֶּנֶע** ו-(יג,ו) **ולא-פֶּשֶׁה הַנֶּנֶע** שעל (יג,ה) דרש **ותר"כ** פירוש השייך גם ל-(יג,ו) שאם ביום הבדיקה היה נמצא פשיון ואפילו בגוון טמא אחר מהמראה, היה נחשב כפשיון המראה הטמא כי כל הגוונים מצטרפים.

הנושא של זמן ראית הפשיון:

[התורה"מ סו] מפרש את [ותר"כ פ"ב מ"א] על (יג,ז) ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה ומלמד כי משווים הלשונויות של "אם פשה תפשה" שבפסוקים (יג,כז) העוסקים בשחין ומכוה ובפסוק (יג,לה) העוסק בנתק.

1. ויקרא תזריע יג,ז: נגעי עור ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה הַמְּסֻפָּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרֵאָתוֹ אֶל-הַכֶּהֵן לְטַהַרְתּוֹ וְנִרְאָה שְׁנֵית אֶל-הַכֶּהֵן:

2. ויקרא תזריע יג,כב: שחין ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה בְּעוֹר וְטִמְא הַכֶּהֵן אֹתוֹ גֵּנֶע הוּא:

3. ויקרא תזריע יג,כז: מכוה ורָאָהוּ הַכֶּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה בְּעוֹר וְטִמְא הַכֶּהֵן אֹתוֹ גֵּנֶע צָרַעַת הוּא:

4. ויקרא תזריע יג,לה: נתק ואם-פֶּשֶׁה יִפְּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טַהַרְתּוֹ:

ע"פ **[התורה"מ סו]** ישנם ארבעה זמנים שהפשיון מטמא. (א) בסוף שבוע ראשון, (ב) בסוף שבוע שני (ג) אם עברו ימי ההסגר ולא ראהו הכהן עד היום השמיני והתשיעי וכו' (ד) אם פשה אחרי הפטור. ויש בזה שלוש ברייתות.
שחין (וי' תז' יג,כב) ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה בְּעוֹר וְטִמְא הַכֶּהֵן אֹתוֹ גֵּנֶע הוּא:
(א) אמר בספרא (פרשה ד מ"ו) גבי שחין (וי' תז' יג,כב) **ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה** מה ת"ל לפי שנאמר (במכוה) (וי' תז' יג,כז) **וְרָאָהוּ הַכֶּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה** אין לי פשיון מטמא אלא בשביעי, שמיני תשיעי עשירי מנין ת"ל (בשחין) (וי' תז' יג,כב) **ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה**. ובשחין לא נאמר ביום השביעי, מלמד שפשיון מטמא גם ביום שמיני תשיעי ועשירי וכו'.

מכוה (וי' תז' יג,כז) וְרָאָהוּ הַכֶּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה בְּעוֹר וְטִמְא הַכֶּהֵן אֹתוֹ גֵּנֶע צָרַעַת הוּא:

(ב) אמר (פ"ז מ"ח) גבי מכוה אין לי שהפשיון מטמא אלא בסוף שבוע מנין אף לאחר הפטור ת"ל (וי' תז' יג,כז) **ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה**. לפי שמשחין וממכוה למדנו שהפשיון מטמא רק אחרי ימי ההסגר, קודם הפטור, ומנין שהפשיון מטמא גם אחרי שהכהן פטור, תלמוד לומר **במכוה (וי' תז' יג,כז) ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה**. וכפל הלשון מלמד שכשם שמצאנו במפורש בנתק שפשיון מטמא לאחר הפטור כך גם מטמא בשאר הנגעים לאחר הפטור (וללא כפל הלשון במכוה אי אפשר היה ללמוד מנתק, כי הרי הלכות הנתק חמורים משחין ומכוה)

נתק (וי' תז' יג,לה) ואם-פֶּשֶׁה יִפְּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טַהַרְתּוֹ:

(ג) אמר (פ"ט מ"ט) גבי נתק **אַחֲרֵי טַהַרְתּוֹ** אין לי אלא לאחר הפטור מנין אף בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע ב' ת"ל **ואם-פֶּשֶׁה יִפְּשֶׁה**, לפי שבנתק כתוב **אַחֲרֵי טַהַרְתּוֹ** המלמד כי פשיון מטמא לאחר הפטור ולא ידענו שמשחין אף קודם הפטור היינו בסוף שבוע ראשון ושני, עד ראית הכהן, תלמוד לומר בנתק **פֶּשֶׁה יִפְּשֶׁה**. וכפל הלשון מלמד שכשם שמצאנו בשחין ומכוה ונגעי עור הבשר (יג,ז) שמשחין אף קודם הפטור וכך גם בנתק מטמא קודם הפטור. (וללא כפל הלשון בנתק אי אפשר היה ללמוד משחין, מכוה ונגעי העור, כי הרי הלכות הנתק שונות משלושתם)
[התורה"מ] מוסיף "עכ"פ למדינן בכל מיני הנגעים בכלל שהפשיון מטמא בין בסוף שבוע א' וב' בין אם לא ראה תיכף בכלות ההסגר, בין לאחר הפטור."

- 1. ויקרא תזריע יג,ז:** נגעי עור כפל הפעולה **פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה** מלמד על רבוי גוונים, כלומר גם על פשיון בגוון טמא שונה מהעיקר, נשאר מחלט.
- 2. ויקרא תזריע יג,כב:** שחין **ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה בְּעוֹר** – מרכא טפחא אתנה יתור לרבות על ראית יום שביעי גם ימים שאחריו, זאת קבוצת ימים שבכל אחד הכהן יחליט את המצורע ועל כך מרמז הקרא **וְטִמְא הַכֶּהֵן אֹתוֹ גֵּנֶע הוּא**.
- 3. ויקרא תזריע יג,כז:** מכוה **וְרָאָהוּ הַכֶּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי** – הכתוב מלמד על יום השביעי להסגר, אבל תבנית הטעמים של **ואם-פֶּשֶׁה תִּפְּשֶׁה** – מהפך פשטא, מוציאה הכתוב מפשוטו לדרוש על פשיון אחרי הפטור.
- 4. ויקרא תזריע יג,לה:** נתק **ואם-פֶּשֶׁה יִפְּשֶׁה הַנֶּתֶק** – מרכא תביר טפחא, קבוצת פרטים שלא על כל אחד חלה אותה הלכה או

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוות האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תצית ההשפעות**: **אתנה**, **סלק** – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: **מונח** – רבוי: **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך; **רבוי**; **דרגא** – מדרגה; **תביר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** – טרףא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; **מרכא טפחא** – קב"שעויה לגזול, יחור לרבוב, מכל מקום: **דרגא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ ברור לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק ו** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **ו**; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישי: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"פ.

אותו ענין או שלא כולם צריכים להצטרף לנושא. בנגיעי עור נדרש שאם החלט בסימן אחד, הופעת סימן מחליף ללא נוכחות הסימן הקודם ממשיכה מצב ההחלט. היות ואין לומדים מסוג נגע אחד לסוג נגע אחר אפשר כי התבנית באה ללמד כי גם בנתק שסימניו הם פשוין ו/או שער צהוב, אם החלט בסימן אחד (בכל אחת מנקודות הזמן המנויות) הופעת סימן מחליף ללא נוכחות הסימן הקודם ממשיכה מצב ההחלט (ע"פ תו"כ על יג,לו לא יבקר).

תו"כ פ"ב פרק ב (יב) (לשון מקביל לתו"כ **משנה נגעים פ"ה מ"ב**) החליטו בשער לבן הלך שיער לבן וחזר שיער לבן וכן המחיה והפיסיון בתחילה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהוא. החליטו במחיה, הלכה המחיה וחזרה המחיה, וכן בשיער לבן ובפיסיון בתחילה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיא ת"ל (תפשה), **ו**

תו"כ יג,א – ואם פשה תפשה. בסיום **התוה"מ טו** כותב המסקנה ללמוד מפשוין החוזר ונשנה אל חזרות והתחלפות סימני הטומאה האחרים החמורים ממנו, הנידונים במשנה י"ב העוסקת בנגיעי עור הבשר ואח"כ באותו אופן בשחין מכה ונתק.

... וכמו שהדין בפשוין כ"ש (כל שכן) שכן הדין בשער לבן ובמחיה. אחר ששער לבן ומחיה מטמאים גם בתחילה והם חמורים מן הפשוין שאינו מטמא בתחילה. והנה זה דבר מבואר שהמקור הבא לפני הפעל יציין העשות הפעולה בכל אופן אפי' כמה פעמים. וכמ"ש השב שיתבס אפי' ק' (100) פעמים (ועי' בב"מ דף לא ובהא"ש (אילת השחר) כלל לח) וכן ממש פשה תפשה ידעינין שאפי' פשטה כמה פעמים תחזור להטמא ומזה ידעינין דכ"ש (כל שכן) בסימן טומאה אחר שער לבן ומחיה. שמש"ש פשה תפשה כ"פ (כמה פעמים). וז"ש החליטו בשער לבן הלך שער לבן וחזר שער לבן וכן המחיה והפשוין וכו' ת"ל **תפשה** **ו** **תו"כ יג,א – ואם פשה תפשה** (ועי' נגעים פ"ה מ"ב):

יג,א – ואם פשה תפשה המספחת פטור פשט הכתוב עוסק בפשוין הנגע אחרי הפטור, תבנית הטעמים קדמא מהפך פשטא זקף-קטן, מלמדת את דרשת **תו"כ פ"ב פרק ב (יב)** המוציאה את הכתוב מפשוטו של סימן הטומאה פשוין ומרבה עליו את סימני הטומאה שער לבן ומחיה ומלמדת שזה נגע אחד גם אם יתחלפו כל סימני הטומאה.

פטור – זקף-קטן בתפקיד שתיים ירבה את סימני הטומאה שער לבן ומחיה על הפשוין של פשט הכתוב.

ואם פשה – קדמא במובן של התחלה, בתחילה החלט הנגע בסימן אחד, ואח"כ **תפשה המספחת** – מהפך פשטא השתנה סימן הטומאה לסימן טומאה אחר

או **אחרי הראתו אל הפתח** – דרגא תביר טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה שבדבר או שהם מצטרפים לדבר אחד, כאן מלמד שהחילופין בין הסימנים מצטרפים להותיר את הנגע בטומאתו בלשון תו"כ הרי הוא כמות שהיא.

[ז] ואם פשה תפשה המספחת פטור אחרי הראתו אל הפתח לטהרתו ונראה שנית אל הפתח:

תו"כ פ"ב פרק ב (יג) יכול יהיה הפיסיון מטמא בתחילה (לפני הראיה הראשונה כגון התחיל בגרים ועד הראיה גדל לסלע, לא יטמא כי), תלמוד לומר **ו** **תו"כ יג,א – אחרי הראתו אל הפתח** (לטהרתו) יכול אם ראהו כהן שהוא פושה והולך יזקק (תוך שהכהן בוחן בפעם הראשונה, קורה פשוין, לא יטמא כי), תלמוד לומר **לטהרתו**: (שאינן הפיסיון מטמא בראיה הראשונה של הכהן אלא רק אם נראה לטהרתו) אינו נזקק לו אלא משעה שהוא רואה אותו מטומאה לטהרה. **לטהרתו** – אתנה כמגביל, שאין פסיון סימן טומאה בתחילה, אלא רק כאשר המצורע נראה לכהן בעומדו למבחן לצאת מטומאה לטהרה (שבוע א, שבוע ב, יום שביעי, שימיני וכו').

תו"כ פ"ב פרק ב (יג) ... ונראה שנית אל הפתח, כהן שהוא רואהו בראשונה רואהו בשנייה ואם מת רואהו כהן אחר. ראה הסבר בפסוק **יג,א**.

[ז] ואם פשה תפשה המספחת פטור אחרי הראתו אל הפתח לטהרתו ונראה שנית אל הפתח:

[ח] ונראה הפתח והנה פשתה המספחת פטור וטמא הפתח צקעת הוא: פ
תו"כ פ"ב פרק ב (יד) **ו** **תו"כ יג,א – ונראה הפתח והנה פשתה המספחת פטור** הרי זה בא ללמד על הפיסיון, שלא יטמא אלא בארבע מראות, ובהם המראות שהאדם מטמא והפיסיון מטמא. (טט - עד כאן ההלכה. משנות טו – יז) הם ברור הלכה זאת). **ו** **תו"כ יג,א – ונראה הפתח** – פשטא זקף-קטן, תבנית סוגרת ענין, כעין הצהרה: משמע לבחון בעיניו שתי אפשרויות לטמא.

אפשרות א) **תו"כ פ"ב פרק ב (יד)** בא ללמד על הפיסיון שלא יטמא אלא בארבע מראות ב-**יג,א** למד שגוון הפסיון יכול להיות שונה מגוון המראה. בא **יג,א** ללמד שגוון השונה בפסיון חייב להיות מהארבע המראות הטמאים, אפשרות **ב)** **תו"כ פ"ב פרק ב (יד)** ובהם המראות שהאדם מטמא והפיסיון מטמא.

החפץ חיים: **ו** **בהם המראות** פירוש כמו שהאדם דהוא עצם הנגע מטמא בכמה מראות דהיינו פתוך וירקק ואדמדם כן הפסיון מטמא במראות הללו. ומה שאמר **ו** **בהם** רצונו לומר באילו הארבעה מראות שלג יצמר לבן וסיד וקרום ביצה אם כל אחד מהם פתוך דהיינו מעורב לובן ואודם או ירוק נקרא נגע כן הוא הדין בפסיון.
סיכום: הפסיון באחד מארבע המראות הטמאים, וגם במצב של מראה מעורב בלובן ואודם או ירוק.

משנה נגעים פ"ו מ"ח אלו מקומות באדם שאינן מיטמאין בבהרת תוך העין תוך האזן תוך החטם תוך הפה הקמטין והקמטין שבצואר תחת הדד ובית השחי כף הרגל והצפורן הראש והזקן השחין והמכוה והקדח המורדין אינן מיטמאין בנגעים ואינן מצטרפים בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מיטמאין משום מחיה ואין מעכבין את ההופך כולו לבן חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת הרי אלו מיטמאין בנגעים ואינן מצטרפין בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מיטמאין משום מחיה אבל מעכבין את ההופך כולו לבן הראש והזקן עד שלא העלו שער (כגון בילד) והדלדולין שבראש ושזקן נדונים כעור הבשר:

יג,א) והנה – תביר, **פשתה המספחת** – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, ע"פ **משנה נגעים פ"ו מ"ח** מוסף לנגיעי עור הבשר איזור הראש והזקן שנקרחו, איזור השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת, **והנה** – תביר בא למעט את האיזורים האלו (כגון שלא בילד) מלהצטרף בנגעים ומפשוין של נגע בעור הבשר לתוכם. בעור בשר של ראש וזקן שנקרחו עשוי להיות נגע וסימן פשוין ושניהם אינם מצטרפים לנגעים בעור הבשר הרגיל. לפי פירוש במשנה יש לנגע כזה גם סימן טומאה מחיה, אבל עור בשר כזה המוקף בנגע אינו סימן טומאה לנגע בעור בשר מלכתחילה.
פטור – אתנה, מגביל הפשוין בעור הבשר למקום שבו יכול להיות מראה טמא בעור הבשר ולא מקומות אחרים כמפורט ב-**משנה נגעים פ"ו מ"ח**. ופירש **ינין סא** אבל נגע שבראשי אברים מדמחשב עור הבשר מטמאים בנגעים, וכ"ש שמצטרפים בנגעים וגם הנגע פושה לתוכן.

ב"ה טוב טעם ודעת (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות**: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תברך – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי /או רבוי /או מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרנא תברך טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תברך טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תברך מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקא** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישייה; **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.11 ויקרא תזריע יב,א (התשפ"א) (המשך משנת התש"פ)

ויקרא תזריע יג,ח; וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פִשְׁתָּהּ הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטִמְאָו הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא:
[תו"כ פ"ב פ"ב מט"ו – מ"ז] הם ברור הלכה הנ"ל.

(טו) הלא דין הוא האום מטמא והפיסיון מטמא מה האום אינו מטמא אלא בארבע מראות אף פיסיון אינו מטמא אלא בארבע מראות.
(טז) או כלך לדרך זו שיער לבן סימן טומאה ופיסיון סימן טומאה מה שיער לבן מטמא בכל מראות לובן, אף פיסיון יטמא בכל מראה לובן.

(יז) נראה למי דומה דנים דבר שהוא מטמא בכל נגעים מדבר שהוא מטמא בכל נגעים, ואל יוכיח שיער לבן שאין מטמא בכל נגעים, או כלך לדרך זו דנים דבר שהוא סימן טומאה מדבר שהוא סימן טומאה ואל תוכיח האום שאינו סימן טומאה תלמוד לומר (וי' תז' יג,ח) **וְטִמְאָו הַכֹּהֵן צָרַעַת (הוא)** (הרי זה בא ללמד על הפיסיון שלא יטמא אלא בארבע מראות ...

תו"כ מברר מדוע צריך פסוק מיוחד כי הייתי מדמה הפסיון לשיער לבן.

יש כלל לימוד בתורשבע"פ לדמות אם אפשר דבר לדבר באופן מלא. לכן לומד דנים דבר שהוא מטמא בכל נגעים מדבר שהוא מטמא בכל נגעים, היינו ללמוד על פסיון המוזכר בנתקים, בגדים ובתים מאום שגם הוא מוזכר בשלושתם ולא משער שאינו מוזכר בהם.

[תו"כ פ"ב פ"ב] (יז) דוחה טיעון זה באומרו או כלך לדרך זו דנים דבר שהוא סימן טומאה מדבר שהוא סימן טומאה ואל תוכיח האום שאינו סימן טומאה (אלא הוא הנגע עצמו)

תו"כ מציע לדמות פסיון שהוא סימן טומאה לשיער שהוא סימן טומאה, וכמו שבשער מספיק גוון לבנונית כל שהוא שכך יהיה גם בפסיון, ודוחה כי תלמוד לומר (יג,ח) **וְטִמְאָו הַכֹּהֵן צָרַעַת** הכתוב מצריך משהו שהוא בעל מראה צרעת, היינו בעל אחד מארבעה הגוונים הטמאים ולא גוון לבנונית כל שהוא.

(יג,ח) **וְטִמְאָו הַכֹּהֵן** – טפחא כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **צָרַעַת**

(יג,ח) **וְטִמְאָו הַכֹּהֵן** – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, זה הפשיון שהוא באחד מארבע המראות הטמאות שהן **צָרַעַת**.

(יג,ח) **צָרַעַת הוּא** – מרכא מרבה, סלוק מגביל. כעין רבוי הגבלות.

(א) רק פשיון באחד מהמראות הטמאות, (ב) **[תו"כ פ"ב פ"ב] (יז)** (יג,ח) **הוּא** פרט לשפשתה לכוהן.

וְטִמְאָו הַכֹּהֵן צָרַעַת (יג,ח) הוּא: – סלוק, מגביל ללמד שמדובר באום במראה טמא ולא באום בזה. (ג) **[החפץ חיים]** מפרש כי תו"כ

ממעט ממלת **הוּא** מצב שהמראה (האום) היה בוהק והיה לו פשיון הקטן מגריס, והפשיון היה באחד מארבע הגוונים הטמאים, שהיינו חושבים שהוא **צָרַעַת**, ומחדש כי הפשיון אינו טמא.

אבל בוהק שהפשיון ממנו הוא בעצמו במראה טמא בגודל גריס צריך להראות אל הכהן. הבהוק נידון בפסוקים - **ויקרא תזריע יג,לח – לט**.

ספרא תזריע פרשת נגעים פרשה ג פרק א (מחיה פשיון) (וי' תז' יג,ט,יא) (בשו"ת פרשה ג סוף פרק ב השני)

ויקרא תזריע יג,ט: פ נגע צרעת כי תהיה באדם והוא אל-הכהן:

ויקרא תזריע יג,י: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לִבְנָה בְּעוֹר וְהִיא הַפֶּקֶה שֶׁעַר לִבָּן וּמִתְנַת בְּשַׂר חֵי פִשְׁאָת:

[ט] נגע צרעת כי תהיה באדם – (סילוק מפסוק קודם) מונח זקא-קטן מרכא טפחא אתנה, תבנית טעמים (סילוק או אתנה) [פשטא]

מונח זקא-קטן המטעימה תוכן שהוא תאור ואחריו הלכה או פעולה, אחד מתפקידיה עשוי להיות לימוד אלפניו ולאחריו.

לימוד אלפניו: [ספרא תזריע פרשה ג, פרק א] (א)

לימוד לאחריו: [ספרא תזריע פרשה ג פרק א] (ב)

לימוד אלפניו: [ספרא תזריע פרשה ג פרק א] (א) (וי' תז' יג,ט) **נגע צרעת כי תהיה באדם (וי' תז' יג,י)** **וְרָאָה הַכֹּהֵן** למדנו לשאת

שהיא מטמא במחיה, ומניין לרבות שאר המראות, ודין הוא אם מצינו ששיו כל המראות לשאת ליטמא בשער לבן ישו כל המראות לשאת ליטמא במחיה, קל וחומר אם שיו כל המראות לשאת ליטמא בשער לבן שאין שיער לבן מטמא בקרחת ובגבחת, לא ישו כל המראו' לשאת ליטמא במחיה שהמחיה מטמא בקרחת ובגבחת, לא אם שו כל המראות לשאת ליטמא בשער לבן ששיער לבן מטמא בשחין ובמכוה, ישו כל המראות לשאת ליטמא במחיה שאין המחיה מטמאה בשחין ובמכוה תלמוד לומר **נגע צרעת**, ומה השאת אום, אף הבהרת אום, ומנין לרבות שאר המראות הוא הדין והיא תשובה תלמוד לומר **נגע צרעת**.

לימוד אלפניו: עד פסוק (יג,ט) התורה השתמשה במראה הטמא בהרת ושאת וסימני הטומאה שער לבן ופשיון. בפסוק (יג,י) התורה מלמדת

כי המראה הטמא **(וי' תז' יג,י) שְׂאֵת-לִבְנָה** מטמא בסימן הטומאה מחיה. אפשר כי תבנית הטעמים **(וי' תז' יג,ט) נגע צרעת** – (סילוק מפסוק קודם) מונח זקא-קטן המטעימה תוכן שהוא תאור ואחריו הלכה או פעולה **(וי' תז' יג,ט) כי תהיה באדם והוא אל-הכהן**;; מלמדת כי

סימן המחיה מטמא בכל המראות שהזכרו בפרשה הקודמת, ובנוסף זקא-קטן בתפקיד של שתיים מלמד משאת אום (אב מראה) לבהרת אום ולתולדותיהם.

מוצע לומר שהרבויו של המחיה מהשאת אל שאר המראות מרומז בתבנית הטעמים של **(וי' תז' יג,ט) כי תהיה** – מרכא טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים העשויה להתרחב, כאן ממחיה בשאת למחיה בשאר המראות הטמאים.

לימוד לאחריו: [ספרא תזריע פרשה ג פרק א] (ב) **(וי' תז' יג,ט) כי תהיה** מן הדיבר **(הח"ח: משעה שנאמרה הפרשה זו) ואילך, באדם, להביא את הבא בכלו לבן,**

(המגיע לראיה הראשונה ע"י הכהן והוא כולו לבן) שתהא המחיה מטמאתו,

(נשיון להוכיח זאת בקל וחומר ממראה טמא בחלק מן העור במקום מהכתוב) והלא דין הוא בהרת קטנה מחיה מטמאתה בהרת גדולה לא כל שכן, (דחיית הק"ו) לא אם אמרת בבהרת קטנה שהוא סימן (הכוונה מראה) טומאה, תאמר בבהרת גדולה שאינו סימן (הכוונה מראה)

טומאה, (כנאמר בפסוק יג,יג) שהפורח בכל הגוף טהור הוא)

הואיל ואינה סימן (הכוונה מראה) טומאה, לא תהא מחיה מטמאתה (לכן אולי פריחה בכל הגוף גם לא תטמא אם תהיה בה מחיה בשעת הראיה הראשונה), ת"ל **באדם** להביא את הבא בכלו לבן שתהא מחיה **(יג,י) מטמאתה**.

הלימוד לאחריו המרומז בטעמי המלים [ט] נגע צרעת נדרש ב-**[תו"כ פ"ג פ"א] (ב)** ומלמד כי המחיה המוזכרת אחריו, בפסוקים **(יג,י-יא)**

(יא) מטמאה להחליט מראה לבן שפרח **(וי' תז' יג,ט) באדם, היינו "הבא בכלו לבן" בכל גופו של אדם בתחילה לפני הראיה הראשונה,**

לעומת מצב "פרח בכלו" שב-**(יג,יב-יג)** שהוא אחרי שהחלט לטומאה. היות כי ה"פרח בכלו" קרה אחרי שהחלט, אם הוא ללא מחיה

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגבית; **מוציא מפשט**; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דנא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרףא – שני ו/או רבוי ו/או מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דנא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקו** – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול**: 3; **רביע** – 4; **מונח רביעי** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישייה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי'ם – יוצא מהענין; **קדמא ואלא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** – **תראא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

שנעלמה תחת הפריחה או היא מראה טהור, יש נסיון לומר כי גם "הבא בכולו לבן" בתחילה עם מחיה הוא טהור. תו"כ מלמד ש"הבא בכולו לבן" בתחילה ובו מחיה, המראה טמא.

הערה: פסוק (יג,ט) ענינו "הבא בכולו לבן" עם מחיה מטמא להחליט. כאשר נושא "הבא בכולו לבן" מפותח ב-(יג,יד – יז). לעומת הפסוקים (יג,יב – יד) המציגים שני מצבים של "פרח בכולו" אחרי נגע קטן: (וי' תז' יג,ט) **בְּאֲדָם** – אתנה מגביל את "הבא בכולו לבן בתחילה" להיות טהור רק אחרי הסגר או החלט.

(וי' תז' יג,ט) **וְהוּבָא אֶל-הַכֶּהֵן**: – מלשון סביל כמו ב-(יג,ג), בפסוק (יג,ג) מובאים המקורות הבאים: **[תורה שלמה כג] (וי' תז' יג,ג) וְהוּבָא אֶל-אֶהֱרָן הַכֹּהֵן**, ובא לא כתיב אלא והובא דכל מאן דחמי ליה אתחייב ביה לאקרובי קמי כהנא **[זהר ח"ג מה]** כל הרואה בעל המראה חייב להביאו אל הכהן אם לא בא אליו מעצמו.

[תורה שלמה כה] (וי' תז' יג,ג) וְהוּבָא אֶל-אֶהֱרָן הַכֹּהֵן אֵו אֶל-אַחֵר מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: יכול כשם שהיא מראה כתמה (כמראה כזה וכזה ראיתי מגופי והחכם סומך על זה להורות לה), כן תהא [מראה] מראות נגיעים [שיראה להכהן דוגמת מראה כזה אם הוא טמא או טהור] תלמוד לומר והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים (שצריך שיביא הנגע בעצמה ולהראות לכהן ולא מדוגמת המראה, וגזירת הכתוב הוא, פנ"מ). **[ירושלמי נדה פ"ב ה"ז]**

(וי' תז' יג,ט) **וְהוּבָא** – טפחא ללא מרכא, בתפקיד רבוי לא מוגבל ללמד כ-**[זהר ח"ג מה]** כל הרואה בעל המראה חייב להביאו אל הכהן אם לא בא אליו מעצמו. וכן מובא ב-**[תורה שלמה נה] (כתב יד מדרש החפץ) (וי' תז' יג,ט) וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן** והלוא הוא מביא עצמו, היה ראוי לומר ובא, אלא הכל בסיוע (כל אחד מישראל אמור לסייע).

(וי' תז' יג,ט) **בְּאֲדָם** – אתנה כמגביל, ללמד כ-**[פנ"מ ירושלמי נדה פ"ב ה"ז]** שצריך שיביא הנגע בעצמה ולהראות לכהן ולא מדוגמת המראה (כהבדל ממראות נידה שמביאים עד לחכם).

ועוד פתרון **[בבלי סנהדרין קא,א]** והלוחש על המכה וכו'. אמר רבי יוחנן: **וברוקק** בה, לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה. איתמר, רב אמר: **אפילו נגע צרעת**. **[יד רמה]** – דהוי סימנא בישא) רבי חנינא אמר: אפילו ויקרא אל משה **[יד רמה]** – שאין בו שם ואין בו סימן רע).

[רש"י סנה' קא,א] וברוקק – שכן דרך מלחשים לרקק קודם הלחש, ואסור להזכיר פסוק על הלחשה, ויש לחשים שדרכן לרקק אחריהם ואומר אותן בלשון לעז ומזכירין להם שם בלשון לעז ואמר לי רבי דמותר, דאין אסור אלא לוחש אחר הרקיקה דנראה שמזכיר השם על הרקיקה, ועוד, לא נאסר אלא בלשון הקודש אבל בלעז לא.

אפילו (יג,ט) נגע צרעת – אפילו לוחש (אחרי הרקיקה) האי קרא דלית ביה שם שמים על הרקיקה, שקורא (וי' תז' יג,ט) **נגע צרעת כי תהיה בְּאֲדָם וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן**: לשם רפואה – אין לו חלק לעולם הבא.

אפשר כי (יג,ט) **כי תהיה** – מרכא טפחא, יתור לרבות שימוש בפסוק ללחשה על מכה לרפואה וטעם מלת **בְּאֲדָם** – אתנה מגביל האיסור לעושה כך אחר רקיקה, וכן הגבלת האיסור ללשון הקודש.

ויקרא תזריע יג,י: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לִבְנָהּ בְּעוֹר וְהָיָה הַפֶּקֶה שְׁעַר לִבָּן וּמִתְחַנֵּת בְּשַׁר חַי בְּשֵׂאֵת:

[תו"כ פ"ג פ"א] (ג) (יג,י) [וְרָאָה הַכֹּהֵן] קראו לו לראות נגע אחד (בתחילה) וצמח בו נגע אחר (לפני שהכהן קבע משהו) מניין שהוא זקוק לו, ת"ל **(וי' תז' יג,י) וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת ... וְהָיָה הַפֶּקֶה** שהפכתו (כולה) **וְהָיָה**, לא שהפכתו חבירתה. **(ד)** זהו שער פקידה שעקביא בן מהלאל מטמא וחכמים מטהרים, אמר רבי עקיבא מודה אני בזה שהוא טהור, איזהו שער פקידה מי שהיתה בו בהרת ובה שתי שערות הלך ממנו כחצי גריס והניח לשיער לבן במקום הבהרת וחזו, אמרו לו כשם שביטלו דברי עקביא אף כך דברי אינו מקויימים. **(ה) (יג,י) וְהָיָה הַפֶּקֶה** שהפכתו כולה, ולא שהפכתו מקצתה, כיצד בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שערות אחת אחת הרי זה להסגיר. **(ו) וְהָיָה הַפֶּקֶה** שהפך כולה את כולו לא שהפכה כלה את מקצתה כיצד בהרת כחצי גריס ובה שערות אחת נולדה בהרת כחצי גריס ובה שערות אחת אחת הרי זה להסגיר בהרת כחצי גריס ואין בה כלום ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שהפכתו הבהרת (לשער ללבן).

[תו"כ פ"ג פ"א] (ג) (יג,י) [וְרָאָה הַכֹּהֵן] קראו לו לראות נגע אחד וצמח בו נגע אחר מניין שהוא זקוק לו, ת"ל **וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת** **[וְרָאָה הַכֹּהֵן]** – מונח רביעי, ראה הסבר לעיל ב-(יג,ג) בשיעורי נגע.

הסבר ל-**וְהִנֵּה שְׂאֵת-לִבְנָהּ בְּעוֹר** – **[החפץ חיים]** מסביר שקודם שהסגירו או החליטו, צמח בו נגע חדש. וממלת **וְהִנֵּה** משמע שנתהוה דבר חדש לעיניו. **[התוה"מ עא]** מסביר שאותו נגע השתנה לנגע אחר. ב-(יג,ג) נדרש שאם יש שני נגעים **בתחילה** או הכהן רואה את כולם. ב-(יג,י) מתחדש כנ"ל. **(יג,י) וְהִנֵּה שְׂאֵת-לִבְנָהּ בְּעוֹר** – מהפך פשטא זקא-קטן, זקא-קטן מרמז לשתי דרשות, אחת **כפשוטה** העוסקת במראה כגריס וסימני טומאה בו והכהן יחליט מראה זה.

אפשר כי **הדרשה השניה** מהפכת מהפשט כמרומז בטעם במלת **וְהִנֵּה** – מהפך, מחדשת ומלמדת ע"פ **"הח"ח** כי אף-על-פי שהכהן הגיע לבחון נגע אחד וקודם שהסגירו או החליטו צמח בו נגע אחר, או ע"פ **"התוה"מ** הנגע עצמו השתנה, בכל מקרה הכהן יפסוק על כל הנגעים שלפניו.

(יג,י) שְׂאֵת-לִבְנָהּ – מקף כבורר בין משמע **מש** נשא מעל עור הבשר שסביבו ובין משמע רק **נראה** כנשא (רא"ם פירש לבן המראה נשא מעל לבן הבהרת, אבל בממשות העור מקומם שיה בגובהו לעור סביבתם) וזה מקביל ל-(וי' תז' יג,ד) **וְאִם-בְּהֶרֶת לִבְנָהּ** מקף כבורר בין משמע ממש **(וי' תז' יג,ג) וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּל מְעוֹר בְּשָׂרוֹ** שסביבו ובין משמע רק **נראה** עמוק

[רבי אליהו מזרחי] (וי' תז' יג,ג) (וי' תז' יג,ג) וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּל מְעוֹר בְּשָׂרוֹ כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה העמוקה מן הצל. בתורת כהנים. לא שהיה בשרו שוקע, שהרי כתוב "ומראה הנגע עמוק". ותניא בתורת כהנים: "מראהו עמוק, ואין ממשו עמוק" אלא שמראהו, מתוך לבנינותו, נראה שהוא עמוק מן העור, כמראה החמה שנראת עמוקה מן הצל. ומפני שהבהרת עזה כשלג, ואין מראה יותר לבן ממנה, נקראת בהרת, מלשון (איוב לו, כא) "בהיר הוא בשחקים". וגם נאמר בה (פסוק ל - לא) "מראהו עמוק מן העור", כמראה חמה העמוקה מן הצל. אבל השאת אף על פי שגם היא לבנה, כדכתיב (פסוק י) "שאת לבנה", וכתיב (פסוק כ) "והנה מראָה שפל מן העור", מכל מקום כיון שלבנינותה למטה מלבנינות הבהרת, שהבהרת עזה כשלג והשאת כצמר לבן, נקראת שאת מענין הגבהה, בתורת כהנים, מפני שאף על פי שהיא לבנה אצל העור, אינה לבנה אצל הבהרת, ותהיה הבהרת נראת עמוקה מן השאת, והשאת גבוהה ממנה.

ב"ה טוב טעם ודעת ולדעת לטעון (ל"כ) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"א: אתנה, סלוק – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מוציא מפשט – מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף: תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – טרנא – שני ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; תלישא-גדולה = תלסא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחקה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.12 ויקרא תזריע יב,א (התשפ"ב) (המשך משנת התשפ"א)

1.12.1 ספרא תזריע פרשת נגעים פרשה ג פרק א (מחיה פשיון) (וי' תז' יג,ט,י,יא) (בשור"ת פרשה ג סוף פרק ב השני)

ויקרא תזריע יג,י: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לִבְנֵהוּ בְעוֹר וְהָיָא הַפֶּקֶה שְׂעֵר לִבָּן וּמְחִיַת בְּשָׂרָה חַי בְּשֵׂאֵת:

מבוא לקטעים הבאים ב- [תו"כ פ"ג פ"א (ג-ו)]

בכל אחד מן המקרים (מראה לבן יציב, מראה לבן כהה) הנבדק מספר לכהן כיצד התפתח המראה עד אשר (יג,ט) **וְהִיבֵא אֶל-הַכֹּהֵן**: אם המראה בעור התפתח בשני שלבים (אליהם רומז טעם (וי' תז' יג,י) **בְּעוֹר** – זקא-קטן, בתפקיד של שניים) על הכהן לחקור לפי הנדרש ב- [תו"כ פ"ג פ"א (ג-ו)] ממלת **וְהָיָא** – שלוש דרשות (אליהם רומז טעם מלת (וי' תז' יג,י) **וְהָיָא** – זקא-גדול, בתפקיד של שלוש) להסגיר מראה טמא בגודל גריס שלא קדם לשער לבן ולא להחליטו.

רמזים נוספים נמצאו גם באופן הבא:

בְּעוֹר וְהָיָא – זקא-קטן זקא-גדול, גי' שמות הטעמים עולה תקע"ו, גי' המלים המוטעמות עולה ש', הפרש ש' מתקע"ו עולה רע"ו

עולה ז"ה טמ"א טה"ר, היינו נראה טמא אבל לא מוחלט ויש לו סיכוי להיות טהור (ראה **זקא-קטן זקא-גדול**).

בְּעוֹר – עו"ר גי' רע"ו עולה ז"ה טמ"א טה"ר

דרשה א' שער פקידה (שכאליו הופקד ממראה טמא קודם, היינו נשאר במקום):

(ג) ... **וְהָיָא הַפֶּקֶה**, שהפכתו **הָיָא** (הנוכחית) לא שהפכתו חבירתה (שקדמה לה באותו מקום והלכה ונשאר שער לבן, ובאה השאת הנוכחית במקומה מסביב לשער הלבן). (ד) זהו שער פקידה שעקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרים, אמר רבי עקיבא מודה אני בזה שהוא טהור, איהו שער פקידה מי שהיתה בו בהרת ובה שתי שערו' הלך ממנו כחצי גריס והניח לשיער לבן במקום הבהרת (במחצית שנשארה) וחזר, אמרו לו כשם שביטלו דברי עקביא אף כך דבריך אינו מקויימים.

דרשה ב' בתחילה חצי גריס ושתי שערות:

(ה) **וְהָיָא הַפֶּקֶה** שהפכתו כולה (כאשר היא בגודל גריס), ולא שהפכתו מקצתה, כיצד בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שיערה אחת הרי זה להסגיר. (שלוש שערות רק לאחר התלכדות שני חצאי גריס, היינו הגריס הגיע אחרי השערות)

דרשה ג' בתחילה חצי גריס ושערה אחת:

(ו) **וְהָיָא הַפֶּקֶה** שהפך כולה (כאשר היא בגודל גריס) את כולו (את **שְׂעֵר** שמייעוטו שתי שערות), לא שהפכה כלה את מקצתה. כיצד בהרת כחצי גריס ובה שיערה אחת נולדה בהרת כחצי גריס ובה שיערה אחת, (חצי גריס הביא שיערה אחת, נולד חצי גריס בצמוד והגריס כולו הביא שיערה אחת. החידוש ששיעור שלם הביא שיערה אחת ואין מתחשבים בשערה שקדמה לשיעור השלם).

[תו"כ פ"ג פ"א (ו)] ... בהרת כחצי גריס ואין בה כלום ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שהפכתו הבהרת. (חצי הגריס החדש פשה מ- או חבר אל חצי הגריס הקיים ועם לידתו נולדו שתי שערות לבנות)

[תו"כ פ"ג פ"א (ז-יא)] ראה עיון בפסוקים (יג,ב-ג)

(ז) ומחיה (וי' תז' יג,י) **וּמְחִיַת חַי בְּשָׂרָה חַי** יכול כל שהוא ת"ל **שְׂעֵר לִבָּן וּמְחִיַת** מה שיער לבן מקום ב' שערות אף מחיה מקום ב' שערות. (ח) יכול לא תהא בה עד שיהא בה **שְׂעֵר לִבָּן וּמְחִיַת**, ת"ל (וי' תז' יג,יא) **צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא**, היא טמאה ואינה צריכה דבר אחר לסעדה. (ט) ואם כן למה נאמר (וי' תז' יג,י) **שְׂעֵר לִבָּן וּמְחִיַת בְּשָׂרָה חַי** מלמד שלא תהא טמאה עד שיהא בה כדי לקבל **שְׂעֵר לִבָּן וּמְחִיַת**. (י) יכול שיער לבן מצד זה ומחית מצד זה ת"ל **בְּשֵׂאֵת** שתהא מבוצרת בשאת. (יא) הא כיצד מקום שתי שערות משמאלה וכן למעלה הימינה וכן למטה הימינה מרובעות ונמצאו שלשים ושש שערות נמצ' גופה של בהרת כגריס הקילקי מרובע, **בְּשָׂרָה חַי** לא השחין, **בְּשָׂרָה חַי** לא בוחק, **בְּשֵׂאֵת** לא השחין, **בְּשֵׂאֵת** לא בוחק.

(וי' תז' יג,י) **וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשֵׂעֵר בְּנֶגַע הַפֶּדָּה לִבָּן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צִרְעַת הוּא וְרָאָה הַכֹּהֵן וְטָמֵא אָתּוֹ**: (וי' תז' יג,י) **וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** – מונח מונח מונח תלשא, כל מונח מרמז לתפקיד תלשא נוסף, הלמודים שם משלבים את (יג,י). ב- (יג,י) מרומזים שעורים אחדים בנושא צרעת וביניהם מראה טמא בשעור גריס הקילקי של 6 על 6 שערות, גודל מחיה של 2 על 2 שערות, גודל בצור סביב המחיה הוא מקום גדול של 2 שערות לכל כיוון, לא צריך שיהיו שם שערות.

1.12.2 ספרא תזריע פרשת נגעים פרשה ג פרק ג (מחיה פשיון, פרה בכלו) (וי' תז' יג,ט,י,יא,יד)

ויקרא תזריע יג,י – יא: סימן טומאה מחיה

[ו] וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לִבְנֵהוּ בְעוֹר וְהָיָא הַפֶּקֶה שְׂעֵר לִבָּן וּמְחִיַת בְּשָׂרָה חַי בְּשֵׂאֵת:

[יא] צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא הוּא לֹא יִסְגָּרְנוּ בִּי טָמֵא הוּא:

[תו"כ פ"ג פ"א (א) צִרְעַת בנין אב לכל הצרעת שיהו כגריס, ראה עיון בפסוקים (יג,ב-ג)]

[תו"כ פ"ג פ"א (א) ... נוֹשֶׁנֶת ...]

מחי מחיה – בשר חי הנראה בריא ומסביבו מראה לבן טמא. תו"כ מלמד על שני מצבים מחיה המטמאה הפוכה ולא הפוכה

[תו"כ פ"ג פ"א (א) ... ההסבר ע"פ [התורה"מ עו] נוֹשֶׁנֶת מלמד שהיא מטמאה שלא הפוכה, (היינו הבשר החי קודם למראה הלבן)

הלא דין הוא **שְׂעֵר לִבָּן** סימן טומאה ומחיה סימן טומאה, מה **שְׂעֵר לִבָּן** אינו מטמא אלא הפוך (ע"י מראה שקדם לשער הלבן), אף מחיה לא טמא אלא הפוכה (ע"י מראה שקדם למחיה). ת"ל **נוֹשֶׁנֶת** מלמד שהיא מטמאה שלא הפוכה (המחיה קדמה למראה הלבן שהקיף אותה).

[תו"כ פ"ג פ"א (ב) ... הוּא מלמד שהיא מטמאה הפוכה (היינו - המראה הלבן קדם ואחר-כך נעלם מראה הלבן במרכזו והבשר נראה כבריא ומוקף במראה לבן).

[תו"כ פ"ג פ"א (ב) ... והלא דין הוא מה אם שער לבן שאינו מטמא שלא הפוך (כי קדם למראה) מטמא הפוך (כי בא אחרי המראה) מחיה שמטמאה שלא הפוכה אינו דין שתטמא הפוכה, ת"ל הוּא מלמד שהיא מטמאה הפוכה.

[התורה"מ עו] [ובמה שכתב מחיה שמטמאה שלא הפוכה אינו דין שתטמא הפוכה (על הלימוד בקל וחומר משער למחיה לטמא, יש פירכה כי לשער יש חומרה אחרת ולכן) יש להשיב מה לשער שמטמא כנוס ומפוזר מבוצר ושאינו מבוצר ולכן צריך קרא (בשביל המחיה), כן פי' בר"ש פ"ד משנה ג']

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי: מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.**

(יג,יא) צְרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ – קדמא מהפך פשטא מונח זקא-קטן, התבנית מהפך פשטא מונח זקא-קטן כעין שני לימודים, (א) טעמא דקרא במהלך לאחור לכתוב הקודם, (ב) בנין אב לשיעור צרעת במהלך לפנים.

לימוד א' טעמא דקרא במהלך לאחור לכתוב הקודם, ע"פ תו"כ **(יג,יא) צְרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא** – קדמא מהפך פשטא, **צְרַעַת** – קדמא אומר שהנגע קדם מתחת לבשר החי ולא משנה מה נראה קודם, בשר חי או מראה לבן. **נוֹשֶׁנֶת הוּא** – מהפך פשטא יאמר הפוך את אופן החשיבה על הבשר החי שבתוך המראה, שההיגיון אומר שאינו קשור לנגע והוא בריא כמו הבשר שמחוץ למראה הלבן, ומלמדנו שגם הוא סימן טומאה כי גם תחתיו נמצא הנגע. ע"פ תו"כ המחיה המצויינת ע"י מלת **נוֹשֶׁנֶת** – מטמאה שלא הפוכה, ע"פ תו"כ מחיה המצויינת ע"י מלת **הוּא** – מטמאה הפוכה.

וכך גם משמע ב-**(רש"י) (יג,יא)** זה טעמא דקרא **(יג,יא)**. **(יג,יא) צְרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא** – מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית **בריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה (ק) אטהרנה: [ע' שפת"ח ק] והכתוב נותן טעם למה המחיה היא סימן טומאה, לפי שצרעת נושנת וכו' היינו הוא כעין טעמא דקרא במהלך לאחור לכתוב הקודם (יג,יא) שלא תאמר כי זה סימן הבראה אלא להפך זה סימן נגע.**

לימוד ב' בנין אב לשיעור צרעת במהלך לפנים. **(יג,יא) צְרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא** – קדמא מהפך פשטא – במהלך לפנים, כעין כתוב שחבירו שלפניו **(יג,יא)** מלמד עליו, מיבא את השיעורים של המראה ושל המחיה ושל הביצור של המחיה מ-**(יג,יא)** (ראה עיון בפסוקים **(יג,ב-ג)**) וזה מביא לבנין אב המוצהר ב- **[ספרא תזריע פרשה ג פרק ג] על (יג,יא) צרעת בנין אב לכל הצרעת שיהו כגרים,** טט – אם ההטעמה היתה ז"ק ... ז"ק בין שני קיסרים זה עשוי היה לרמוז לכעין דבר החוזר וקורה או הקש או בנין אב. העלתה השערה שז"ק ז"ג עשוי גם לרמוז לתפקיד כזה אלא שעד י' טבת התש"פ לא זכורים לי פסוקים עם ז"ק ז"ג עם תפקידים אלה פרט לפסוק **(יג,יא) וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה שְׂאֵת-לִבְנֵי בְּעוֹר וְהָיָא** – זקא-קטן זקא-גדול בין שני קיסרים, רמז לכעין בנין אב כאן לשיעור מראה טמא כגרים בין בסימן טומאה שער ובין בסימן הטומאה מחיה, בנין אב לצרעת בגרים הקילקי בעור הבשר, שחין ומכוה (ראה **(יג,כה)** תו"כ צרעת היא), נתק בשער, בבגד, בעור, בבית.

ויקרא תזריע יג,יא: צְרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאָו הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טִמְאָ הוּא: **[תו"כ תז' פ"ג פ"ג ג] (יג,יא) וְטִמְאָו הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּנוּ** מלמד שאין מסגירים (נגע חדש כאשר יש כבר נגע) את המוחלט. מניין שאין מחליטים לא את המוסגר ולא מסגירים את המוחלט **(הח"ח: גרסת הגר"א מניין שאין מסגירים את המוסגר ואין מחליטים את המוסגר ולא מחליטים את המוסגר) תלמוד לומר לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טִמְאָ הוּא** כל שנקרא שמו עליו **טִמְאָ** ואין זקוק לו. ראה **(יג,יא) ו- (תו"כ תז' פ"א פ"ב (ז-ח))** על מעקב על נגע אחד הנלמד מ-**(יג,יא)** לעומת מעקב על נגעים אחדים הנלמד מ-**(יג,ג)**.

[תו"כ תז' פ"ג פ"ג ג] (ד) או אינו אלא (יג,יא) לֹא יִסְגְּרוּנוּ או כִּי טִמְאָ הוּא שלא יסגירונו כהן (טמא) אבל (כהן) מוחלט יסגירונו ת"ל **(יג,יא) כִּי טִמְאָ הוּא** (בנבדק ה) נראה דברתי לך ולא דברתי לך (כהן ה) רואה. **הוּא** – סלוק, מגביל. הטעם ויתור מלת **הוּא** **(יג,יא)** בא להדגיש כי לא מתיחסים למצב טהרתו של הכהן, אלא לנגע או נגעים על הנבדק בשעת הראיה הראשונה ע"י הכהן הבוחן. לא מתיחסים לנגעים חדשים עד שיטהר מנגעים שנראו בתחילה.

ע"פ פירוש **[רע"ב משנה נגעים פ"ג מ"א]** הנגעים שהכהן רואה בתחילה הוא ממשיך לבדוק עד שהמצורע יתטהר. במשך התקופה הזאת אינו נזקק לראות כל נגע אחר שהופיע אחרי הראיה הראשונה. זה משמעות **[תו"כ תז' פ"א פ"ב] (ז) תלמוד לומר (יג,יא) לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טִמְאָ** כל שנקרא עליו טמא אין זקוק עליו. לא מתיחס לנגע שהופיע אחרי ראיה ראשונה עד להבראת הראשון וע"פ **[הח"ח]** מטהרו בצפרים.

(יג,יא) לֹא יִסְגְּרוּנוּ – מונח זקא-קטן, זקא-קטן בתפקיד המספר שנים כאן שני בזמן (= שבא אחר הראשון), ללמד על מצב שבו הופיע נגע או נגעים חדשים) בין ראיה ראיה ובין ראיה הראשונה היה נגע (או נגעים שנראו ביחד) המתואר במלים **(יג,יא) צְרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא**, כהן הרואה לא יתיחס לנגע או נגעים חדשים) שהופיעו (ו) אחרי הראיה הראשונה. אפשר כי טעם מונח במלת **(יג,יא) לֹא** מרבה לנגעים חדשים אחדים בראיה שניה. **כִּי טִמְאָ** – מרכא טפחא, יתור לרבות על לא יסגיר גם לא יחליט את כל הנגעים שנוספו בין ראיה ראשונה לשניה. **(יג,יא) הוּא** – סלוק, מגביל. הטעם ויתור מלת **הוּא** **(יג,יא)** בא להדגיש כי לא מתיחסים למצב טהרתו של הכהן, אלא לנגע או נגעים על הנבדק בשעת הראיה הראשונה ע"י הכהן הבוחן. לא מתיחסים לנגעים חדשים עד שיטהר מנגעים שנראו בתחילה. וטהרתו בצפרים **[הח"ח]**. וגם אם בחדשים **[הח"ח]** הלכו סימני טומאה תוך הסגרו אין עליו תורת טהור מתוך החלט אלא תורת טהור מתוך הסגרו ואינו טעון צפרים ואינו טעון עכשיו פריעה ופרימה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דרגא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרףא – שנוי /או רבוי /או מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק ו** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף השלישיה; **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצנת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.13 ויקרא תזריע יב,א (התשפ"ג) (המשך משנת התשפ"ב)
1.13.1 ספרא תזריע פרשת נגעים פרשה ג פרק ג (מחיה פשיון, פרה בכולו) (וי' תז' יג,ט,י,יא,יב)

ויקרא תזריע יג,ב:

הקדמה: **ויקרא תזריע יג,ב – יז** עוסקים במראה טמא בכל עור הבשר. יש לכך שני מצבים עיקריים. (א) "הבא בכולו לבן" עם מחיה מטמא להחליט, שפסוק (יג,ט) עוסק בו ויש לו המשך ב-(יג,טו – יז) (ב) "פרח בכולו": הנידון ב-(יג,ב – יד) ובו שני מצבים: במצב אחרי שהחלט לטומאה, (א) פריחה שכיסתה המחיה, וטוהר; (ב) אחרי הטהרה הופיע בשר חי בראשי איברים (מצב א) פריחה שכיסתה המחיה, וטוהר

ויקרא תזריע יג,ב – יג: יב] ואם-פְּרוֹחַ תִּפְרַח הַצֵּרְעָתָה הַצֵּרְעָתָה אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַפֶּה:]

[יג] וְרָאָה כִּפְהוֹ וְהִגִּה כִּסְתָה הַצֵּרְעָתָה אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כְּלֹ הַפֶּה לְבֵן טָהוֹר הוּא:

(ב) מצב אחרי שהחלט לטומאה, הופיעה פריחה שכיסתה המחיה, וטוהר ואחרי הטהרה הופיע בשר חי בראשי איברים **ויקרא תזריע יג,יד: יד] וְגַיְוִם הַרְאֹת פֹּה בְּשָׂר חַי וְיִקְמָא:**

ויקרא תזריע יג,ב: ואם-פְּרוֹחַ תִּפְרַח הַצֵּרְעָתָה הַצֵּרְעָתָה אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַפֶּה:]

[החפץ חיים]: מדברי הגר"א בהגתה ובאדרת אליהו מבאר דכל הני (טט – שלוש) דרשות (הבאות) גלמדות מהרבוי (וי' תז' יג,ב) **ואם-פְּרוֹחַ תִּפְרַח מכל מקום.**

דרשה (א)

[תו"כ פ"ג פ"ג (ה) (וי' תז' יג,ב) ואם-פְּרוֹחַ תִּפְרַח אין לי אלא בזמן שפרחה בכולו כאחת, פורחת וחוזרת פורחת וחוזרת מנין, תלמוד לומר **פְּרוֹחַ תִּפְרַח.**

יתור הפעלים **פְּרוֹחַ תִּפְרַח** – ע"פ **[התוה"מ עח]** למשנה (ה) מלמד מתוכן הפסוק כי **וכִּסְתָהּ** – משמעה בבת אחת, והתוספת **פְּרוֹחַ** מלמדת על צמיחה לאט, לאט.

דרשה זאת גלמדת מהמלים. והדרשות הבאות המשתמשות באותן מלים **פְּרוֹחַ תִּפְרַח**. הן לענ"ד מהטעמים.

דרשה (ב)

[תו"כ פ"ג פ"ג (ו) אין לי אלא מלמטה למעלה, מלמעלה למטה מנין ת"ל (וי' תז' יג,ב) תִּפְרַח, ואם-פְּרוֹחַ תִּפְרַח.

ע"פ **[התוה"מ עח]** למשנה (ו) הכפל **פְּרוֹחַ תִּפְרַח** מלמד על התפשטות בכל אופן ובכל כיוון. פריחת צמחים היא מהאדמה שלמטה כלפי השמים שלמעלה. בזה דומה פריחת הצרעת מכפות רגליים כלפי הראש. ואם **תִּפְרַח** בכיוון הפוך כמו שמרמז טעם מהפך, גם כן נחשב כפריחה.

דרשה (ג)

[תו"כ פ"ג פ"ג (ז) אין לי אלא מטמא' לטהורה מטהור' לטמאה מנין ת"ל (וי' תז' יג,ב) תִּפְרַח, ואם-פְּרוֹחַ תִּפְרַח, רבי נחמיה אומר אם מתחילה פריחה מטמאה לטהורה טהור, מטהורה לטמאה טמא.

תנא קמא לומד שפריחה ממראה טמא לכיוון מראה טהור (בוהק) וגם ממראה טהור (בוהק) לכיוון מראה טמא – טהור. רבי נחמיה לומד שפריחה ממראה טמא לכיוון מראה טהור (וכסתה אותו) – טהור, אבל ממראה טהור למראה טמא – טמא. התו"כ במשנה (ז) משתמש שוב בכפל **פְּרוֹחַ תִּפְרַח** לדרוש כי באיש טמא היו שני מראות, טמא וטהור, והחידוש הוא כי כאשר הפריחה פשטה ממראה טהור לטמא – לת"ק האיש טהור!

לענ"ד דרשות ב' וג' גלמדות מתבנית הטעמים בקרא. להלן הדרשות במשניות (ו) (ז) המרומזות בתבנית הטעמים. **(וי' תז' יג,ב) תִּפְרַח הַצֵּרְעָתָה בְּעוֹר** – מהפך פשטא זקא-קטן, זקא-קטן מרמז לשני לימודים, לימוד אחד **[תו"כ פ"ג פ"ג (ו) המלמד כי כאשר תִּפְרַח** – מהפך, הפריחה בכיוון הפוך היינו בכל כיוון השונה מפריחת הצמחים – טהורה, וכאשר הפריחה היא כמו התפשטות הצמיחה מלמטה למעלה הדבר מרומז בטעם פשטא המטעים מלת **הַצֵּרְעָתָה**. לימוד שני **[תו"כ פ"ג פ"ג (ז) המלמד כי ואם-פְּרוֹחַ** – קדמא, קדמא שני מראות טמא וטהור לפריחה המרומזים בטעם מלת **בְּעוֹר** – זקא-קטן, ענין של שתי מראות, לת"ק לא משנה מהיכן התפשטה הפריחה היא טהורה ובלבד שכיסתה את המראה הטהור (הבוהק).

כאן רואים תפקיד לתבנית מהפך פשטא זקא-קטן, ועוד תפקיד לטעם הבודד זקא-קטן.

או בהסבר הבא: **הַצֵּרְעָתָה** – פשטא, ע"פ **[התוה"מ עח]** למשנה (ו) הפריחה היא כמו התפשטות הצמיחה מלמטה למעלה המרומזת בטעם פשטא המטעים מלת **הַצֵּרְעָתָה** – הפריחה טהורה.

תִּפְרַח – מהפך, ע"פ **[תו"כ פ"ג פ"ג (ו) המלמד כי תִּפְרַח** – מהפך, הפריחה בכיוון הפוך היינו בכל כיוון השונה מפריחת הצמחים – טהורה.

בְּעוֹר – זקא-קטן, ע"פ **[תו"כ פ"ג פ"ג (ז) המלמד כי ואם-פְּרוֹחַ** – קדמא, קדמא שני מראות טמא וטהור לפריחה המרומזים בטעם מלת **בְּעוֹר** – זקא-קטן, ענין של שניים, לת"ק לא משנה מהיכן התפשטה הפריחה היא טהורה ובלבד שכיסתה את המראה הטהור.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – תמצית ההשקפה; אתגה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפקא = טרקה – שנוי רבוי ו/או מתפשט; מרכא טפקא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפקא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – היקש; השלישיה; (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.13.2 ספרא תזריע פרשת נגעים פרשה ג פרק ד (פרח בכולו) (וי' תז' יג, יב, יג) (התשפ"ג)

ויקרא תזריע יג, יב – יג:

[יב] ואם פרוח הפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל-עור הנגע מראשו ועד-רגליו לכול-מראה עיני הפהן:

[יג] וראה הפהן והנה כסתה הצרעת את-כל-בשרו וטהר את-הנגע כלו הפך לכן טהור הוא:

[תו"כ פ"ג פ"ד] (א) (וי' תז' יג, יב) צרעת מה תלמוד לומר שיכול אין לי אלא פריחה מטהרת אלא בשאת בלבד, מניין לרבות שאר המראות, ת"ל הצרעת, תו"כ מלמד כי הפריחה מטהרת את הנגעים הטמאים מארבע המראות.

[תו"כ פ"ג פ"ד] (א) לא לימד על צבע הפריחה. את זה מלמד [תו"כ פ"ג פ"ד] (ה) (וי' תז' יג, יב) וראה הפהן והנה כסתה הצרעת מה ת"ל שיכול אין לי פריחה מטהרתו אלא מן השאת בלבד, מנין לרבות שאר המראות ת"ל הצרעת, תו"כ כאן מלמד כי גוון הפריחה המטהרת אינו מוגבל לשאת אלא פריחה בכל אחת מארבע מראות, מטהרת כל מראה נגע אף שאינם זהים. נסביר שני מאמרי תו"כ אלו בשלבים. בתחילה נעזר בפירוש [התו"מ] למאמר הראשון, ואח"כ נסביר מעיונינו את המאמר השני.

מאמר ראשון: [תו"כ פ"ג פ"ד] (א) (וי' תז' יג, יב) צרעת מה תלמוד לומר וגו'

[התו"מ פד] (א, יג, יב) והנה כסתה הצרעת. שם הצרעת מיותר, ופי' שאם יאמר והנה כסתה נפרש על השאת, לכן אמר הצרעת שכולל כל הד' נגעים, וכבר דרש כזאת (למעלה ס' עט) ממ"ש (יג, יב) וכסתה הצרעת,

רק שצריך דרוש א' שהפריחה מטהרת בכל מיני נגעים, ודרוש ב' שה"ה שמטהר אם פרח בכל מיני מראות וכמ"ש הרמב"ם (פ"ז מה' טומאת צרעת ה"ב)

אפשר כי דרוש א' שהפריחה מטהרת בכל מיני נגעים, הוא מהפסוק הראשון (יג, יב) בו דרש [תו"כ פ"ג פ"ד] (א) דרשה נוספת מהמלים (יג, יב) וכסתה הצרעת לא הבוהק ... למעט פריחת בוהק. ומזה מובן שמדובר בפסוק בגווני הנגע (ולא במיני הנגעים, שחקן וכד'). נרכיב מובן זה על תבנית הטעמים של (יג, יב) וכסתה הצרעת – מונח רביע בתפקיד של לפחות ארבע, ונאמר כי תבנית הטעמים מלמדת על רבוי גווני המראה המקורי של הנגע, כי יכול להיות מראה המורכב מארבעה לבן או ארבעה פתוך (לבן מעורב באדום).

ואילו דרוש ב' מלמד שהפריחה מטהרת אם פרח בכל מיני מראות וכמ"ש הרמב"ם (פ"ז מה' טומאת צרעת ה"ב), הוא מהפסוק השני (יג, יב) והנה כסתה הצרעת – קדמא מהפך פשטא, מלמד שאף-על-פי שהמראה המקורי (המקדים לפריחה) הוא בגוון אחד הפריחה יכולה להתהפך מהגוון הזה לגוונים טמאים אחרים שייטירו (לימוד המתאים לפירוש הרמב"ם). ראה (יג, יב) מונח רביע, (יג, יב) קדמא, מהפך פשטא. (ראה עוד הסבר להלן!!!)

מאמר שני: [תו"כ פ"ג פ"ד] (א) (יג, יב) וכסתה הצרעת, לא הבוהק, שהייתי אומר הואיל והוא סימן טהרה בסוף (אחרי הבראה חזרה צרעת ואח"כ הבראה בצבע בוהק) תהא סימן טהרה תחילה, ת"ל וכסתה הצרעת, לא הבוהק.

[התו"מ עט] ... ומ"ש שנית (יג, יב) וכסתה הצרעת בא להוציא שאם נתכסה קצתו במראה בוהק טמא. שאם יאמר וכסתה סתם, נאמר כל שנתכסה הבשר דהא אמר אח"כ (יג, יב) וכלים הראות בו בשר תי' וטמא: אבל אם נראה בו מראה בהק נשאר טהור (כמ"ש בספרא פ"ה מ"ה) וה"ה שאם תיכף נתכסה קצתו במראה בהק – טהור. לכן התנה שגם הכיסוי תהיה מן הצרעת שהוא מד' מראות לא מבוהק!

הסבר למלים [תו"כ פ"ג פ"ד] (א) והוא סימן טהרה בסוף שלבי התהליך שהצרוע עובר כאן הם: א' החלט ונטמא, ב' פרח בכולו ונטהר, ג' חזרה מחיה שוב והחלט ונטמא, ד' חזרה בסוף הפריחה וכסתה את המחיה אף במראה בוהק, הצרוע נטהר. על כך שואל תו"כ, כשהיות והבוהק הוא סימן טהרה בסוף אז אולי נאמר כי בוהק בפריחה הראשונה אחרי החלט תהא סימן טהרה תחילה? ודוחה מהכתוב (יג, יב) וכסתה הצרעת, לא הבוהק, להודיענו שהבוהק מעכב את טהרת הפריחה הראשונה.

ב"ה טוב טעם ודעת ולדעת לטוב (ל) כי במצוותו האמיתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מרבי, דרנא – מוציא; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שני ואו רבוי ואו מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום: דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש – גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולמוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.**

1.14 ויקרא תזריע יב,א (התשפ"ד) (המשך משנת התשפ"ג)

1.14.1 ספרא תזריע פרשה ג נגעים פרשה ג פרק ג (מחיה פשיון, פרה בכולו) (וי' תז' יג,ט,י,יא,יב)

ויקרא תזריע יג,ב – יג: [יב] ואם פליות תפרח הצלעת פלור וקסתה הצרעת את כל-עור הנגע מראשו ועד-רגליו לכול-מראה עיני הפהן: [יג] וראה הפהן והנה קסתה הצרעת את-כל-בשרו ושהר את-הנגע פלו הפך לכן שהור הוא: [תו"כ פ"ג פ"ד] (ב) (יג,ב) את כל-עור הנגע עור הראוי לקבל נגע כגריס יעכב, ושאינו ראוי לקבל נגע כגריס לא יעכב, ת"ל (יג,ב) פלו הפך לכן, אי כולו הפך לכן עור הנגע עור הראוי לקבל נגע כגריס יעכב, ושאינו ראוי לקבל נגע כגריס לא יעכב, ת"ל (יג,ב) פלו הפך לכן, אי כולו הפך לכן יכול תוך ראשו תוך רגליו ת"ל ל- (יג,ב) מראשו, להוציא תוך ראשו, (יג,ב) עד-רגליו, להוציא תוך רגליו.

הערה: [משנה נגעים פ"ו מ"ז ו-מ"ח] (הובאה בפסוק (יג,ב)), מרכוזת מקומות שאינם מקבלים נגעי עור ולא מעכבים את ההופך כולו לכן, תו"כ מלמד זאת לפי סדר הפסוקים.

[תו"כ פ"ג פ"ד] (ג) (יג,ב) לכול-מראה עיני הפהן: פרט לבית הסתרים, מיכן אמרו האיש נראה כעודר וכמוסק זמים, כעודר בבית הסתרים וכמוסק בבית השחי האשה כעורכת וכמניקה את בנה, כעורכת בבית הסתרים, וכמניקה את בנה תחת החד, כאורגת בעומרי לשחי ליד הימנית, רבי יהודה אומר אף כטוה פשתן לשמאלית כשם שהוא נראה לנגעו כך נראה לתגלחתו. (ד) ד"א (יג,ב) לכול-מראה עיני הפהן: פרט לכהן שחשך מאור עיניו מיכן אמרו כהן שחשך מאור עיניו והסומא באחת מעיניו, או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים.

(יג,ב) ... את כל-עור הנגע מראשו ועד-רגליו מלמד על מקום הפריחה. באים הכתוב והדרש ומוציאים מקומות אחדים שלא רואים בהם פריחה.

פריחה היכן? [תו"כ פ"ד פ"ד] (ב) פתח ב- (יג,ב) את כל-עור הנגע ומיעט עור שאינו ראוי לפריחה והוא שחין המורד ומכוה המורדת. אז אולי גם עור בריא הקטן מגריס לא יעכב הפריחה מלהקרא מלאה? תו"כ דוחה זאת מהמלים ב- (יג,ב) פלו הפך לכן לרבות כל גודל עור בריא לחובת פריחה.

אז אולי ירבה גם ראש וכפות רגליים? תלמוד לומר (יג,ב) מראשו ועד-רגליו היינו מוציא מקום שער הראש ומקום כף הרגל מפריחה. הכתוב לכאורה מרבה (יג,ב) את כל-עור הנגע ותבנית הטעמים מלמדת למעט

(יג,ב) את כל-עור – מקף כבורר בין עור הראוי לקבל נגע ובין עור שאינו ראוי לקבל נגע

(יג,ב) את כל-עור הנגע – יתיב מונח זקא-קטן, טעם יתיב בתפקיד "דווקא כך" מרמז לדרש המדגיש עור הראוי לקבל נגע

(יג,ב) את כל-עור הנגע – יתיב מונח זקא-קטן, טעם זקא-קטן בתפקיד של שתיים מרמז לדרש פרט לשחין המורד ולמכוה המורדת, [תו"כ שם ב] (ב) ... אי כולו הפך לכן יכול תוך ראשו תוך רגליו ת"ל (יג,ב) מראשו, להוציא תוך ראשו, (יג,ב) עד-רגליו, להוציא תוך רגליו.

מהכתוב (יג,ב) מראשו ועד-רגליו נדרש למעט מפריחה מקום שער בראש כי לא שייך בנגע עור הבשר אלא רק בנגע נתק, וממעט כפות רגליים כי לא שייך בנגע עור [משנה נגעים פ"ו מ"ח], וכל מקום שלא שייך בנגע עור הבשר לא מעכב אם אין בו פריחה.

ע"פ [הח"ח] אם גבחת או קרחת נקרחו אחר הפריחה של נגע עור הבשר של הגוף אין מעכבים הפריחה. אבל אפשר כי (יג,ב) ראשו – אתנה, מגביל ללמד שאם גבחת או קרחת נקרחו קודם הפריחה דינם כעור הבשר ומעכבים את הפריחה אם לא התפשטה הפריחה של נגע עור הבשר של הגוף בהם. וקשה כי אין טעם מרכא המרבה לפני טעם אתנה המגביל, וביחד בתפקיד רבוי הגבלות.

(יג,ב) ועד-רגליו – מקף כבורר בין כל עור רגליו ובין רק החלק הנרה ללא פעולת גלוי מיוחדת.

(יג,ב) מראשו ועד-רגליו – טפחא אתנה. (יג,ב) מראשו – טפחא בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב ועד-רגליו – אתנה,

המגביל את הפריחה ברגלים רק לחלק הגלוי ככתוב (יג,ב) לכול-מראה עיני הפהן ולכן מתמעטות כפות הרגלים.

ההגבלה לחלק הגלוי עוברת ע"י טעם טפחא בתפקיד פותח טפח להתאפיין מהכתוב אחריו ומלמדת שגם ב-ראשו של הנבדק במקומות שעור הבשר גלוי חוסר פריחה במ מעכבת מלטהר.

(יג,ב) לכול-מראה – מקף בורר בין מקום הנראה בלי שום פעולת גלוי ובין מקום שנראה רק בפעולת גלוי, וכן בורר בין כהן שראיתו תקינה ובין כהן שאין ראיתו תקינה

(יג,ב) לכול-מראה עיני הפהן – טפחא מרכא סלוק. עיני – מרכא מרבה מצבי הגבלה המרומזים בטעם סלוק של הפהן, אילו

תנאים (= הגבלות) יש על הכהן הרואה הנדרש ב- [תו"כ] (ד) (וב- [תו"כ פ"ב פ"ב] (א) על פסוק (וי' תז' יג,ה) וראהו הפהן פיהם השביעי כבר נדרש מפסוק (יג,ב) כשם שהכהן צריך להיות בריא בעיניו כך זמן הראיה צריך להיות באור יום חזק ובמקום מואר היטב).

לכול-מראה – טפחא, לוקחת את ההגבלות הנדרשות ב- [תו"כ] (ד) ראית הכהן והמסתעף ממנה, ובתפקיד של התפשטות לכתוב אלפניה מלמדת שבהגבלות אלו נעשית הבחינה של העור מראשו ועד רגליו של הנבדק כנדרש ב- [תו"כ] (ב).

איתא ב- [בבלי ערכין יח,ב] כענין שנאמר: (יג,ב) מראשו ועד-רגליו, ראשו ולא ראשו בכלל, רגליו ולא רגליו בכלל? ... אמר מר: ראשו ולא ראשו בכלל, רגליו ולא רגליו בכלל. מנלן (שאי פריחה בהם לא מעכבת להגיד שפרחה בכולו)? (תירוק א) איבעית אימא: שאני סימנים דגופו מסימנים דראשו (לכן הראש לא מעכב אבל אין הסבר לרגלים, ועל כך עונה ה- [שפת אמת] שלומדים מהראש לרגלים); (תירוק ב) איבעית אימא: (יג,ב) לכול-מראה עיני הפהן. (הסבר בעיקר שלא מעכב ברגלים כי לא רואה, ועל כך עונה ה- [שפת אמת] שלומדים מהרגלים לראש) (אח"כ ה- [שפת אמת] אומר שדרך אחרת להסביר היא שלא לומדים מאחד לשני אלא כל איבר מלמד על עצמו)

[רש"י ערכין יח,ב] שאני סימנין דגופו מסימנין דראשו – דסימני נגע שבמקום שיער נידון בשיער צהוב ובנגע שבמקום בשר נידון בשיער לבן ובפסיון. לכול-מראה – ואינו יכול לראות בראש מפני השיער וברגל בין אצבע לאצבע. (אין זה כ- [תו"כ] (ה))

[תוספות ערכין יח,ב] (מסביר את פי' רש"י לתירוק ב) ואי בעית אימא (יג,ב) לכול-מראה עיני הפהן – ואינו יכול לראות בראש מפני השער וברגל בין אצבע לאצבע (עד כאן פי' רש"י לתירוק ב) וא"ת הכא משמע דפרח בכולו לא שייך ברגל (בכל הרגל, בגלל שאי אפשר לראות בין אצבע לאצבע הוציא את כל הרגל, וכך בראש כי לא יכול לראות חלקים בראש אז הוציא את כל הראש) (ולהלן התוס' מוכיח כי פריחה שייך

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דגא** – מצרף; **תביר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרףא – שנוי /או רבוי /או מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דגא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4 ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, צבנת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו ששור, מחיצה, עקירה, שגגה = שחכה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחר/בתושב"ע"פ.

ברגל) ובאיזהו מקומן **[בבלי זבחים מט:]** לא משמע כך דאיכא התם ד' נתן בן אבטולמוס אמר מנין לפרויחה בבגדים שהיא טהורה נאמר קרחת וגבחת בבגדים ונאמר קרחת וגבחת באדם מה להלן (באדם) פרוחה בכולו טהור אף כאן (בבגדים) פרוחה בכולו טהור והתם (באדם) מנלן דכתיב **(יג,ג) מראשו ועד-רגליו** מה להלן כולה הפך טהור **פירוש ברגל** אף כאן פי' בראשו כולו הפך טהור [משמע] דפריחה שייך שפיר ברגל דיליף ראש מרגל. (גמרא זאת לא הוסיפה לנו ידיעה נוספת על מה שלמדנו מתו"כ על הגבלות בפריחה) ע"פ **[מתבתא, ליקוט ביאורים ערכין יח,ב]** **[שיטה מקובצת ב-בבלי זבחים מט,ב]** מסביר כי מדובר בנגע שעל רגליו ששם נגע מטמא ואם פרח בכולו טהור, ואילו ב-**[בבלי ערכין יח,ב]** מדובר בכף הרגל ששם הנגע לא מטמא, ולכן מקום זה לא מעכב את הפריחה.

הערות: **[שפת אמת בבלי ערכין יח,ב]** מפרש כי רגליו משמע שכף הרגל ממועט מנגעים ודן בפרש"י כי גם בין אצבעות הרגליים ממועט מפריחה אבל יכול לקבל נגע. **[הרב דינקלס (יג,ג) מראשו ועד-רגליו]** מפורט במיוחד כי אלו מקומות שפעמים הם נסתרים ופעמים גלויים וממעטם מפריחת עור הבשר ועוד כי בכף הרגל יש מקומות בהם עור קשה כצפורן ובמקומות אלו אין נגעים ראה דרשת גזרה שווה מהכתוב **(יג,ג) בְּקַרְחָתוֹ אֹךְ בְּנִבְחָתוֹ** או **(יג,ג) בְּקַרְחָתוֹ אֹךְ בְּנִבְחָתוֹ** באדם לפריחת נגע בבגדים **(יג,ג) בְּקַרְחָתוֹ אֹךְ בְּנִבְחָתוֹ**:

ויקרא תזריע יג,ג: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָה הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְנָתַר אֶת-הַנֶּגַע כְּלֹ הַפֶּה לְבֵן טְהוֹר הוּא: **[תו"כ פ"ג פ"ד (ה) (יג,ג) וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָה הַצִּרְעָת** מה ת"ל שיכול אין לי פריחה מטהרתו אלא מן השאת בלבד, מנין לרבות שאר המראות ת"ל (ל"ג את) ה"ג כִּסְתָה הַצִּרְעָת,

המשך **[תו"כ (ה) (יג,ג) אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ** להביא את בין האצבעות ידים ורגלים, **(אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ** - זקא-קטן, בתפקיד שתיים, תו"כ דורש שתי דרשות, (א) לבין אצבעות ידים ואצבעות רגלים, והדרשה הבאה (ב). אפשר כי מלת "את" מרבה את בין האצבעות ידים ורגלים ומלת "כל" מרבה בדרשה (ב)

(ב) המשך **[תו"כ (ה) ד"א מה ת"ל אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ** מנין אתה אומר פרוחה בכולו, אבל לא כחצי ערשה הסמוך לראש ולזקן לשחין ולמכוח ולקדח (מצב המעכב את הפריחה מליטה), חזר תוך הראש והזקן ונקרחו, השחין והמכוח והקדח ונעשו צרבת (נקרח או נעשה צרבת קודם שהפריחה הסמיכה אליהם כחצי ערשה, נשאר טמא) (נקרח או נעשה צרבת אחרי שהפריחה הגיעה אליהם, האיש נטהר) יכול יהיה טהור, ת"ל **(יג,ג) אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ** עד שתפרח בכולו. (מלת "כל" לכסוי בפריחה מקום השער הנסוג אחרי הפריחה או הצרבת.)

היטהרות ע"י פריחה בכולו יכולה להיות באופן אחד ע"י מעבר מנגע לפריחה בכל עור הבשר הראוי להתפתחות נגע בו. מקרה אחר עשוי להיות מרומז בתבנית הטעמים מונח רביע של המלים **(יג,ג) וְרָאָה הַכֹּהֵן**, מקרה זה מצריך ארבעה שלבים שהצורע יעבור ושיביאווה להיטהר אם פרח בכולו: (א) היה בו נגע עם סימן טומאה והחלט טומאה. (ב) מראה הנגע פרח עד חצי ערשה סמוך לשער לראש ולזקן לשחין ולמכוח ולקדח. פריחה זאת לא טיהרה אותו. (ג) מקום שער הראש והשחין וכד' נהיו ראויים לקבל נגע (קודם שהפריחה הסמיכה אליהם, דבר הנדרש בתו"כ להלן). (ד) אם הפריחה המשיכה וכסתה גם את המקום שנהיה ראוי, האיש טהור, ואם לא האיש טמא.

(ו) וטהר הנגע (הכתוב **(ו' תו' יג,ג) וְנָתַר אֶת-הַנֶּגַע**), **(ו' תו' יג,ג) טְהוֹר** מה ת"ל שיכול אין לי אלא פריחה מטהרת אלא לאחר חליטת מחיה בתחילה, מנין אחר החלט מחיה בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני ה"ג לאחר הפטור (4 מצבי פריחה), לאחר החלט שער לבן בתחילה, בסוף שבוע א', בסוף שבוע שני לאחר הפטור (4 מצבי פריחה), אחר החלט הפיסיון בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני, לא גר' בסוף שבוע שלישי לאחר הפטור (3 מצבי פריחה), ופריחת הסגר ת"ל **(יג,ג) וְנָתַר אֶת-הַנֶּגַע** (מצב פריחה אחד), **(יג,ג) טְהוֹר** לרבות את כולן.

הסבר ע"פ תבניות הטעמים, תוכן הרישא של **(ו' תו' יג,ג)** עוסק בפריחה מצרעת שהחלטה בגלל סימן מחיה.

(יג,ג) אֶת-הַנֶּגַע – מלת **את** מרבה על סימן המחיה את סימן השער ואת סימן הפשיון.

(יג,ג) אֶת-הַנֶּגַע – מקף בורר בפריחה ראשונה בין מראה לבן טמא ובין מראה לבן טהור.

הַנֶּגַע – אתנה, מגביל טהרה במצב פריחה ראשונה ללבן שהוא מראה טמא ולא מראה טהור כמו בוקק כנדרש ב-**[תו"כ פ"ג פ"ד (א) (יג,ג) וְכִסְתָה הַצִּרְעָת**, לא הבהוק, אבל בפריחת חוזרות גם בוקק יטהר.

(יג,ג) וְנָתַר – טפחא בתפקיד (א) מתאפיין מהכתוב אחריו **(יג,ג) אֶת-הַנֶּגַע** לרבות טהרת הפריחה בכל נגע גם מסימן שער וגם מסימן פשיון. ומהכתוב אחריו **(יג,ג) כְּלֹ הַפֶּה לְבֵן טְהוֹר** שיוסבר להלן,

(יג,ג) וְנָתַר – טפחא בתפקיד (ב) טפחא בתפקיד מתפשט האפיון אלפניו ללמד שבכל מצבי פריחה ובכל זמני פריחה האדם יטהר.

ב-**[תו"כ מ"ב** לומד מהכתוב **(יג,ג) כְּלֹ הַפֶּה לְבֵן טְהוֹר** לחייב פריחה גם בעור שפחות מגריס, ב-**[תו"כ מ"ב** מיעט שחין ומכוח מורדים מפריחה. מהכתוב **(ו' תו' יג,ג) אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע**. ב-**[תו"כ מ"ה** נוסף מקום קרח וצרבת לפני שהפריחה הסמיכה לשער, ובתו"כ

בפרק הבא ילמד גם על קריחה וצרבת אחרי שהפריחה הסמיכה אליהם .

תבנית הטעמים **(ו' תו' יג,ג) הַפֶּה לְבֵן טְהוֹר** – מרכא טפחא, בתפקיד יתור לרבות עור קרח וצרבת שאף הם ראויים לקבל נגע. טעם **כְּלֹ** – תביר ממעט את הקריחה והצרבת אחרי שהפריחה הסמיכה אליהם מחזבת פריחה, ומשאיר את הקריחה והצרבת שלפני שהפריחה הסמיכה אליהם שאם אין בהם פריחה הם מעכבים בטהרה.

(יג,ג) וְנָתַר אֶת-הַנֶּגַע בשני מצבים (א) **(יג,ג) כְּלֹ הַפֶּה לְבֵן טְהוֹר** כאשר הקריחה השער או נצרב השחין וכד' לפני שהפריחה הסמיכה אליו אז הפריחה צריכה לכסות גם אזורים אלו. (ב) **כְּלֹ הַפֶּה לְבֵן טְהוֹר** – כאשר הקריחה השער או נצרב השחין וכד' אחרי שהפריחה הסמיכה אליו אז הפריחה לא צריכה לכסות גם אזורים אלו.

(יג,ג) טְהוֹר – מרכא לפני סלוק בתפקיד לרבות את כולן היינו שני עשר מצבי פריחה בכל הסימני הטומאה, המביאים לטהרה. וכולם מוגבלים (מהסלוק) לפריחה מלאה כדי שיהיה טהור.

(ז) יכול הפורח מן הטהור (הח"ח : כגון לאחר הפטור פרח בכולו או שהיה בו מראה בוקק ואחר זה פרח בכולו מראה נגע) יהיה טהור ת"ל **(ו' תו' יג,ג) הוּא**, הוא טהור, ואין הפורח מן הטהור טהור אלא טמא.

הוּא : – סלוק כמגביל את הטהרה לפריחה מלאה במראה טמא בלבד הוא טהור, ואין הפורח מן הטהור טהור אלא טמא. במגבלות שנלמדו לעיל שאין מתחשבים בשחין המורדת ומכוח המורדת.